

Kommunförbundet
Kalmar län

Ungas livsvillkor i Mönsterås

Lokal uppföljning av ungdomspolitiken 2018 i Kalmar län och
Eksjö kommun

ENKÄTFABRIKEN

BoU Barn- och
ungdomsnätverket
Kalmar län

Sammanställd av Enkätfabriken
Maj 2019

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	4
Bakgrund och syfte.....	6
A. Bakgrundsfrågor.....	8
B. Fritid.....	11
C. Skola.....	20
D. Delaktighet och inflytande.....	33
E. Trygghet.....	42
F. Hälsa.....	51
G. Arbete.....	63
H. Framtid.....	67
Referenser.....	76

**Rapporten är
färgkoordinerad!**

Hitta den del du vill
läsa genom att titta
på färgen i
avsnittens kant.

Sammanfattning

Att ha kunskap om unga och deras livsvillkor är en viktig förutsättning i regionernas och kommunernas arbete i alla förvaltningar. Både barnkonventionen och Sveriges ungdomspolitik betonar vikten av att alla beslut som tas, som på något sätt rör barn och unga, alltid ska utgå från ett barn- och ungdomsperspektiv. Genom att göra en Lupp-undersökning får regioner och kommuner en bättre bild av ungdomarnas livsvillkor.

I detta avsnitt presenteras en sammanfattning av resultatet för Mönsterås kommun. Speciellt fokus läggs vid skillnader till tidigare Lupp-resultat och resultat som sticker ut bland vissa grupper, exempelvis utifrån kön eller ålder. För att få en mer heltäckande bild av ungas livsvillkor i kommunen rekommenderar vi dock att läsa hela rapporten.

Fritid

Inom området fritid kan vi se att unga Mönsterås svarar på ett liknande sätt som år 2015 i flera frågor. I årets resultat svarar 86 % av ungdomarna i Mönsterås att de är nöjda med fritiden totalt sett. Totalt svarar 66 % att de tycker det finns mycket eller ganska mycket att göra på fritiden, en liknande andel som i regionsnitt och rikssnitt¹. Killar i årskurs 8 är gruppen som är nöjdast med utbudet av fritidsaktiviteter.

Det som ungdomarna i högst grad saknar är olika sporter som exempelvis basket, parkour och dans. Idrottshallar eller idrottsbanor av olika slag tas också upp. Övrigt som önskas är olika arrangerade aktiviteter samt kreativa aktiviteter och kultur.

Skola

I skolavsnittet ser vi att en hög andel, 80 % totalt, är generellt sett nöjda med skolan. Det framgår också att över 80 % totalt är nöjda med lärarna, undervisningen och elevhälsan. Det som ungdomarna är minst nöjda med är skolmaten, speciellt i årskurs 8. I årskurs 8 är ungdomarna också mindre nöjda med tillgången till datorer. Från år 2015 har det även skett en negativ utveckling avseende nöjdheten med tillgången till datorer i årskurs 8.

Det framgår också att andelen som svarar att våld förekommer på skolan är relativt hög, speciellt bland killar i båda årskurser. Runt var femte högstadiellev instämmer också i att rasism förekommer på skolan. Vid en jämförelse med regionsnitt och rikssnitt är det en liknande andel på totalnivå som svarar att denna typ av problem förekommer på skolan.

Delaktighet och inflytande

Inom området delaktighet och inflytande framgår det att intresset för politik tydligt ökat sedan år 2009, då svarade 20 % att de var mycket eller ganska intresserade av politik. I årets resultat svarar 40 % detsamma. Det framgår också att 42 % i år vill vara med och påverka om olika frågor som rör Mönsterås kommun. Andelen som vill påverka i kommunen är i Mönsterås på en något lägre nivå jämfört med regionsnitt (52 %) och rikssnitt (53 %).

En andel om totalt 20 % av ungdomarna i Mönsterås svarar att de har mycket eller

¹ Rikssnittet är resultatet för alla kommuner som gjort Lupp-undersökningen år 2018. Regionsnittet är resultatet för Kalmar län samt Eksjö kommun 2018

ganska stora möjligheter att föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen. Sedan år 2015 har andelen som ser sig ha möjligheter minskat. Vidare så framgår det att internet och/eller sociala medier är den vanligaste arenan för politiskt engagemang bland de unga i kommunen.

Trygghet

En majoritet av unga i Mönsterås känner sig trygga på de flesta efterfrågade platser i kommunen och på internet. Omkring 90 % eller högre är alltid eller oftast trygga hemma, på väg till/från skolan och på träningen. Tryggheten är generellt något lägre på stan eller i centrum samt på bussar och tåg. Vid en jämförelse med regionsnitt och rikssnitt framgår det att ungs i Mönsterås känner sig något mindre trygga på stan, på bussar/tåg samt i bostadsområdet. Andelen som känner sig trygga är generellt på liknande nivå som år 2015 när det gäller tjejerna men är på en något lägre nivå i år när det gäller killarna.

I avsnittet om trygghet framgår det också att andelen killar som svarar att de utsatts för olika typer av otrygga situationer (hot, stöld, våld och sexuellt våld/utnyttjande) generellt ökat från år 2015, speciellt avseende utsatthet för hot. Bland tjejerna är resultatet för dessa frågor på en liknande nivå som år 2015.

Det framgår vidare att utsatthet för mobbning är på en liknande nivå som år 2015. Andelen tjejer i Mönsterås som svarar att de utsatts enstaka gånger eller en längre period är 25 %, bland killar är motsvarande andel 20 %.

Hälsa

De flesta ungdomar i kommunen mår bra, men däremot ser vi att andelen som svarar att de mår bra minskat över tid. Andelen tjejer som mår mycket eller ganska bra har gått från 77 % år 2015 till 61 % i årets resultat. Bland killarna har andelen gått från 94 % till 75 %. Även avseende psykosomatiska besvär kan vi se att andelen som svarar att de har regelbundna besvär som stress och nedstämdhet ökat. Ökningen har skett både bland tjejer än bland killar.

Det som också framgår i avsnittet om hälsa är att andelen som tränar eller idrottar minst en gång i veckan är hög, 81 % totalt i kommunen. Över tid har andelen som regelbundet tränar minskat bland tjejerna men ökat bland killarna.

Arbete och Framtid

Totalt svarar 8 % i årskurs 8 och 32 % i årskurs 2 att de har ett extrajobb. Vad gäller andelen som hade ett sommarjobb i somras svarar 18 % av högstadieungdomarna och 75 % av gymnasieungdomarna ja. Vid en jämförelse med regionsnitt och rikssnitt framgår det att unga i Mönsterås i något högre grad svarat att de hade ett sommarjobb i somras.

En hög andel av högstadieungdomarna i Mönsterås tror att de kommer läsa vidare efter grundskolan. Endast 2 % av tjejerna i årskurs 8 tror inte att de kommer läsa vidare. På gymnasiet svarar 67 % av tjejerna och 28 % av killarna att de tror att de kommer studera vidare efter gymnasiet. Det finns alltså en tydlig könsskillnad i frågan.

Det framgår också att en hög andel, 89 % ungdomarna i Mönsterås, har en positiv framtidssyn.

Bakgrund och syfte

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors Lupp-undersökning har år 2018 genomförts i Kalmar län samt Eksjö kommun. Undersökningen genomfördes under hösten 2018 och insamlingen gjordes genom en webbenkät på skolorna. Insamlingen har skötts av kommunerna med hjälp av MUCF och analys samt sammanställning har gjorts av Enkätfabriken på uppdrag av Kommunförbundet Kalmar län.

Lupp står för lokal uppföljning av ungdomspolitiken och startades av MUCF år 2001. Lupp är en enkät som ska ge kommuner, stadsdelar eller regioner kunskap om ungas situation. MUCF erbjuder enkäten för att stötta kommuner i utvecklingen av ungdomspolitiken. Meningen är att beslut som berör unga i kommuner ska bygga på aktuell kunskap om ungas situation, erfarenheter och åsikter. Lupp-enkäten erbjuds inom tre åldersgrupper: högstadiet 13-16 år, gymnasiet 16-19 år och unga vuxna 19-25 år.

Urval och svarsfrekvens

I denna rapport redovisas resultatet för Mönsterås kommun. Alla ungdomar i årskurs 8 på högstadiet och årskurs 2 på gymnasiet ingår i urvalet för Lupp-undersökningen. Observera att gymnasieungdomar som går gymnasiet i en annan kommun än de bor i har sorterats till att tillhöra sin boendekommun i databasen.

Totalt har 4045 elever i regionen svarat på undersökningen. I Mönsterås kommun har totalt 163 svar inkommit. I årskurs 8 har 77 av 142 elever svarat, vilket ger en svarsfrekvens om 54 %.

Eftersom ingen aktuell information finns om urvalsstorlek för eleverna på gymnasiet kan inte svarsfrekvensen redovisas för den åldersgruppen. Detta eftersom eleverna sorterats utifrån boendekommun och inte utifrån skola.

Fördelning av antal elever* och antal svar per kommun totalt och per årskurs

	Antal elever: Åk 8	Antal svar: Åk 8	Svarsfrekvens: Åk 8	Antal svar** Åk 2	Antal svar: Totalt
Borgholm	99	91	92%	52	143
Eksjö	185	159	86%	160	319
Emmaboda	97	87	90%	56	143
Hultsfred	158	121	77%	90	211
Högsby	61	56	92%	45	101
Kalmar	766	658	86%	361	1019
Mönsterås	142	77	54%	86	163
Mörbylånga	149	144	97%	78	222
Nybro	219	146	67%	100	246
Oskarshamn	280	254	91%	259	513
Torsås	90	68	76%	30	98
Vimmerby	182	177	97%	148	325
Västervik	363	331	91 %	211	542
Regionen	2791	2369	85 %	1676	4045

*Information om antal elever i årskurs 8 är hämtat från Skolverkets databas och baseras på 2018 års siffror

** Uppgifter om antal i urval för årskurs 2 saknas och därav redovisas inte svarsfrekvensen

I den här typen av skolundersökningar beror bortfallet på att hela klasser inte har haft möjlighet att delta i enkäten eller att elever varit sjuka.

För vissa frågor finns det internt bortfall, det vill säga att ungdomar på grund av olika anledningar valt att inte besvara en viss fråga i enkäten. Det rör sig oftast om några få procent, men varierar något mellan frågorna. Det kan exempelvis bero på att elever bedömt en fråga som irrelevant eller att det rört sig om känsliga frågor. Detta är dock vanligt förekommande i undersökningar likt denna.

Analys

Enkätfabriken har analyserat och sammanställt resultaten för att i denna rapport ge en bild av ungdomarnas upplevelser. Rapporten innefattar först och främst statistik uppdelat på ålder (högstadiet årskurs 8 och gymnasiet årskurs 2), kön och kommun. Denna typ av jämförelser möjliggör en större förståelse för huruvida alla ungdomar har lika villkor och möjligheter i samhället. Denna kunskap är viktig för att kunna arbeta vidare med förändring och för att anpassa insatserna.

Observera att svaren i alla avsnitt, inklusive avsnittet om skolan, inte redovisas utifrån vilken kommun ungdomarna går i skolan utan utifrån var de bor.

Jämförelser över tid

För att kunna mäta utvecklingen över tid görs jämförelser med Lupp-resultaten från tidigare år. Mönsterås har tidigare gjort Lupp-enkäten år 2009 och 2015. Utvalda frågor analyseras över tid i rapporten.

Avseende jämförelser till tidigare år bör noteras att en omfattande omarbetning av Lupp-enkäten gjordes av MUCF under 2015, vilket innebär att jämförelser till resultat år 2014 eller tidigare inte är möjligt på relativt många ställen. Exempelvis har nästan alla instämmerkalor i enkäten justerats från en femgradig till en fyragradig skala, vilket gör att resultatet inte är jämförbart. I andra fall har frågan eller svarsalternativen omformulerats eller justerats. Därav finns det på flera ställen endast jämförelser till år 2015.

Jämförelser med rikssnitt för Lupp 2018

I den löpande texten berörs även på olika ställen jämförelser med rikssnittet för Lupp (de kommuner som genomfört Lupp år 2018). Rikssnittet är dock inget nationellt snitt för alla kommuner, utan innefattar endast de kommuner som deltog i Lupp år 2018. Trots att en sådan jämförelse har vissa brister kan det vara fördelaktigt att kunna se länets och kommunernas resultat i förhållande till en större kontext.

Det som i rapporten benämns som regionsnitt är resultatet för Kalmar läns region samt Eksjö kommun totalt.

Läsanvisningar

För att göra materialet mer överskådligt tas de mest relevanta jämförelserna och nedbrytningarna fram. Vad som även kan vara viktigt att uppmärksamma är att en del svarsalternativ uteslutits i redovisningen. Detta har gjorts för att göra resultatet mer överskådligt. För fullständig redovisning av alla frågor och svarsalternativ hänvisar vi till MUCF:s Lupp-portal. Observera också att vissa diagram redovisar resultatet totalt eller totalt per kön. Notera även att maskinella avrundningar kan förekomma i rapporten. Det handlar då om enstaka procent.

Bakgrundsfrågor

Frågor om bakgrund och familj

I den första delen ställdes några frågor om ungdomarna och deras familj. Som det framgår av bilden nedan är könsfördelningen relativt jämn bland de som svarat på lupp-enkäten. Då få angett "annan könsidentitet" kommer denna grupp inte redovisas nedbrutet i rapporten.

En andel om totalt 83 % svarar att de är födda i Sverige medan 2 % är födda i Europa, 1 % i Norden och 14 % utanför Europa.

I diagram A4 på följande sida framgår att en andel om mellan 4-14 % av ungdomarna som deltagit i undersökningen har en nedsatt funktion eller långvarig sjukdom.

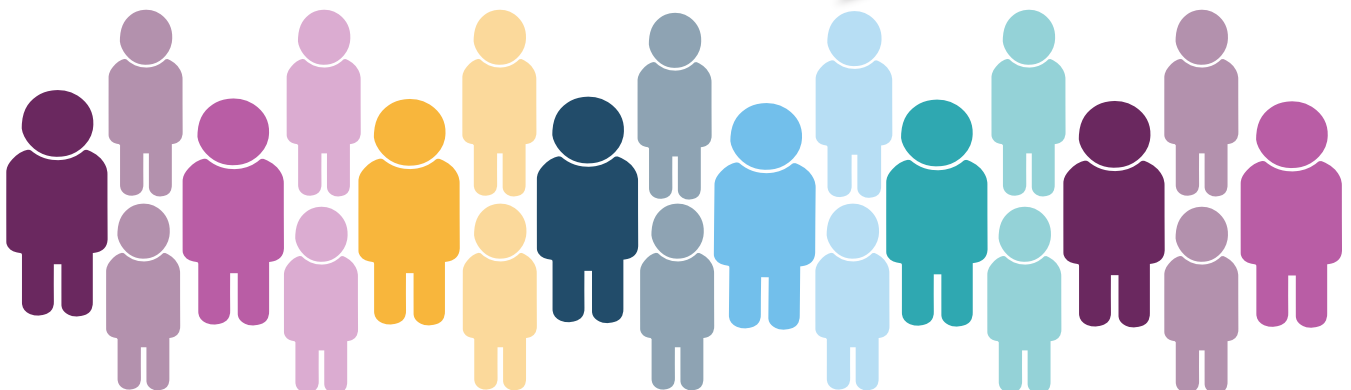
Vi har svarat på Lupp-enkäten!

48 % tjejer
50 % killar
2 % annan
könstillhörighet

8 % har en nedsatt
funktion eller
långvarig sjukdom

87 % heterosexuella
3 % bisexuella
1 % homosexuella
10 % osäker/annat/ vill
inte definiera

83 % födda i Sverige
1 % födda i Norden
2 % födda i Europa
14 % födda utanför
Europa

A2. Var är du och dina föräldrar födda?

	Sverige	Norden	Europa	Utanför Europa
Du själv	83%	1%	2%	14%
Förälder a	79%	3%	4%	14%
Förälder b	80%	1%	3%	16%

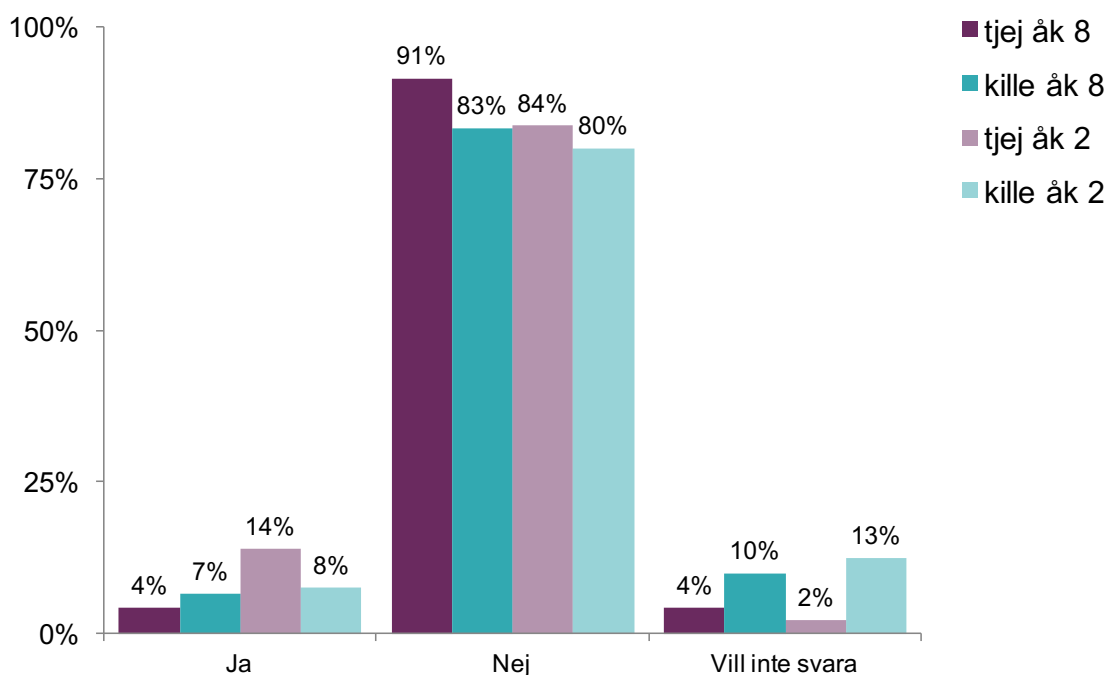
A2a. Om du inte är född i Sverige, hur länge har du bott här?

10 år eller längre	30%
4-9 år	44%
0-3 år	26%

A3. Vad gör din/dina föräldrar huvudsakligen?

	Förälder a	Förälder b
Arbetar	89%	82%
Studerar	3%	6%
Föräldraledig	1%	1%
Arbetslös	4%	4%
Långtidssjukskriven/sjukpensionär	0%	1%
Ålderspensionär	2%	1%
Annat	2%	4%
Vet inte	0%	2%

A4. Har du någon sjukdom eller någon nedsatt funktion, som inte är tillfällig, och som innebär att du har svårigheter att delta i olika aktiviteter, t.ex. i skolan, med vänner eller på din fritid?

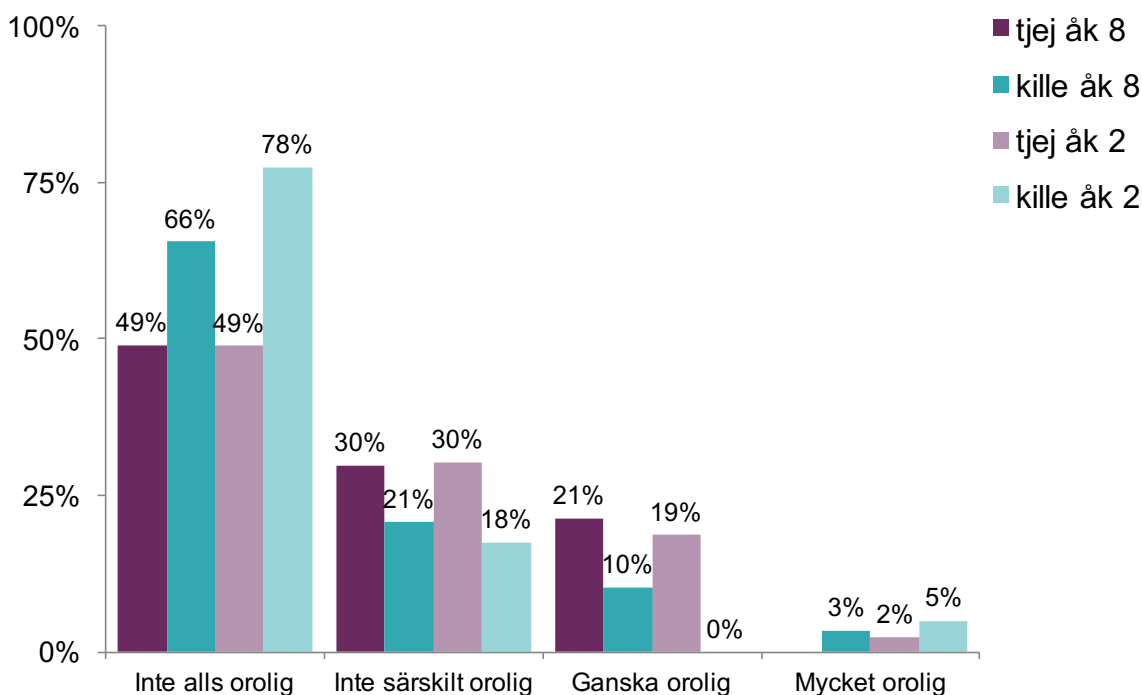

Frågor om ekonomi

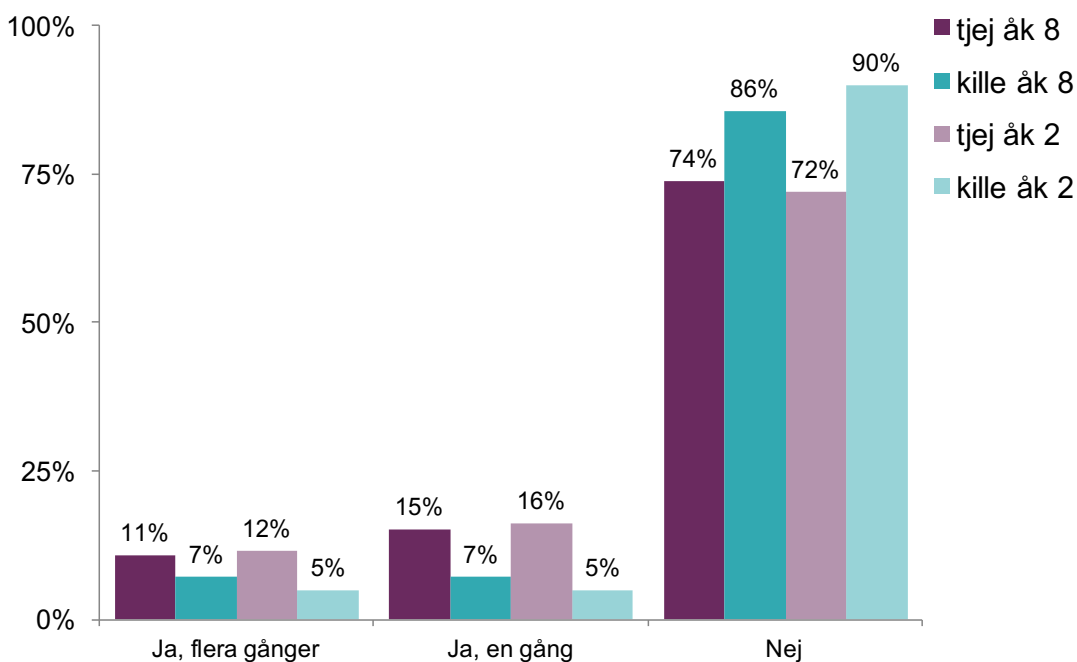
En klar majoritet av ungdomarna svarar att de inte är oroliga för sina föräldrars ekonomi, se diagram A5. Killar svarar i högre grad än tjejer att de "inte alls" oroar sig.

I diagrammet längst ner på sidan ser vi att mellan 10-28 % av ungdomarna svarar att det en eller flera gånger hänt att de inte kunnat göra eller köpa något som många andra gör eller köper, på grund av att familjen inte haft råd. Fler tjejer än killar svarar ja på frågan.

A5. I vilken grad är du orolig för dina föräldrars ekonomi?

A6. Under de senaste sex månaderna, har det hänt att du inte kunnat göra något eller inte kunnat köpa något som många andra i din ålder gör eller köper för att din familj inte haft råd?

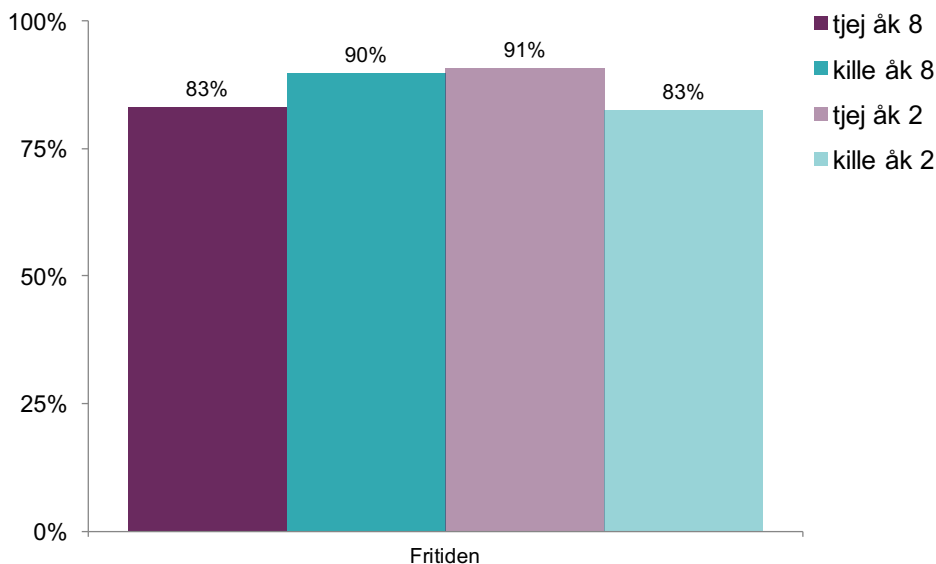

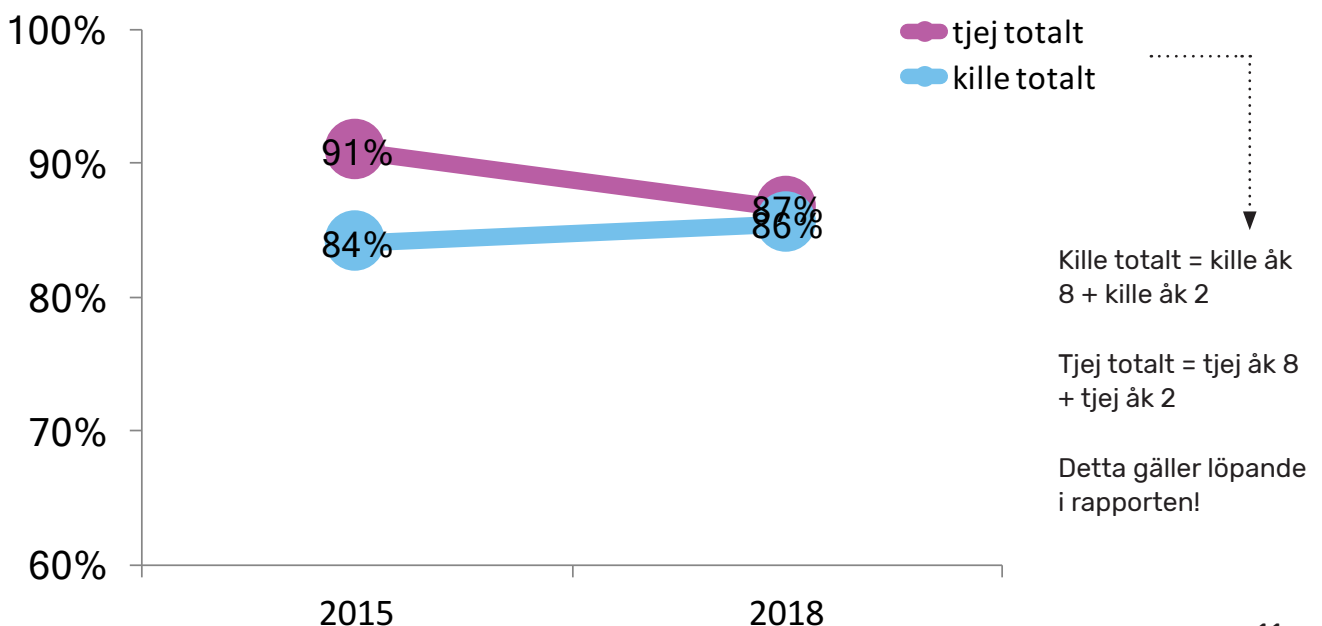
Inom området fritid ställs frågor om hur ungdomarna uppfattar sin fritid, hur mycket det finns att göra på fritiden i kommunen samt hur ofta de deltar i olika typer av kultur- och fritidssysselsättningar.

En hög andel, totalt 86-87 % i Mönsterås, svarar att de är nöjda med fritiden totalt sett. Andelen tjejer som är nöjda med sin fritid har minskat något från 91 % år 2015 till 87 % i årets resultat. Vid en jämförelse med regionsnitt och rikssnitt framgår det att unga i Mönsterås är ungefär lika nöjda, se diagram B0b på följande sida.

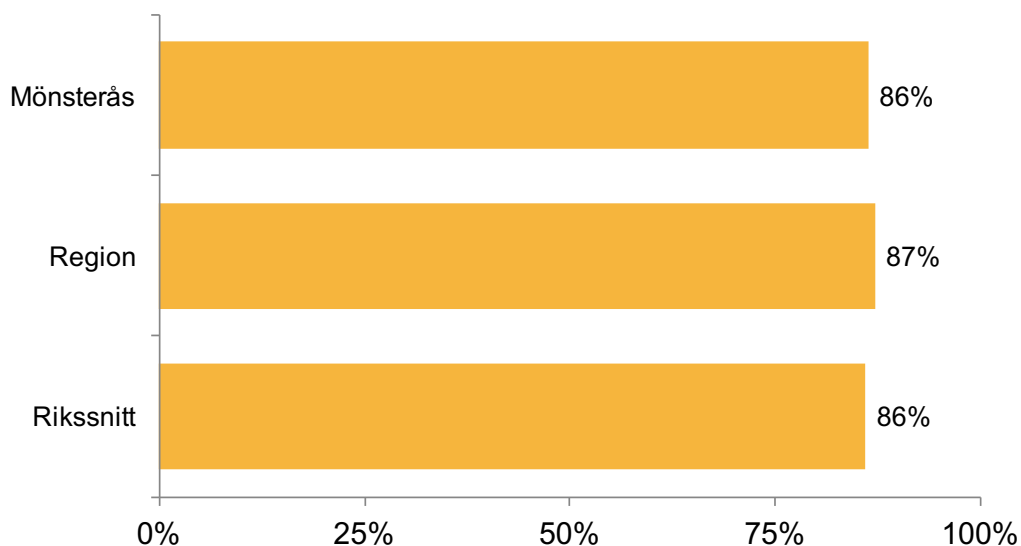
B0. Hur nöjd eller missnöjd är du med ditt liv när det kommer till din fritid?
Andel som svarat "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"

B0a. Andel nöjda med sin fritid: Utveckling över tid

B0b. Andel nöjda med sin fritid: Jämförelser

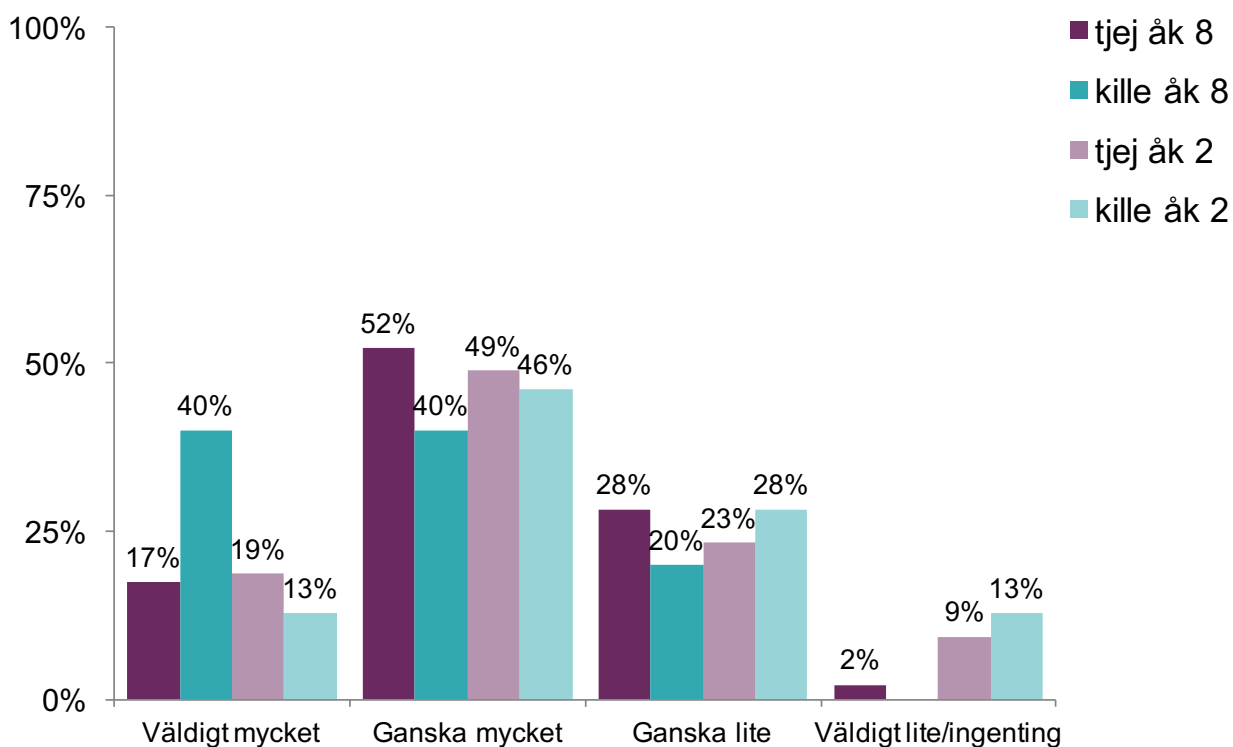

Hur mycket det finns att göra

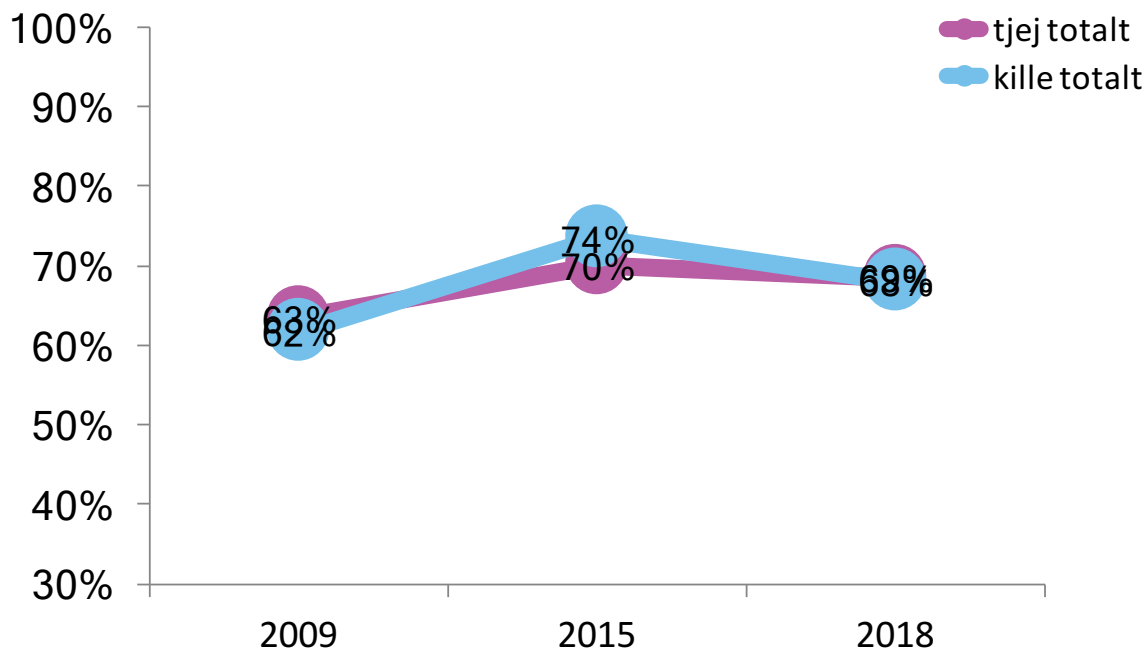
I diagram B1 nedan ser vi att andelen som svarar att det finns ganska eller mycket saker att göra på fritiden är högst bland killar i årskurs 8. Unga på gymnasiet svarar i högre grad än unga på högstadiet att det finns väldigt lite/ingenting att göra på fritiden.

Från år 2015 har en mindre negativ utveckling skett bland killarna, se diagram B1a på följande sida.

B1. Hur mycket eller lite tycker du att det finns att göra på fritiden?

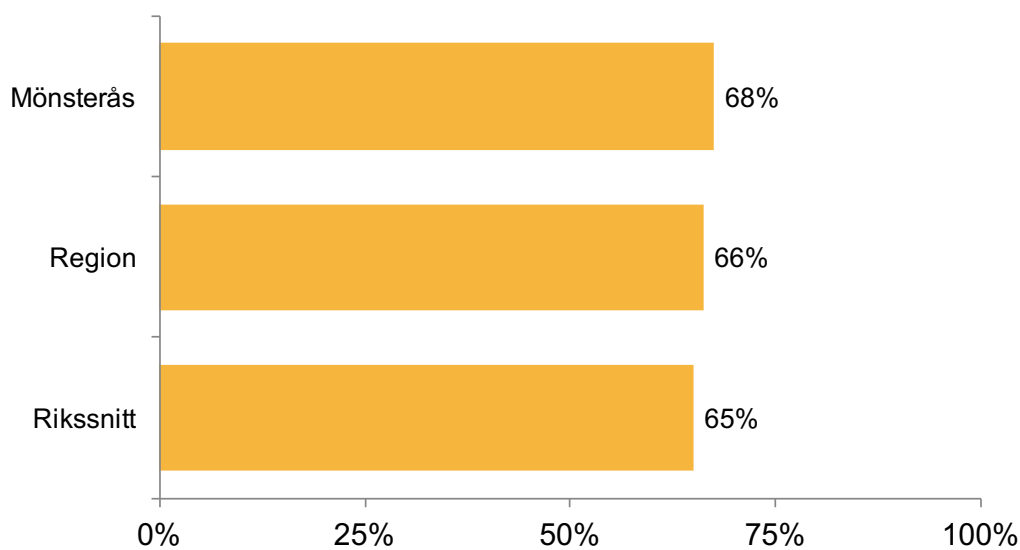

B1a. Andel som svarat att det finns "våldigt mycket" eller "ganska mycket" att göra på fritiden:
Utveckling över tid

Andelen som svarar att det finns väldigt eller ganska mycket att göra på fritiden är i Mönsterås på en liknande nivå som regionsnitt och rikssnitt, se diagram B1b nedan.

B1b. Andel som svarat att det finns "våldigt mycket" eller "ganska mycket" att göra på fritiden:
Jämförelser

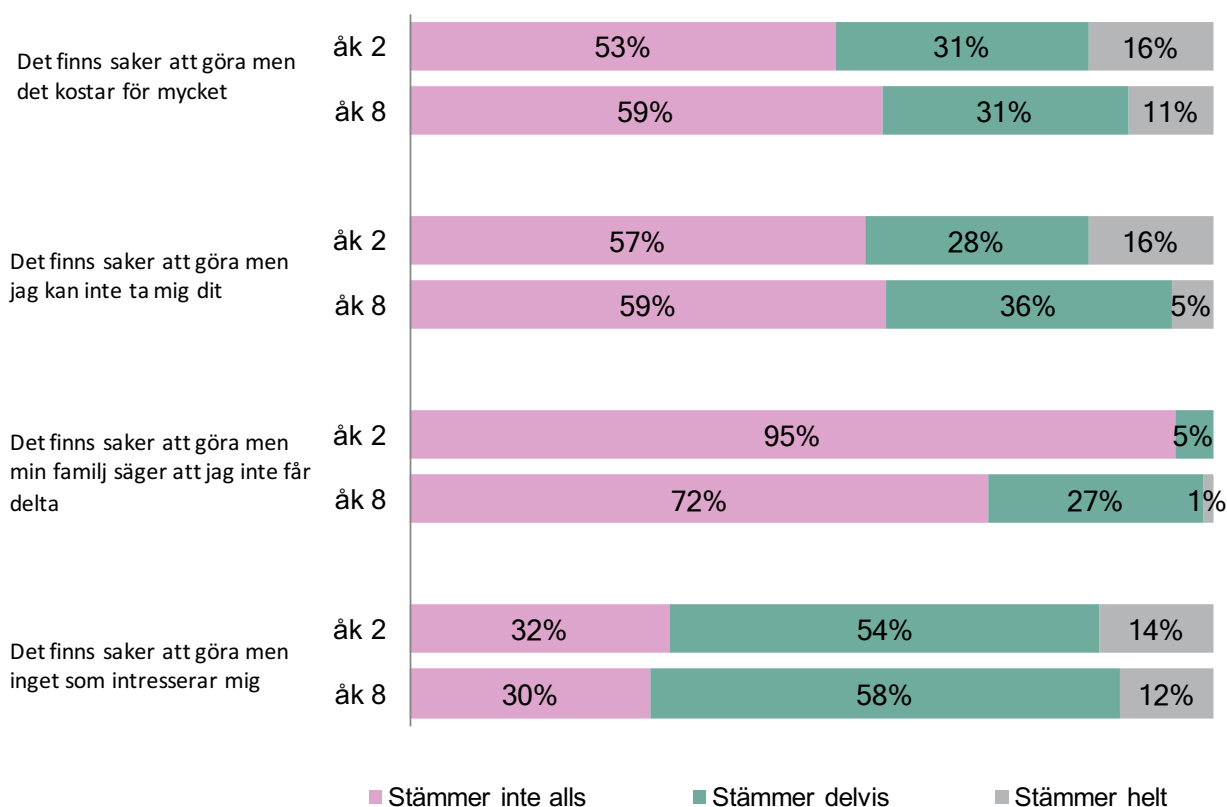

Orsaker att avstå från fritidsaktiviteter

Ungdomarna fick ta ställning till några påståenden om fritidsutbudet. Resultaten av dessa frågor kan hjälpa att avgöra huruvida det finns några hinder som begränsar ungdomarnas fritid.

Som det framgår i diagram B2 nedan svarar en andel om drygt 70 % att det "stämmer helt" eller "stämmer delvis" att det finns saker att göra men att inget intresserar dem. Andelen som instämmer i de övriga påståendena är lägre.

B2. Hur stämmer dessa påståenden in på dig?

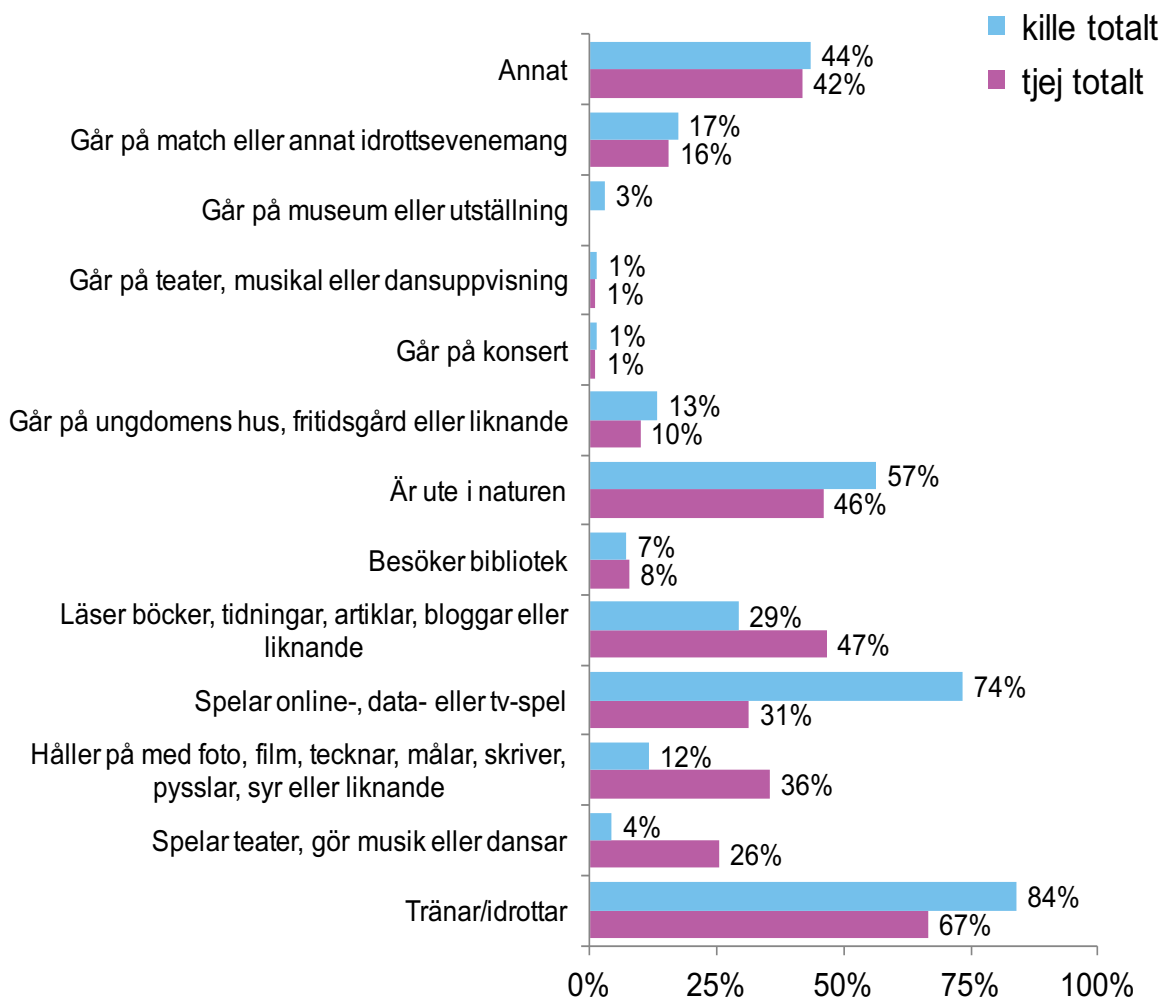

Vad ungdomarna gör och hur ofta

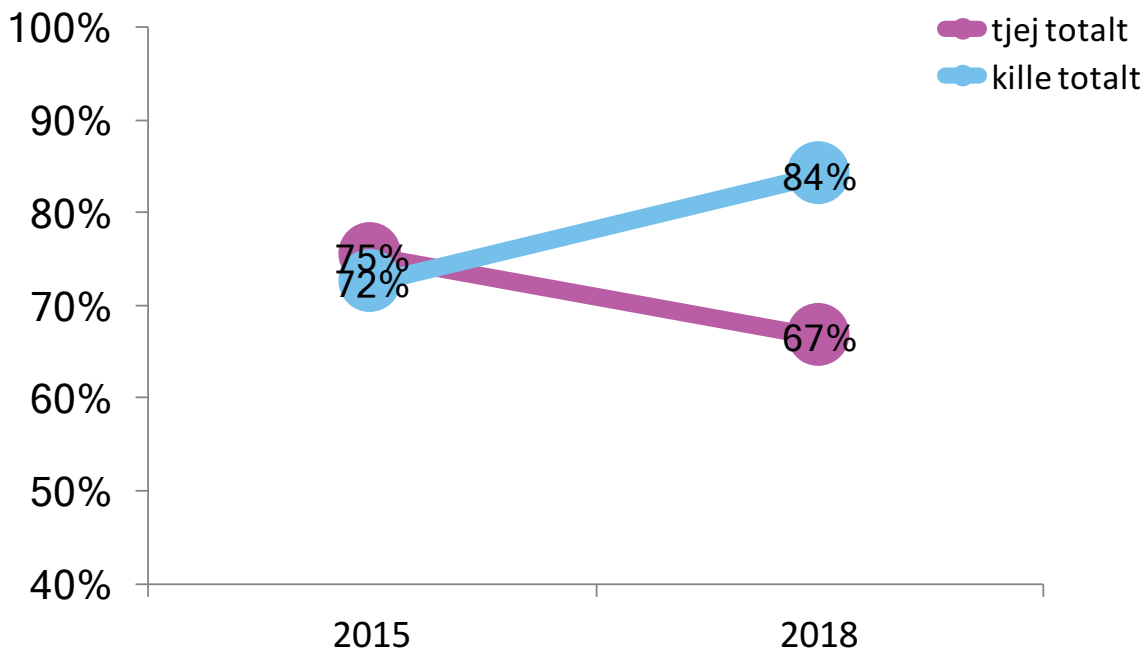
I diagram B3 på följande sida redovisas vilka aktiviteter ungdomarna i Mönsterås regelbundet, minst en gång i veckan, sysselsätter sig med. Det framgår att en hög andel, mellan 67-84 %, tränar eller idrottar minst en gång i veckan. Omkring hälften av både tjejer och killar svarar också att de är ute i naturen minst en gång i veckan.

Klart fler killar än tjejer svarar att de spelar online,- data- eller tv-spel minst en gång i veckan. 74 % av killarna och 31 % av tjejerna spelar minst en gång i veckan. Tjejer svarar däremot i högre grad än killar att de minst en gång i veckan gör någon kulturaktivitet som spelar teater, gör musik eller dansar samt håller på med foto/film/tecknar/skriver/pyslar m.m. Andelen tjejer som tränar minst en gång i veckan har minskat sedan år 2015, medan andelen ökat bland killar. Som det framgår i diagram B3b på sida 16 är andelen som gör någon kulturaktivitet minst en gång i veckan på nästan samma nivå som år 2015.

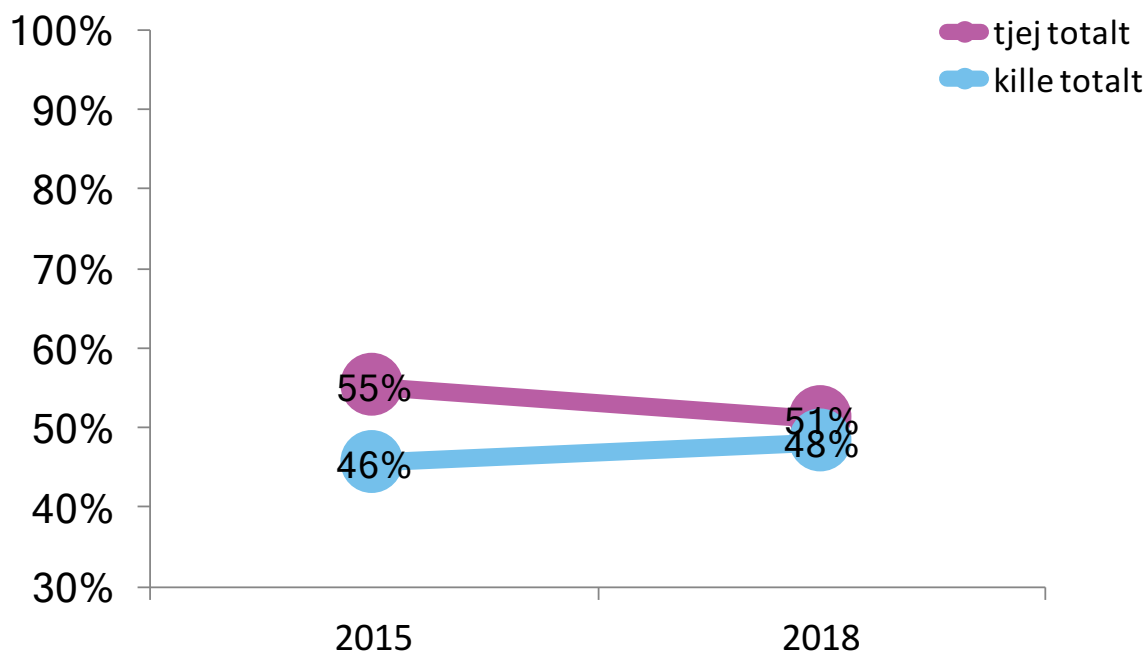
B3. Hur ofta gör du följande saker på din fritid? Andel som svarat "en gång i veckan" eller oftare

B3a. Tränar/idrottar minst en gång i veckan: Utveckling över tid

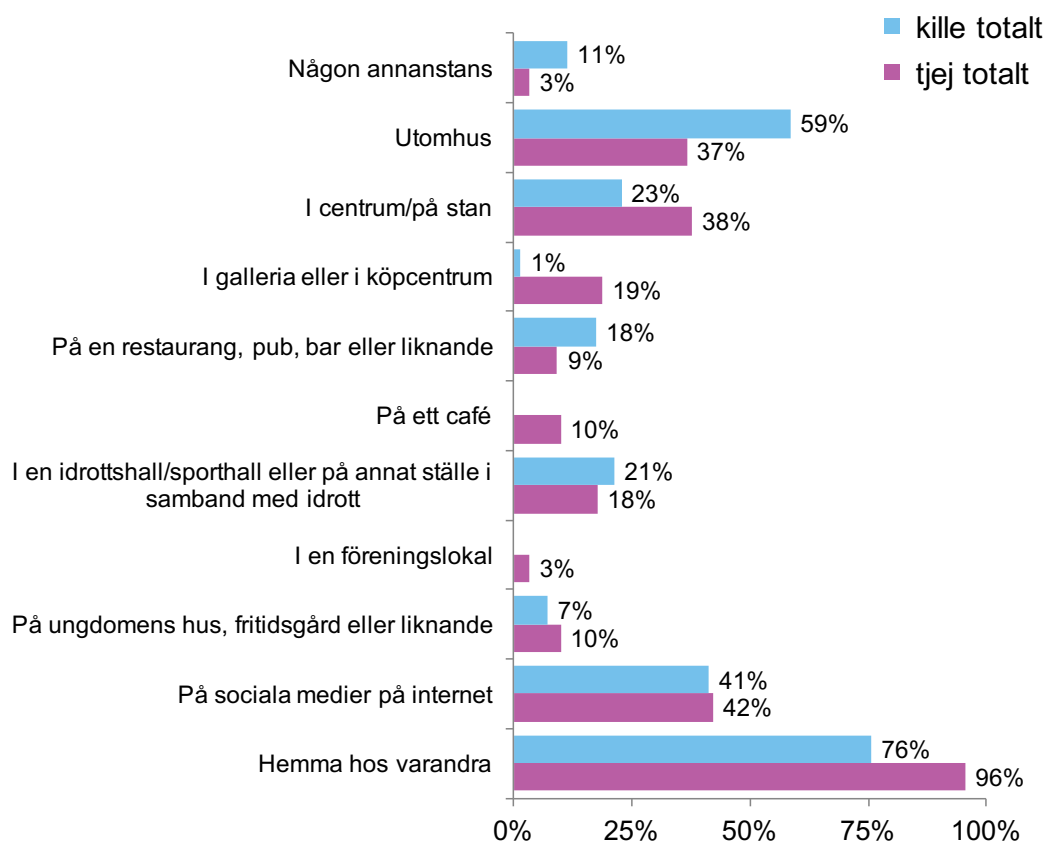
B3b. Andel som svarar att de minst en gång i veckan spelar teater/gör musik/dansar eller håller på med foto/film/tecknar/målar /skriver/pysslar/syr: Utveckling över tid

Var ungdomarna träffas

Majoriteten av ungdomarna svarar att de träffar sina kompisar hemma hos varandra. 76 % av killarna och 96 % av tjejerna svarar detta, se diagram B4. 41-42 % svarar vidare att de brukar träffas på sociala medier på internet. Det framgår vidare att killar i högre grad än tjejer träffas utomhus. Tjejer svarar däremot i högre grad än killar att de brukar träffas i centrum eller på stan.

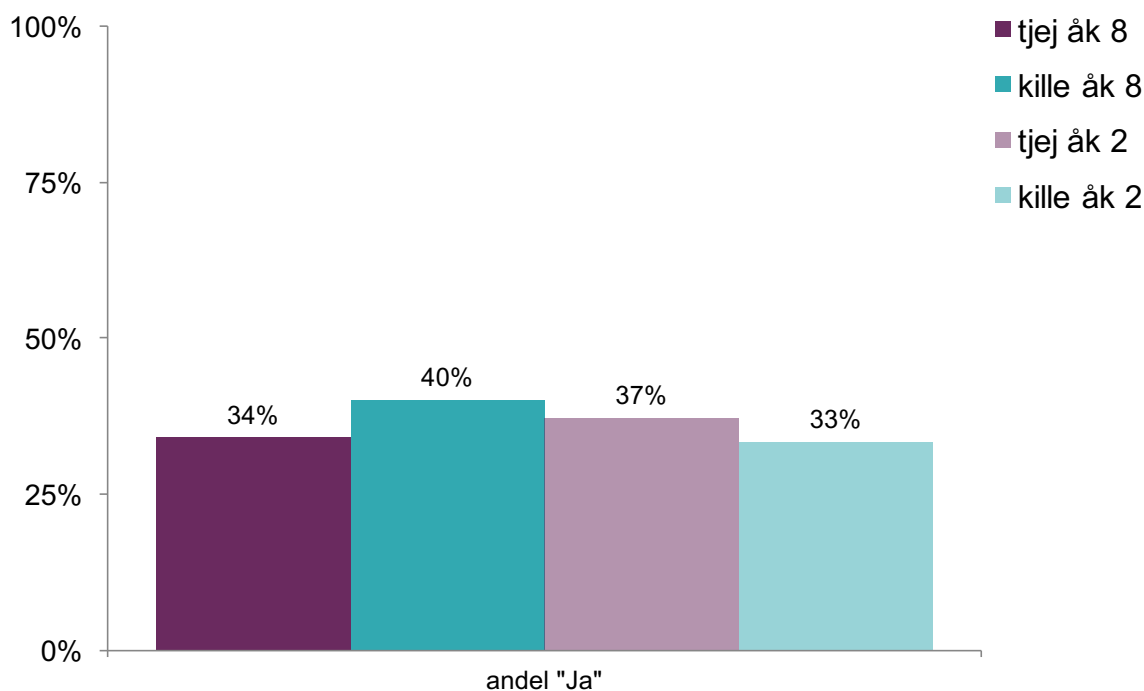
B4. När du träffar dina kompisar på fritiden, var brukar ni då vara?

Saknas fritidsaktiviteter?

Som det framgår i diagram B5 svarar en andel mellan 33-40 % av ungdomarna att det saknas fritidsaktiviteter där de bor.

B5. Tycker du att det saknas fritidsaktiviteter där du bor?

Vilka aktiviteter som saknas

B5b. Vad är det för fritidsaktiviteter du saknar?

Ungdomarna kunde även i fritext skriva vad för fritidsaktiviteter de saknar. Flera nämner att de saknar olika sporter så som ridning, pingis, basket, fotboll, en till innebandyförning, parkour och dans. Fotboll specifikt för tjejer och för folk under 15 år nämns. Några nämner att de saknar kampsport som MMA, boxning och judo.

Ungdomarna i Mönsterås saknar även tennishall, skatebana, sporthallar att hyra, cykelbanor för mtb och bmx och lagliga drifting ytor. Även paintball och airsoft nämns. Någon nämner också att det saknas bryggor och bänkar för fiske.

Ytterligare saker som nämns är arrangerade aktiviteter, ställen att träna djur, kreativa aktiviteter och kultur samt köpcentrum/shopping.

På följande sida redovisas några utvalda citat.

"Ridning i närheten, typ rusta upp gamla lekplatser te.x lekplatsen i Ålem kyrkby kan rustas upp som den gjorde i Mönsterås med skatebana osv. Gemensamma aktiviteter som annordnas i olika orter."

"Fler sporter, exempel basket och dans"

"Fritidsaktiviteter för kreativa människor eller för dem som vill skapa och hålla på med kultur"

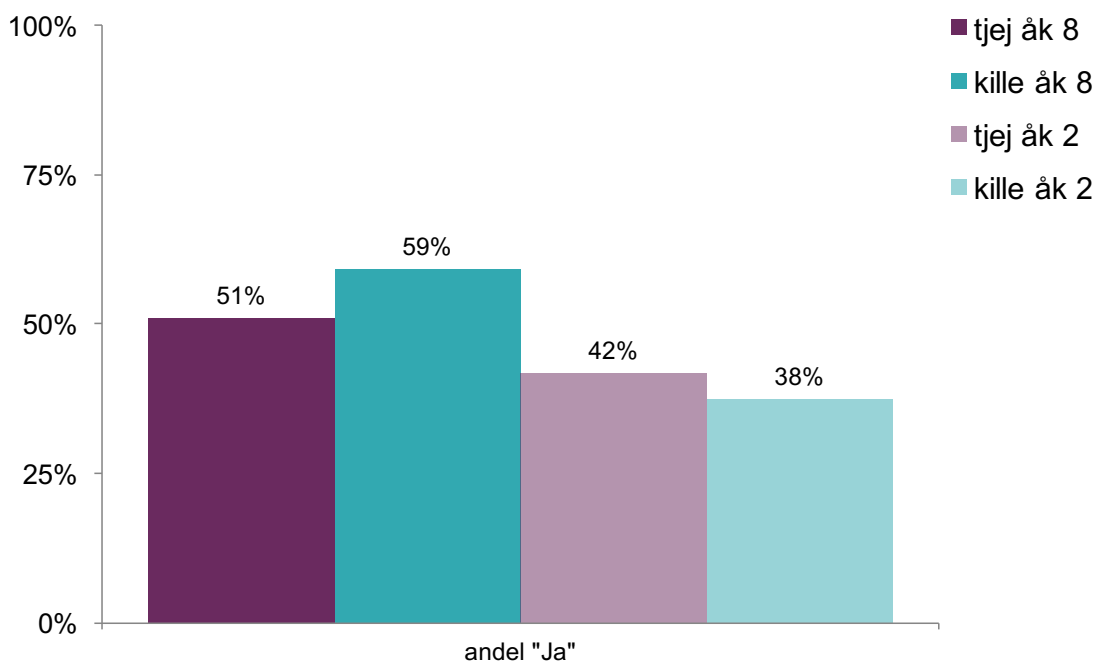
"Saknar cykel banor med mtb och bmx saker och kanske ett redigt ute gym som dom har i timmernabben och bryggor som har bänk till dom som faktiskt gillar att fiskam, och ställen där man kan träna hundar eller katter. MMA eller boxning eller något med självförsvar"

Medlemskap i föreningar

I Sverige har andelen unga som är medlemmar i en förening eller anger att de har ett intresse för ett föreningsmedlemskap minskat de senaste åren. Föreningslivet i Sverige når inte en lika stor andel unga som det tidigare gjort och unga är även i lägre utsträckning med i flera föreningar. Ju äldre undersökningsgruppen är bland 10–19 åringar, i desto högre grad gäller detta¹.

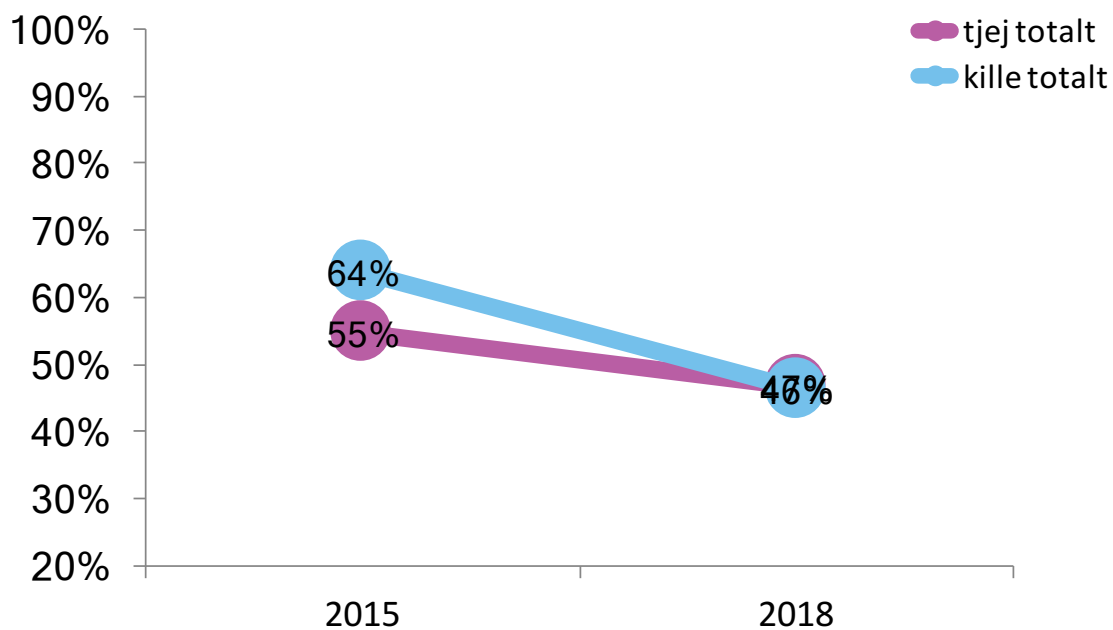
I Mönsterås ser vi att andelen föreningsmedlemmar är högre på högstadiet jämfört med på gymnasiet. Från år 2015 har en minskning av andelen föreningsmedlemmar skett, se diagram B6a.

B6. Är du medlem i någon förening?

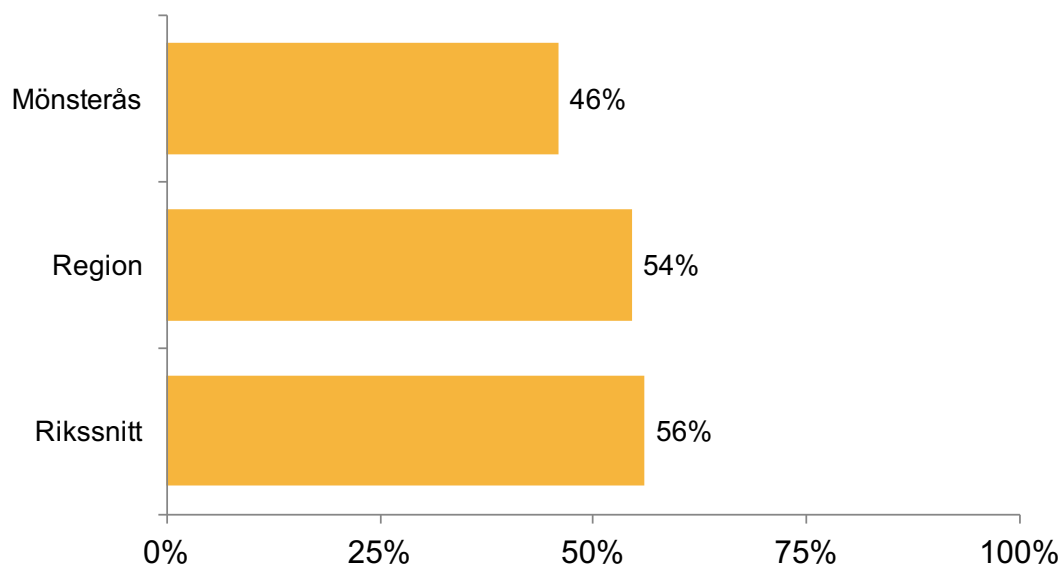
¹ MUCF 2014: Fokus 14: Ungas fritid och organisering

B6a. Andel som svarat att de är föreningsmedlemmar
Utveckling över tid

Som det framgår i diagrammet nedan svarar unga i Mönsterås i lägre grad än unga i regionsnitt och rikssnitt att de är föreningsmedlemmar.

B6b. Andel som svarat att de är föreningsmedlemmar
Jämförelser

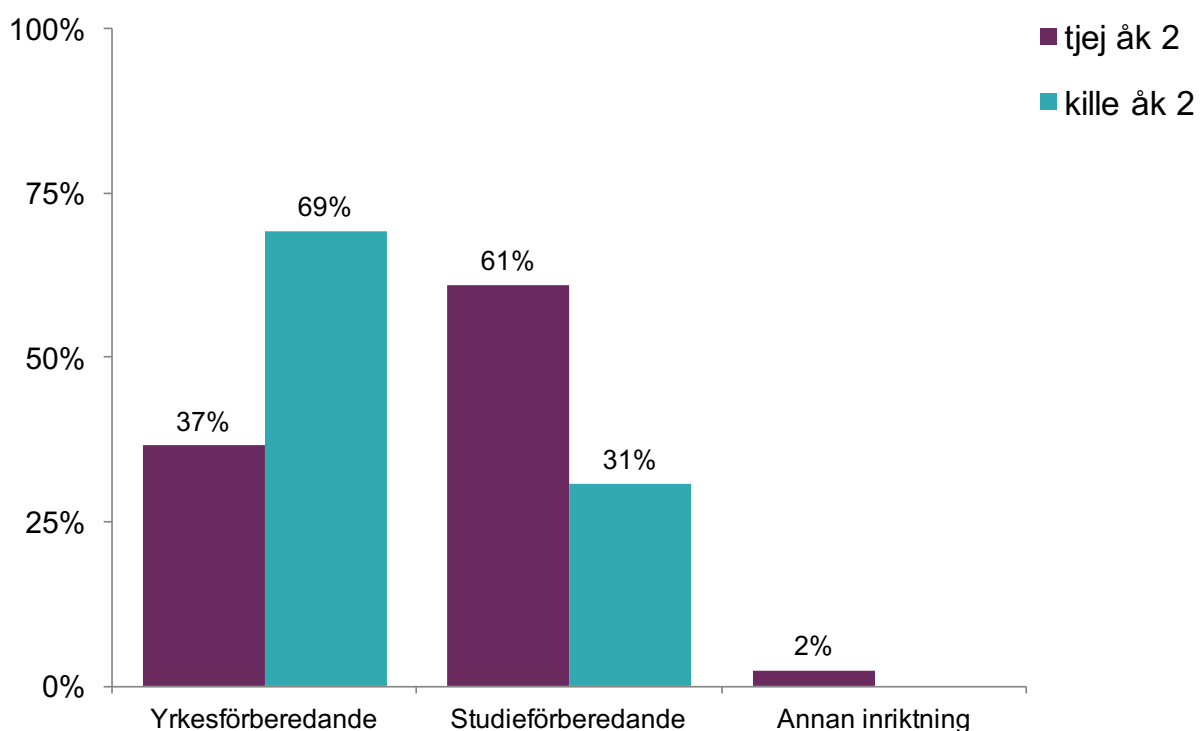
Utbildning

I Lupp-enkäten ställs en rad frågor om hur ungdomarna ser på sin skola – hur de trivs, hur de ser på undervisningen och skolmiljön samt övriga aspekter. Enligt en forskningssammanställning av Skolinspektionen bygger framgångar i skolan och undervisningen bland annat på ett tydligt pedagogiskt ledarskap från lärarens sida, goda relationer mellan lärare och elever, samt att själva lärandemiljön i skolan är trygg och stödjande för eleverna¹. Det tas också upp att det behöver finnas tilltro till varje elevs förmåga samt att skolan måste anpassa undervisningen efter varje elev.

Programinriktning gymnasiet

I diagrammet nedan redovisas gymnasieelevernas programinriktning. Fler tjejer än killar läser ett studieförberedande program medan fler killar än tjejer läser ett yrkesförberedande program.

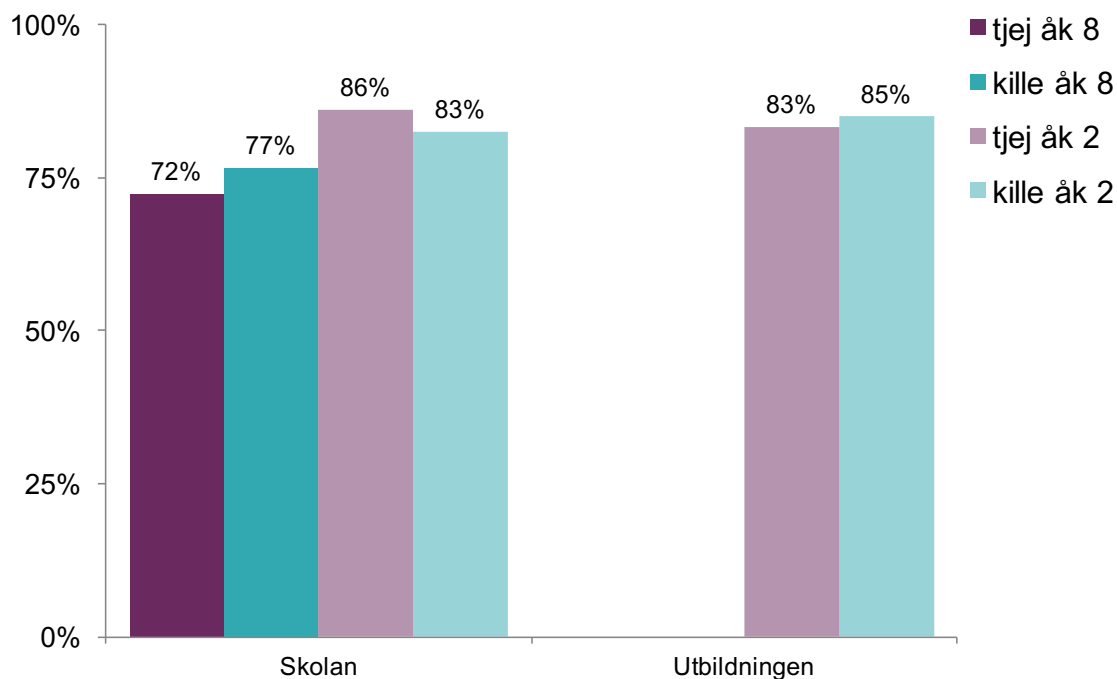
C1. Vilken inriktning har ditt gymnasieprogram?

¹ Skolinspektionen 2010: Framgång i undervisningen

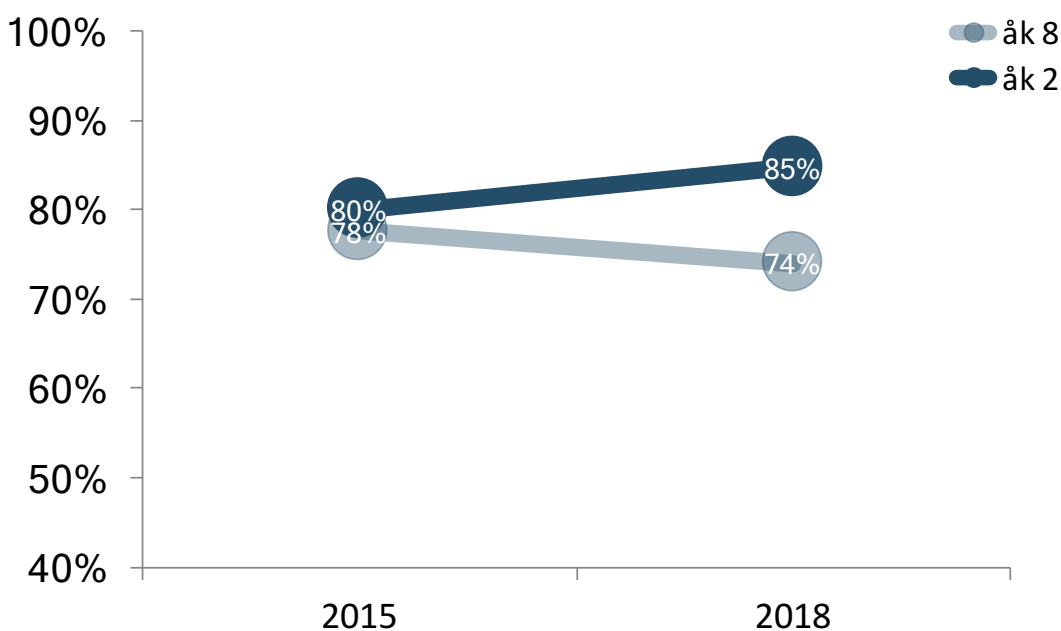
I Lupp-enkäten ställdes frågan om hur nöjd man är totalt sett med skolan i båda årskurser. En hög andel, mellan 72-86 %, svarar att de är mycket eller ganska nöjda med skolan. Frågan om nöjdhet avseende utbildningen ställdes endast till gymnasieeleverna. Vad gäller utbildningen svarar 83 % av tjejerna och 85 % av killarna att de är nöjda.

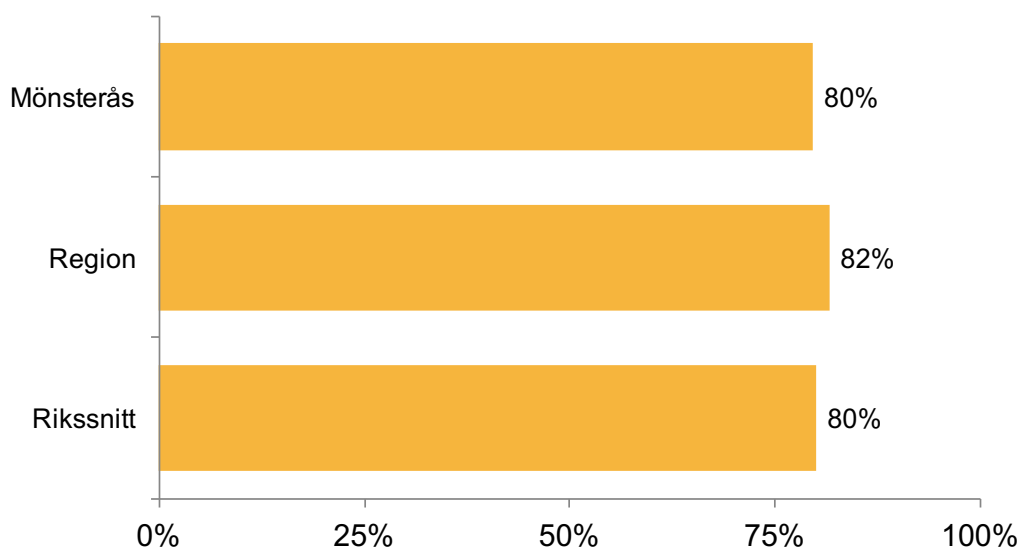
C2. Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om följande?
Andel "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"

Över tid har en något negativ utveckling skett i årskurs 8 medan en något positiv utveckling skett i årskurs 2, se diagram C2a nedan.

C2a. Andel nöjda med skolan: Utveckling över tid

Trivsel och stämning

Hur elever trivs i skolan har ett nära samband med hur de upplever skolmiljön, men det har också ett samband med deras allmänna välbefinnande samt psykosomatiska hälsa¹.

I Lupp-enkäten ställs en rad frågor som rör trivsel, likabehandling och stämningen på skolan, se diagram C3 på följande sida. En andel om 75 % totalt i Mönsterås instämmer i påståendet "Jag trivs med stämningen på min skola". En något lägre andel, 66 % totalt, instämmer i att elever och lärare bemöter varandra med respekt på skolan.

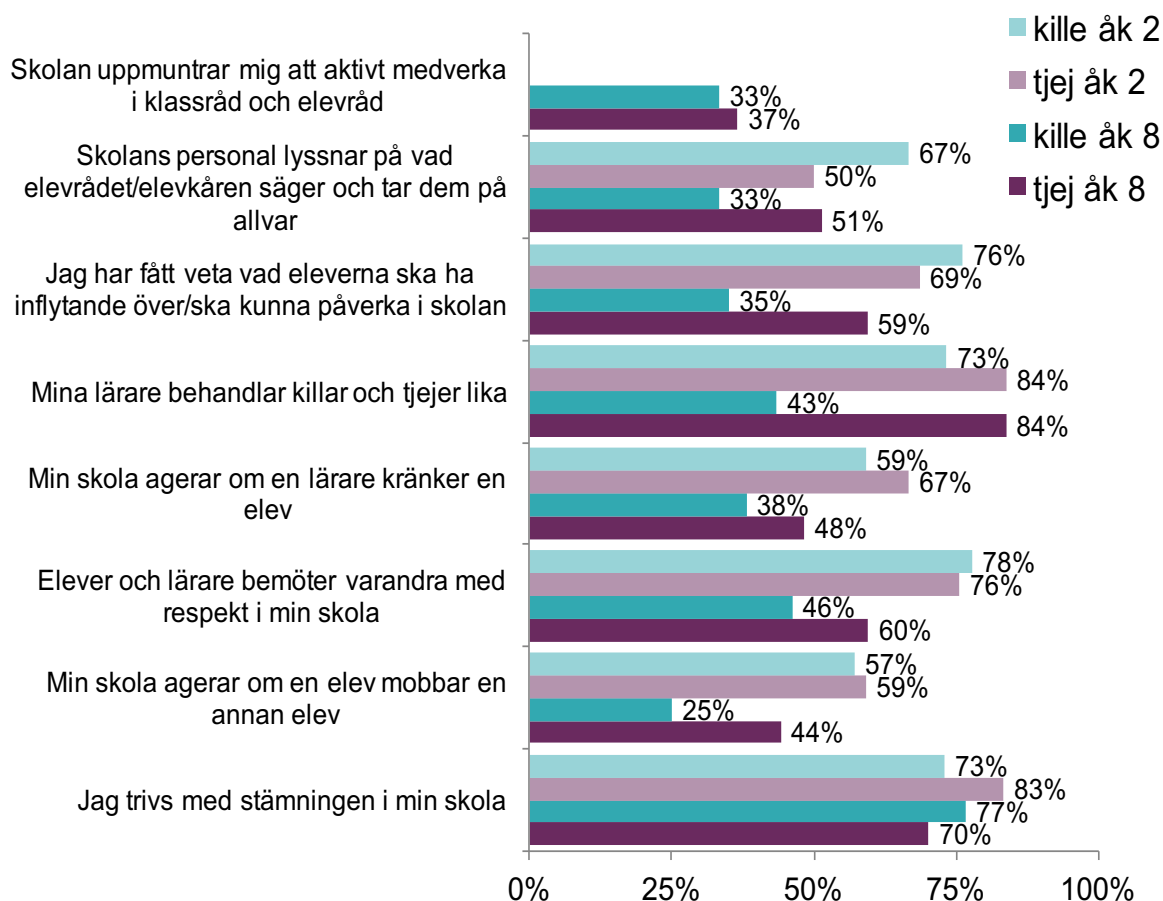
En generell slutsats utifrån diagram C3 på följande sida är att gymnasieungdomarna generellt är nöjdare än högstadieungdomarna. Killar i årskurs 8 sticker ut som tydligt mindre nöjda i flera frågor.

Över tid har flera förändringar skett, se diagram C3a och C3b på nästkommande sidor. Exempelvis har andelen som instämmer i påståendet att lärarna behandlar killar och tjejer lika tydligt ökat i årskurs 2.

I årskurs 8 ser vi att nöjdheten minskat från år 2015 i flera frågor, se diagram C3b på sida 24.

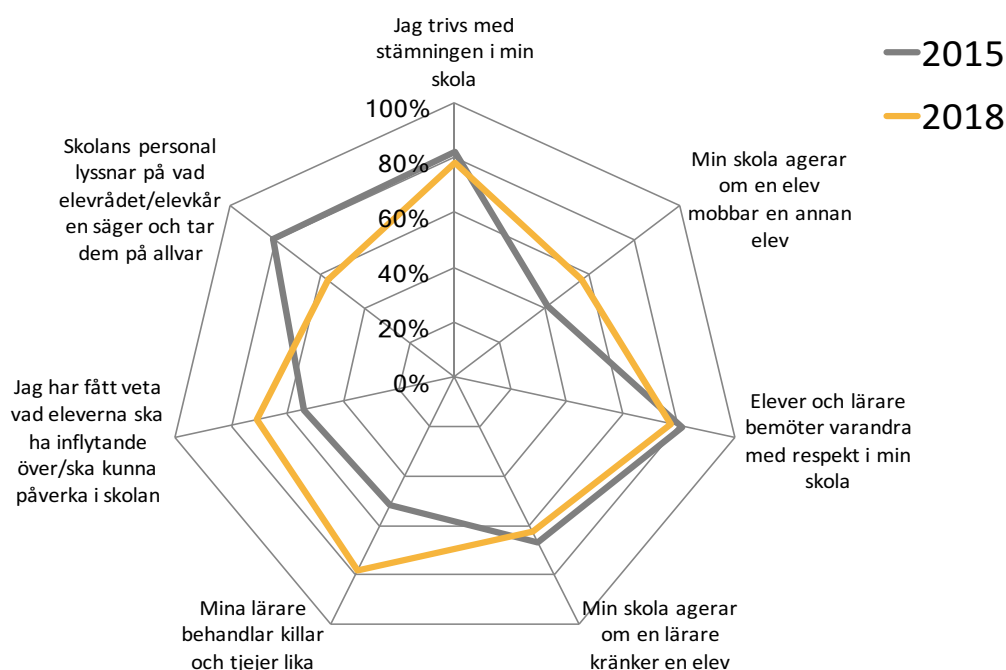
¹ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor 2013-2014

C3. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? *
 Andel som svarat "stämmer helt" eller "stämmer till stor del"

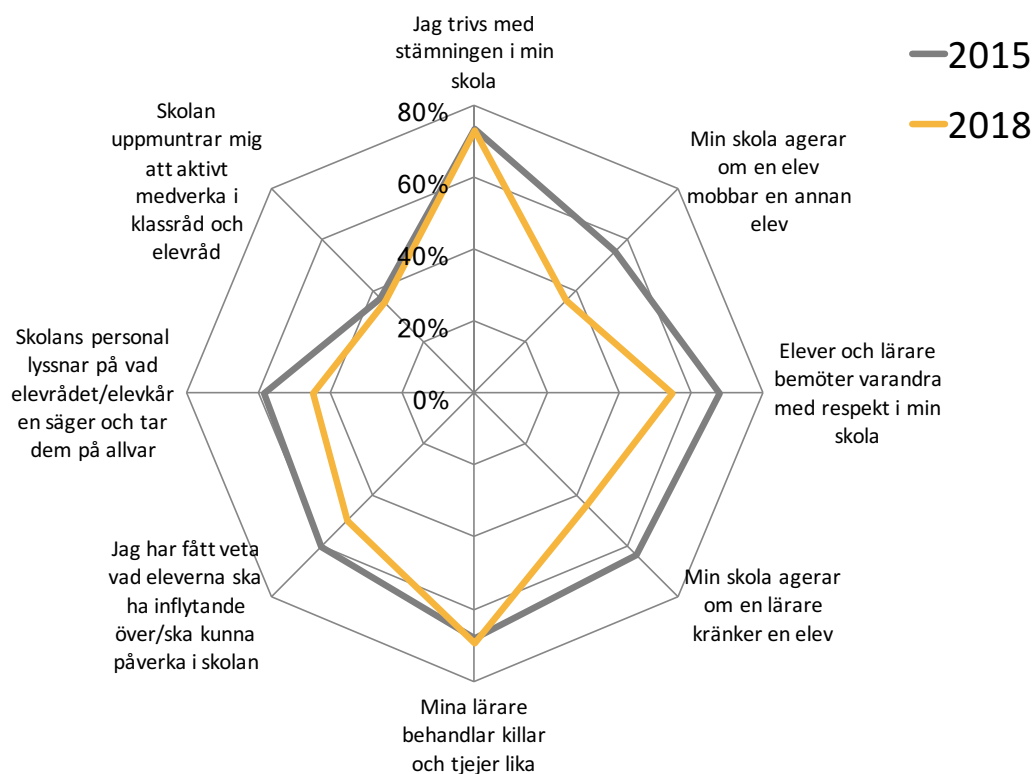

*Observera att "vet ej" är borträknat ur diagrammet C3a. Detta för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej är i de flesta frågorna ovan mellan 5-35 %. Notera även att endast högstadiel elever fick svara på frågan "Skolan uppmuntrar mig att aktivt medverka i klassråd och elevråd"

C3a. Årskurs 2: Andel som svarat att de instämmer: Utveckling över tid

C3b. Årkurs 8: Andel som svarat att de instämmer: Utveckling över tid

Vid en jämförelse med regionsnitt och rikssnitt framgår det att ungdomarna i Mönsterås instämmer i lägre grad i flera påståenden, framför allt avseende om skolan uppmuntrar att aktivt medverka i klassråd/elevråd, om skolan agerar när en elev mobbar en annan elev samt om skolan agerar om en lärare kränker en elev.

C3c. Andel som instämmer: Jämförelser

	Jag trivs med stämningen	Min skola agerar om en elev mobbar en annan elev	Elever och lärare bemöter varandra med respekt	Min skola agerar om en lärare kränker en elev	Mina lärare behandlar killar och tjejer lika	Jag har fått veta vad eleverna ska ha inflytande över	Skolans personal lyssnar på vad elevrådet/elevkåren säger	Skolan uppmuntrar mig att aktivt medverka i klassråd och elevråd
Mönsterås	75%	45%	66%	53%	74%	61%	50%	35%
Region	77%	62%	72%	64%	69%	64%	62%	54%
Rikssnitt	76%	62%	71%	66%	70%	61%	62%	51%

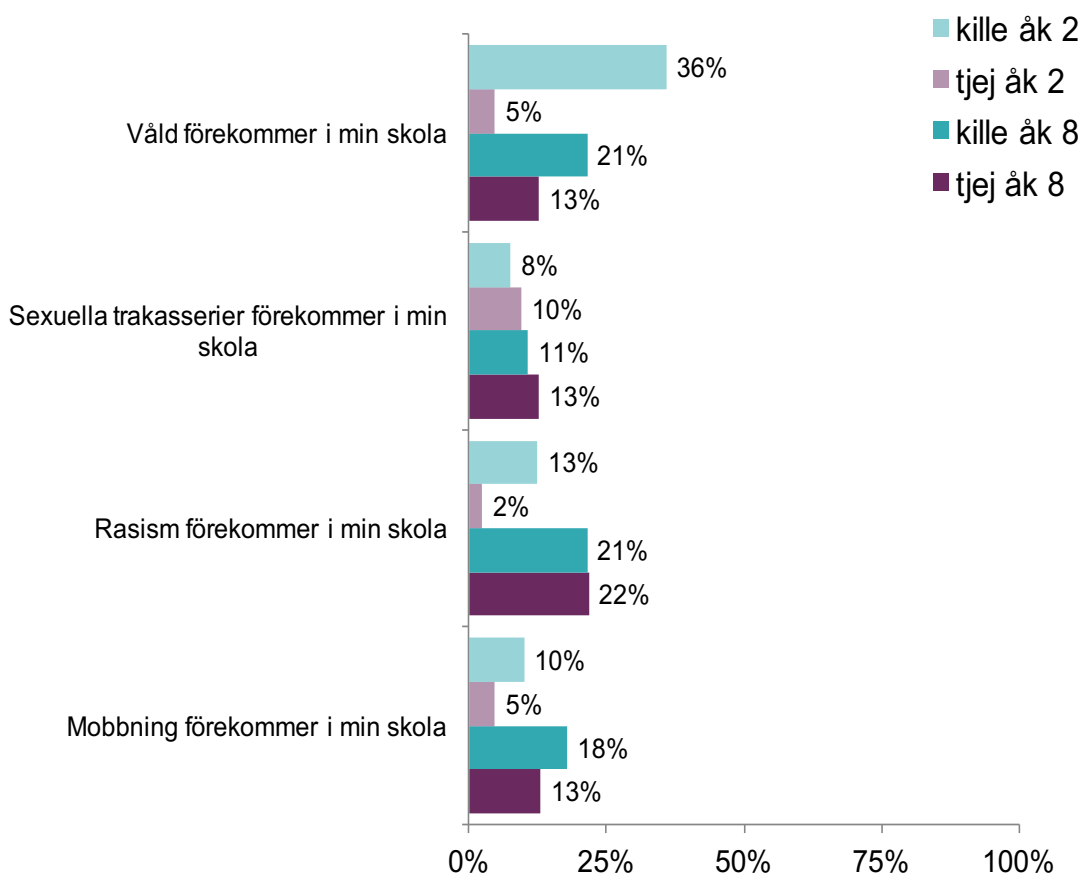
Problem i skolan

Ungdomarna fick även ta ställning till huruvida rasism, våld, mobbning eller sexuella trakasserier är problem som förekommer på skolan. Vad som framgår är att en hög andel killar och framför allt gymnasiekillar svarar att våld förekommer på skolan. Totalt instämmer 36 % av gymnasiekillarna i detta påstående. Andelen som instämmer i övriga grupper är lägre, mellan 5-21 %.

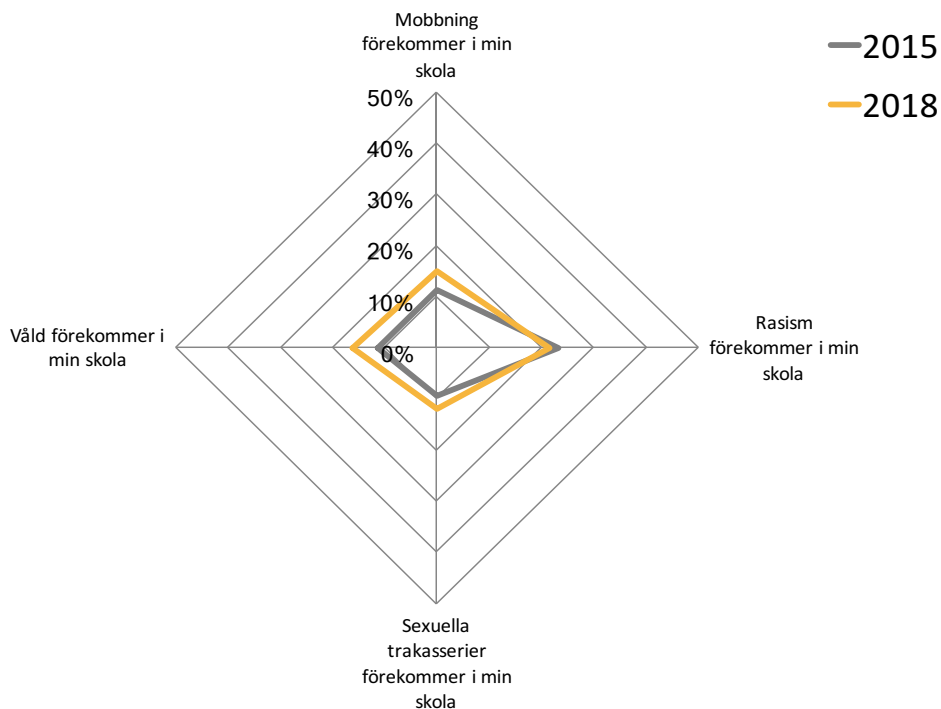
Vad gäller förekomsten av rasism ser vi att drygt var femte elev i årskurs 8 tycker att det förekommer på skolan. Även avseende mobbning svarar fler på högstadiet än på gymnasiet att det förekommer.

I diagram C3f på följande sida framgår det att andelen som svarar att rasism förekommer i årskurs 2 kraftigt minskat från år 2015. Andelen i årskurs 2 som svarar att våld förekommer har däremot ökat något. Resultatet för årskurs 8 är däremot liknande som år 2015, se diagram C3e.

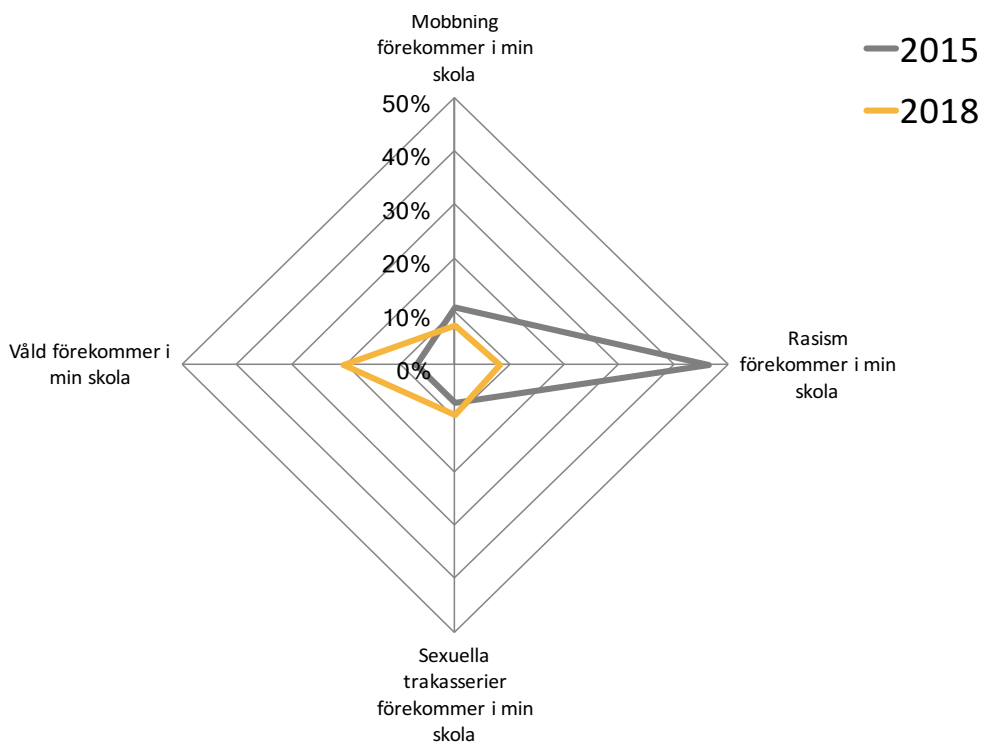
C3d. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola?
Andel som svarat "stämmer helt" eller "stämmer till stor del"

C3e. Andel som instämmer i att problem förekommer: Utveckling över tid
 Årskurs 8

C3f. Andel som instämmer i att problem förekommer: Utveckling över tid
 Årskurs 2

Andelen som svarar att våld, rasism, och mobbing förekommer på skolan är generellt på en liknande nivå eller något lägre i Mönsterås vid en jämförelse med regionsnitt och rikssnitt.

C3g. Andel som instämmer i att problem förekommer: Jämförelser

	Mobbning förekommer i min skola	Rasism förekommer i min skola	Sexuella trakasserier förekommer i min skola	Våld förekommer i min skola
Mönsterås	11%	14%	11%	18%
Region	16%	17%	10%	21%
Rikssnitt	14%	17%	9%	17%

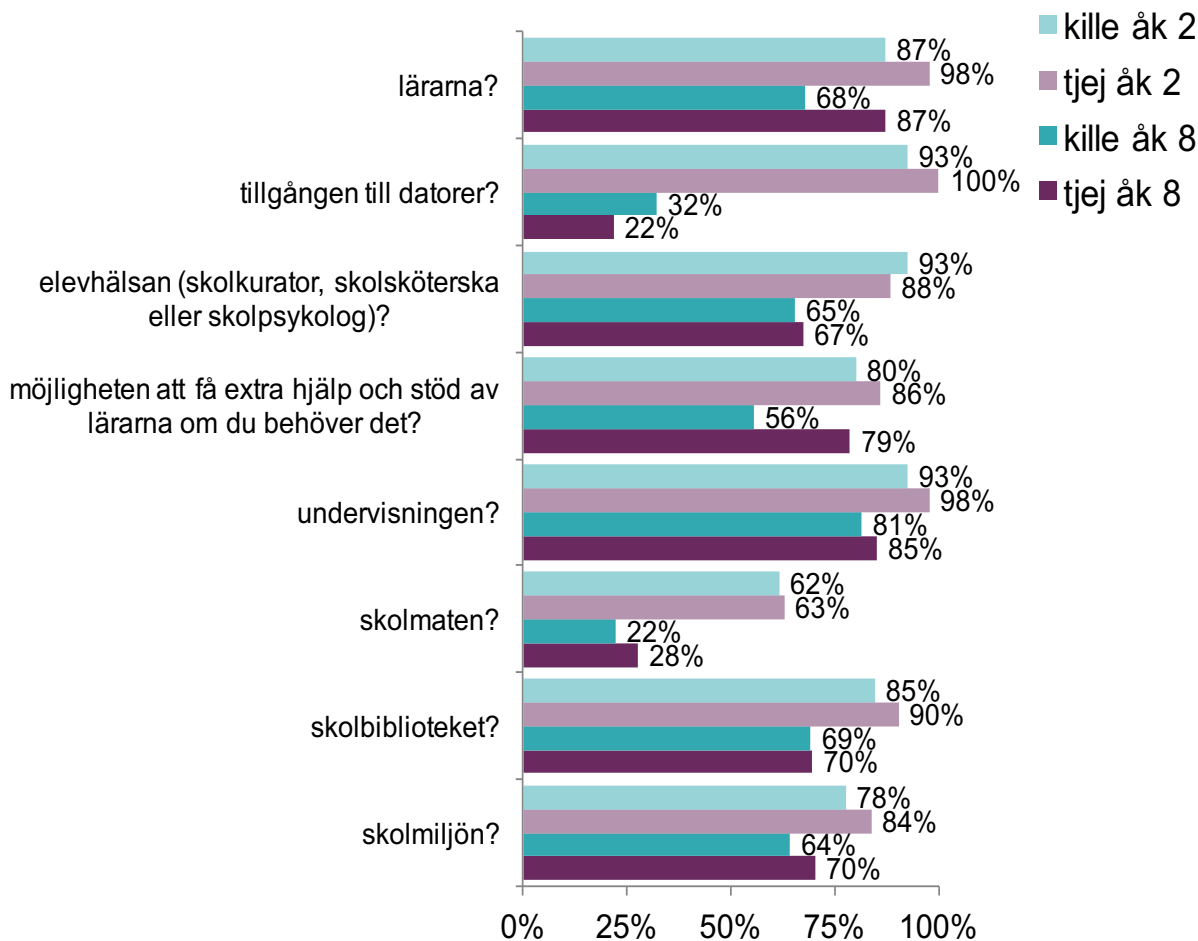
Omdöme skola

Lupp-enkäten innefattar även frågor om en rad centrala aspekter av ungdomarnas skolsituation, så som skolbiblioteket, skolmiljön, skolmaten, undervisningen, lärarna, elevhälsovården, tillgången till datorer samt möjligheten att få extra hjälp eller stöd. Vad som framgår i diagram C4 är att en hög andel, totalt 80 % eller högre, är nöjda med lärarna, undervisningen och elevhälsan. Skolmaten och tillgången till datorer är det som ungdomarna i årskurs 8 är minst nöjda med.

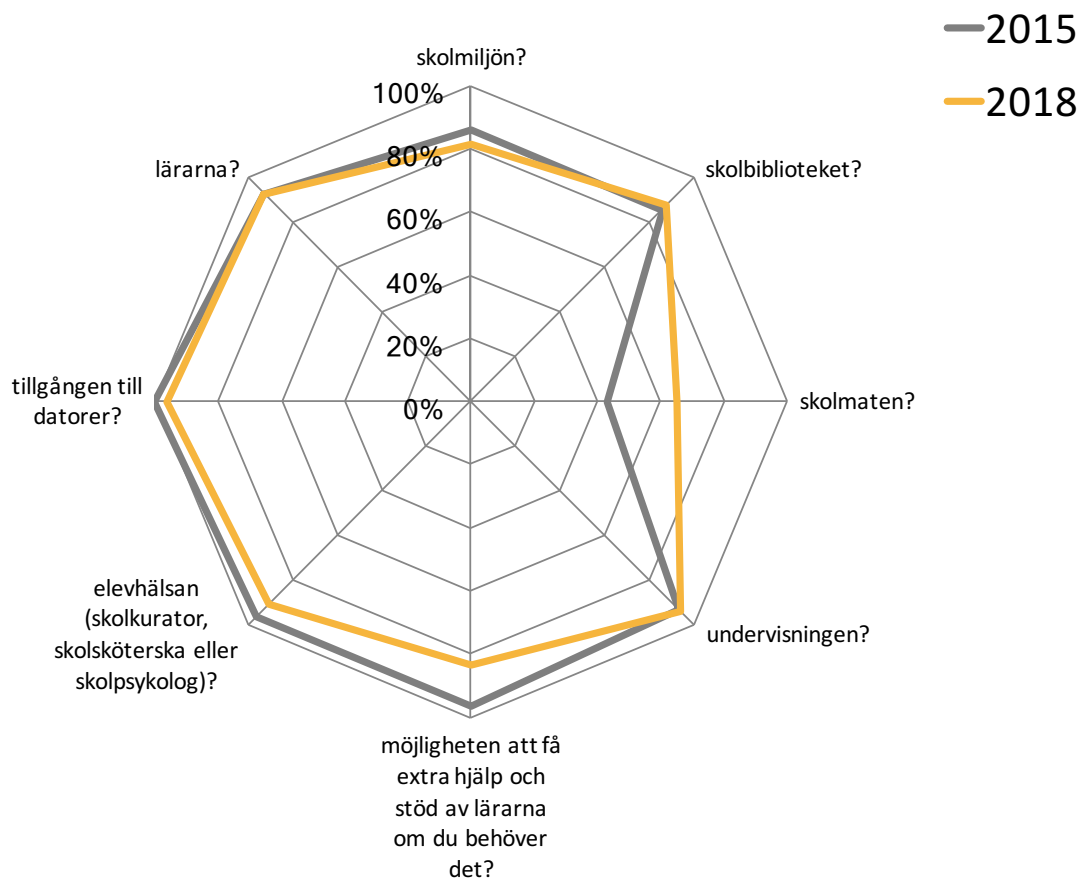
I diagram C4a och C4b redovisas frågorna över tid. Vad som framgår är att det skett en positiv förändring avseende skolmaten i årskurs 2. Det har även skett en tydlig negativ utveckling avseende tillgången på datorer i årskurs 8.

I tabellen på sida 29 ser vi att unga i Mönsterås är mindre nöjda med tillgången till datorer vid en jämförelse med regionsnitt och rikssnitt.

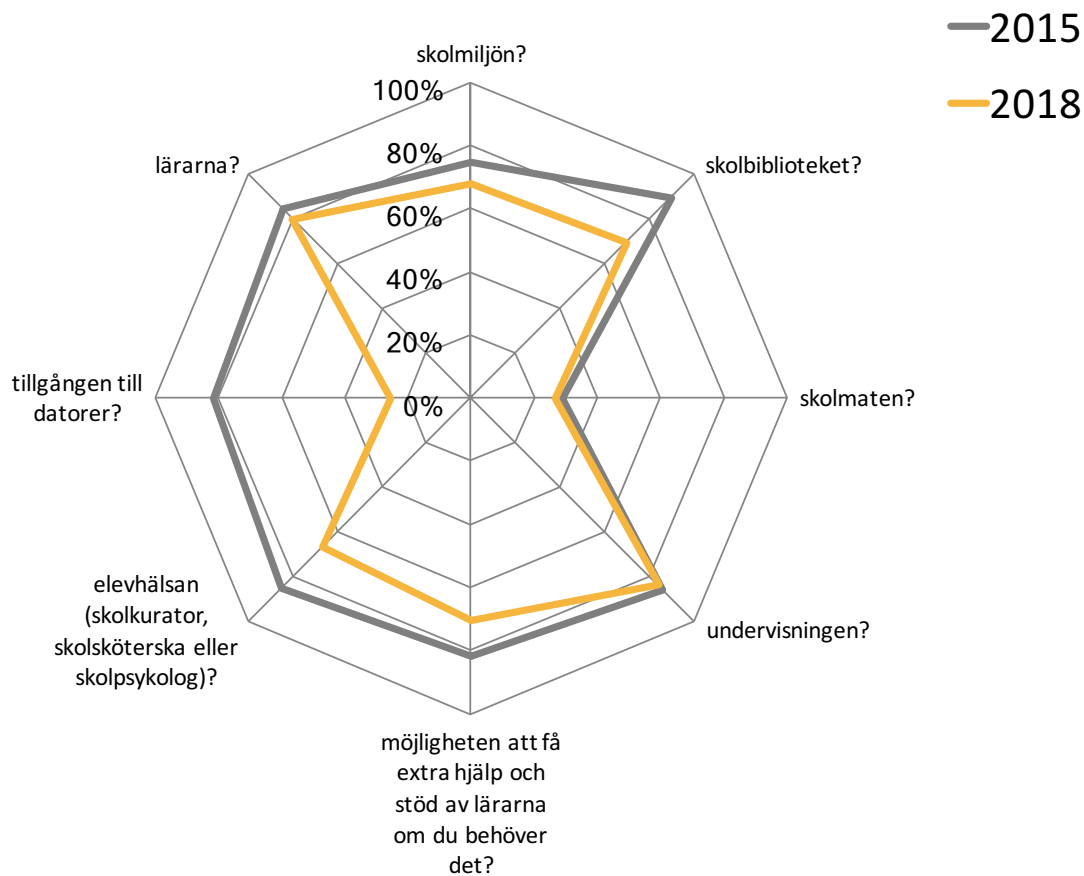
C4. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...
Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra"

C4a. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...
 Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra" Utveckling över tid
 Årskurs 2

C4b. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...
 Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra" Utveckling över tid
 Årskurs 8

C4c. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...
Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra" Jämförelser

	skolmiljön?	skolbiblioteket?	skolmaten?	undervisningen?	möjligheten att få extra hjälp och stöd?	elevhälsan?	tillgången till datorer?	lärarna?
Mönsterås	75%	79%	46%	89%	77%	80%	64%	87%
Region	80%	76%	51%	86%	82%	80%	89%	85%
Rikssnitt	77%	75%	44%	86%	81%	81%	86%	85%

Elevinflytande

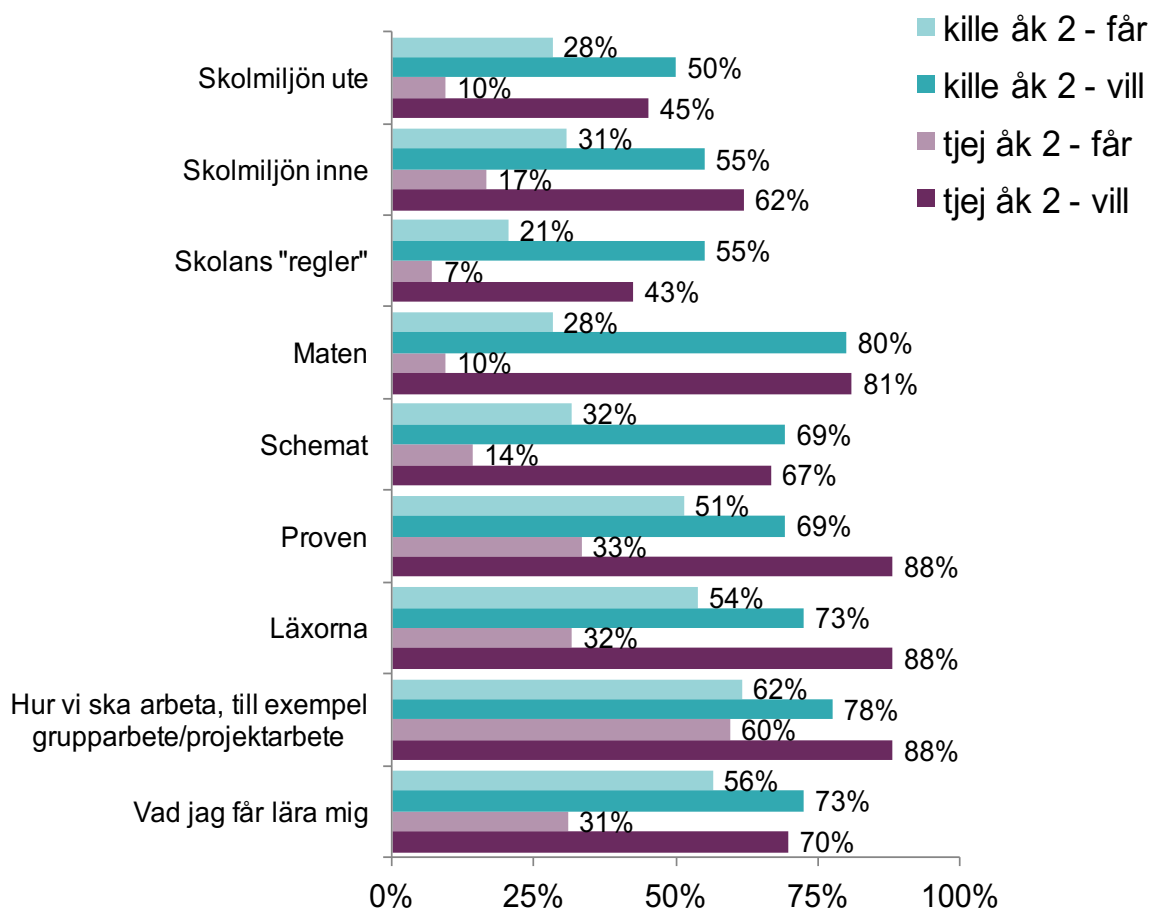
Lupp-enkäten innehåller ett antal frågor som rör elevinflytande. Ungdomarna svarade på frågor om hur mycket de skulle vilja vara med och bestämma om i skolan samt hur mycket de anser att de får bestämma i dagsläget. Skolverket påpekar att det finns ett tydligt samband mellan elevers möjlighet till delaktighet och inflytande samt kunskapsresultat och välmående i skolan. I en av statens offentliga utredningar från 2009¹ tar man även upp att ju mer inflytande en elev upplever att den har om en aspekt, desto mer positivt ser eleven på den aspekten i skolan. Med andra ord korrelerar möjligheter till inflytande med nöjdhet.

I diagram C5a på följande sida ser vi att andelen gymnasieungdomar som vill vara med och påverka är klart större än andelen som upplever att de får vara med och påverka. Differensen mellan önskat och upplevt inflytande är störst vad gäller skolmaten och schemat. När det kommer till viljan att vara med och påverka svarar tjejer i något högre grad än killar att de vill vara med och bestämma. När det handlar om upplevelsen av att få vara med och påverka svarar killar i högre grad än tjejer att de får vara med och bestämma.

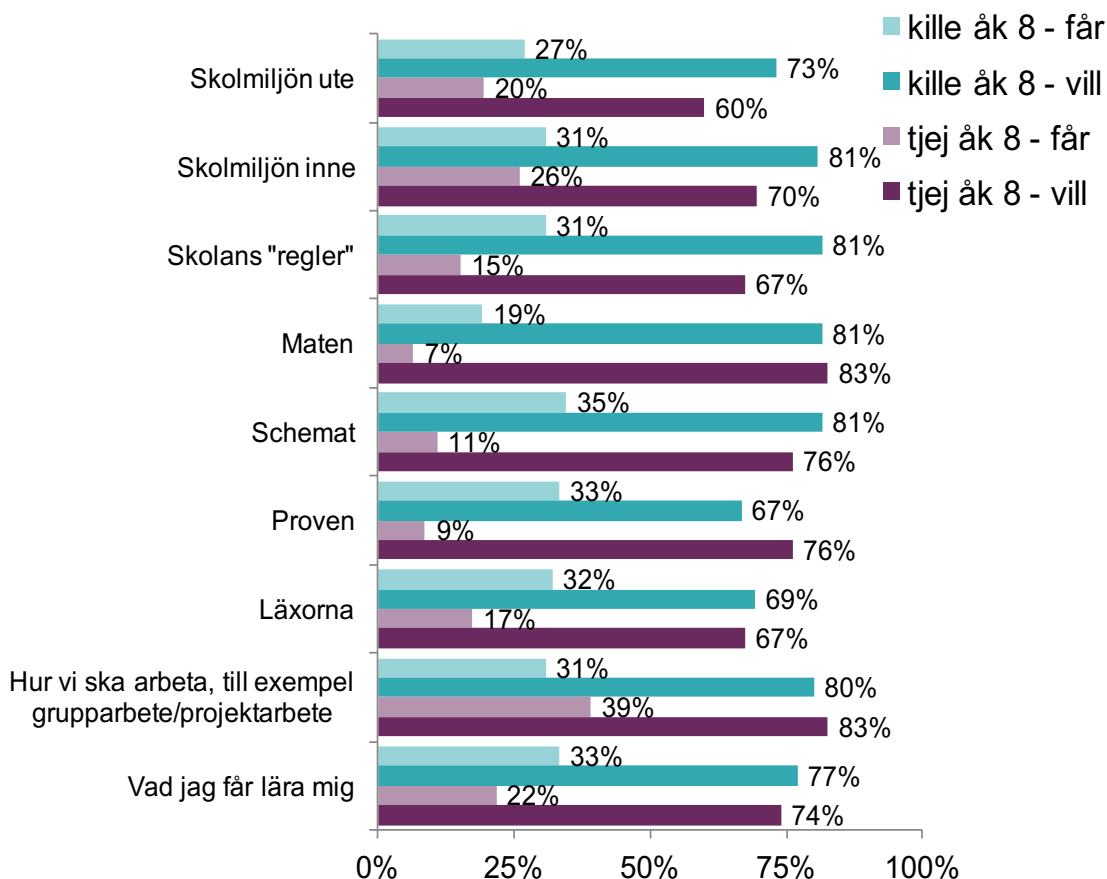
I diagram C5b på följande sida redovisas resultat för högstadiet. Differensen mellan önskat och upplevt inflytande är störst i frågorna som rör skolmaten, schemat och proven.

1 SOU 2009:64 Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det?

C5a. Årskurs 2: Hur mycket eller lite vill/får du som elev vara med och bestämma om följande? Andel som svarat "väldigt mycket" eller "ganska mycket"

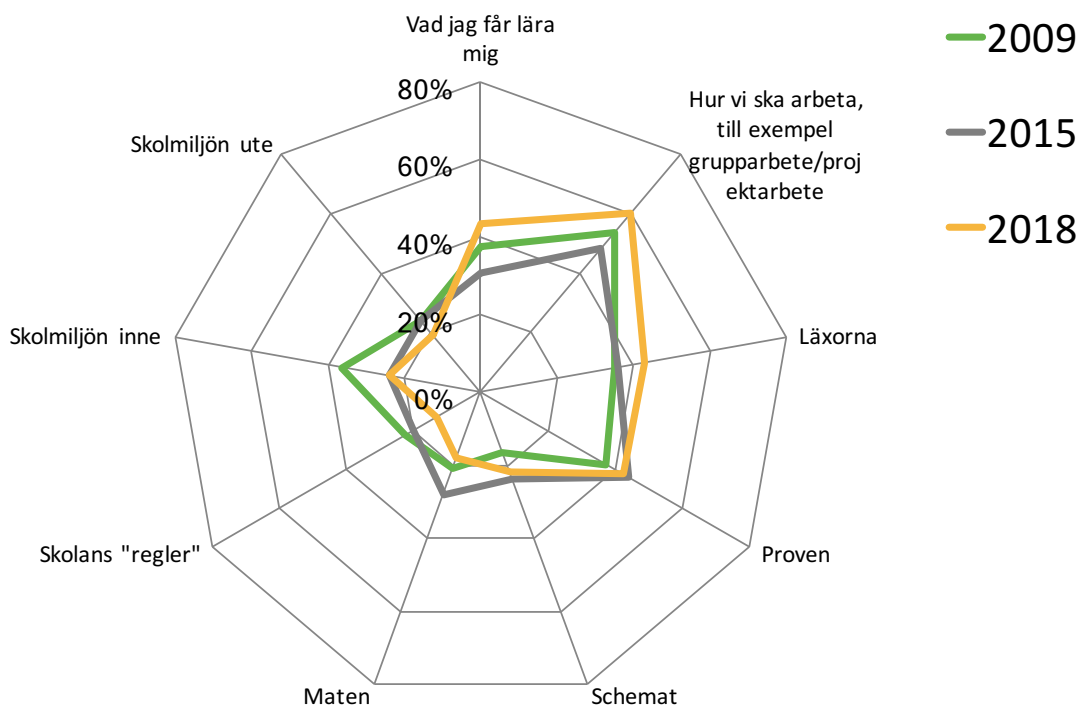
C5b. Årskurs 8: Hur mycket eller lite vill/får du som elev vara med och bestämma om följande? Andel som svarat "väldigt mycket" eller "ganska mycket"

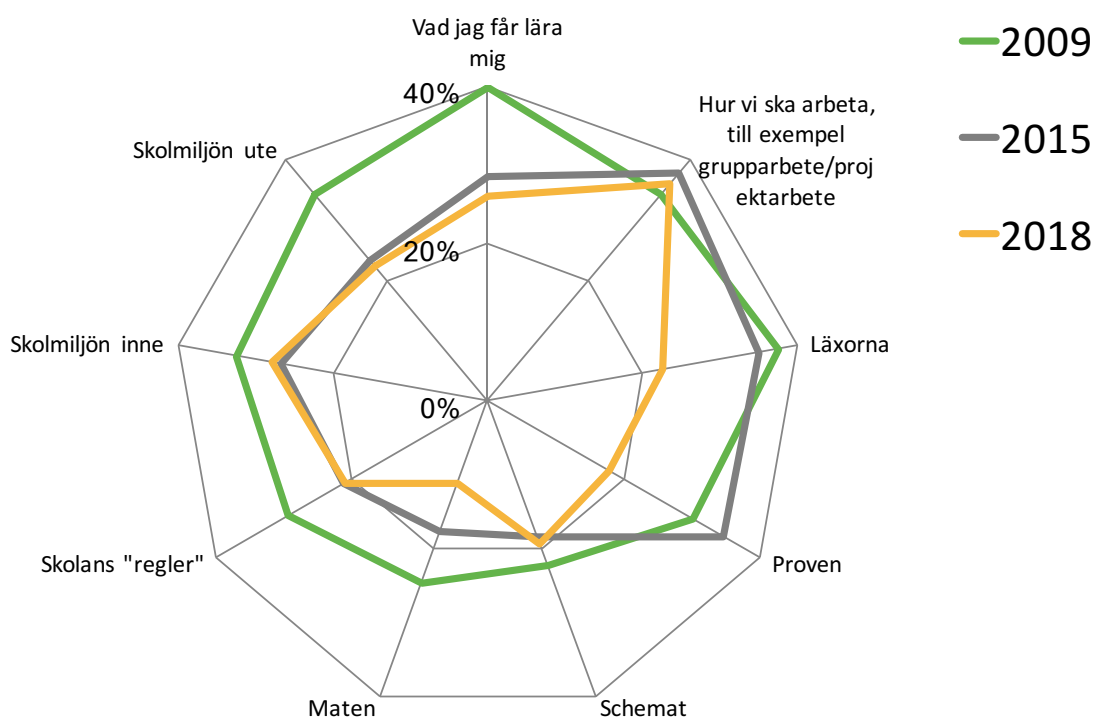
Upplevt inflytande över tid

I spindeldiagrammen redovisas andelen som svarat att de får vara med och bestämma om de olika sakerna i skolan över tid. I flera frågor tenderar det upplevda inflytandet ha ökat i årskurs 2, däremot har det minskat i årskurs 8.

C6a. Andelen i årskurs 2 som upplever att de får bestämma om saker i skolan: Utveckling över tid

C6b. Andelen i årskurs 8 som upplever att de får bestämma om saker i skolan: Utveckling över tid

Vad gäller många aspekter i skolan är resultatet på en liknande nivå i Mönsterås som i regionsnitt och rikssnitt. Unga i Mönsterås upplever dock att de får vara med och bestämma om skolans regler i lägre grad.

C6c. Andelen som upplever att de får bestämma om saker i skolan: Jämförelser

	Vad jag får lära mig	Hur vi ska arbeta	Läxorna	Proven	Schemat	Maten	Skolans "regler"	Skolmiljön inne	Skolmiljön ute
Mönsterås	35%	49%	33%	31%	21%	15%	17%	26%	21%
Region	32%	43%	28%	31%	18%	19%	25%	30%	27%
Rikssnitt	31%	41%	26%	29%	19%	17%	25%	29%	26%

Delaktighet och inflytande

Ungdomars inflytande är ett av de tre prioriterade områdena i Sveriges ungdomspolitiska handlingsprogram. I utredningen "Låt fler forma samhället"¹ nämns att flera forskare har varnat för att stödet för demokratin och det politiska engagemanget bland unga i Sverige har sjunkit. Enligt vissa forskare har unga också lägre politisk kunskap, lägre politiskt intresse och mindre förtroende för de politiska institutionerna än tidigare generationer. I utredningen kommer man dock fram till att intresset och engagemanget hos unga har varit relativt stabilt över tid, liksom förtroendet för de politiska institutionerna och stödet för demokratis värdegrund.

Forskning visar också att ungdomar är lika samhällsintresserade som vuxna. Däremot är förutsättningarna för unga att delta och påverka ofta sämre på grund av bland annat ålder, utbildning och erfarenhet. Trösklarna för deltagande kan vara högre då unga ofta har ett svagare politiskt kapital jämfört med vuxna².

Intresse för olika frågor

Ungdomarna svarade på frågor om hur intresserade de är av politik, samhällsfrågor i allmänhet och vad som händer i andra länder, se diagram D1 på följande sida.

Det som flest unga är intresserade av är vad som händer i andra länder samt samhällsfrågor i allmänhet. Vad gäller intresset för politik svarar totalt 40 % av unga i Mönsterås att de är mycket eller ganska intresserade.

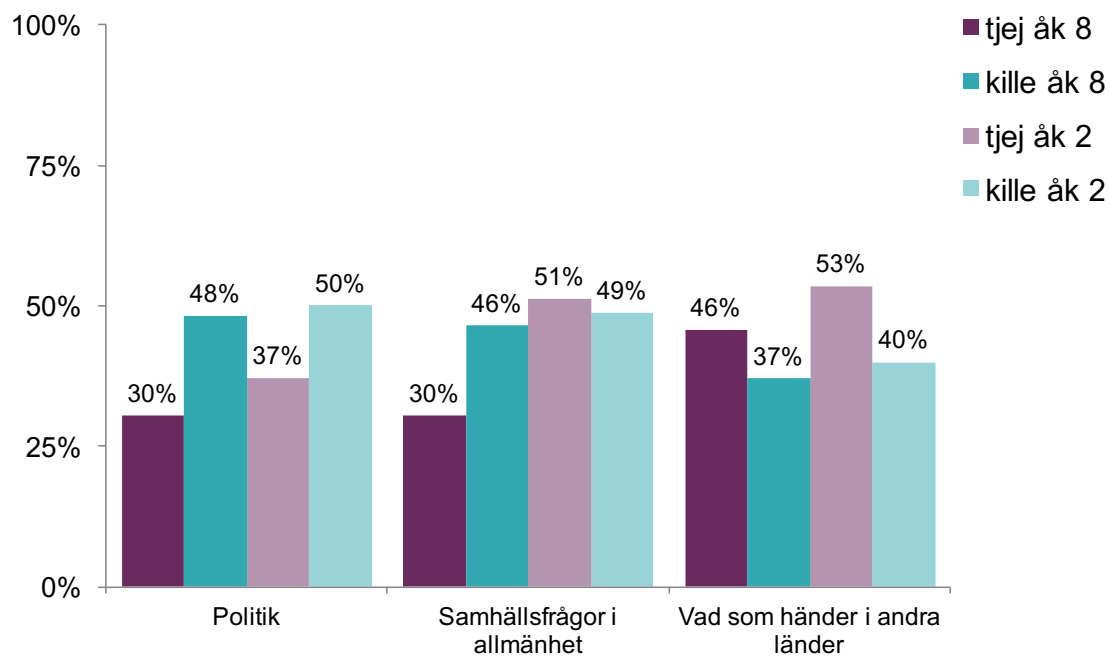
Intresset för politik har ökat stadigt över tid, se diagram D1a. Intresset för samhällsfrågor är däremot på en liknande nivå som år 2015 och 2009. Intresset för vad som händer i andra länder har i sin tur minskat från år 2015.

1 SOU 2016:5 "Låt fler forma framtiden" del A

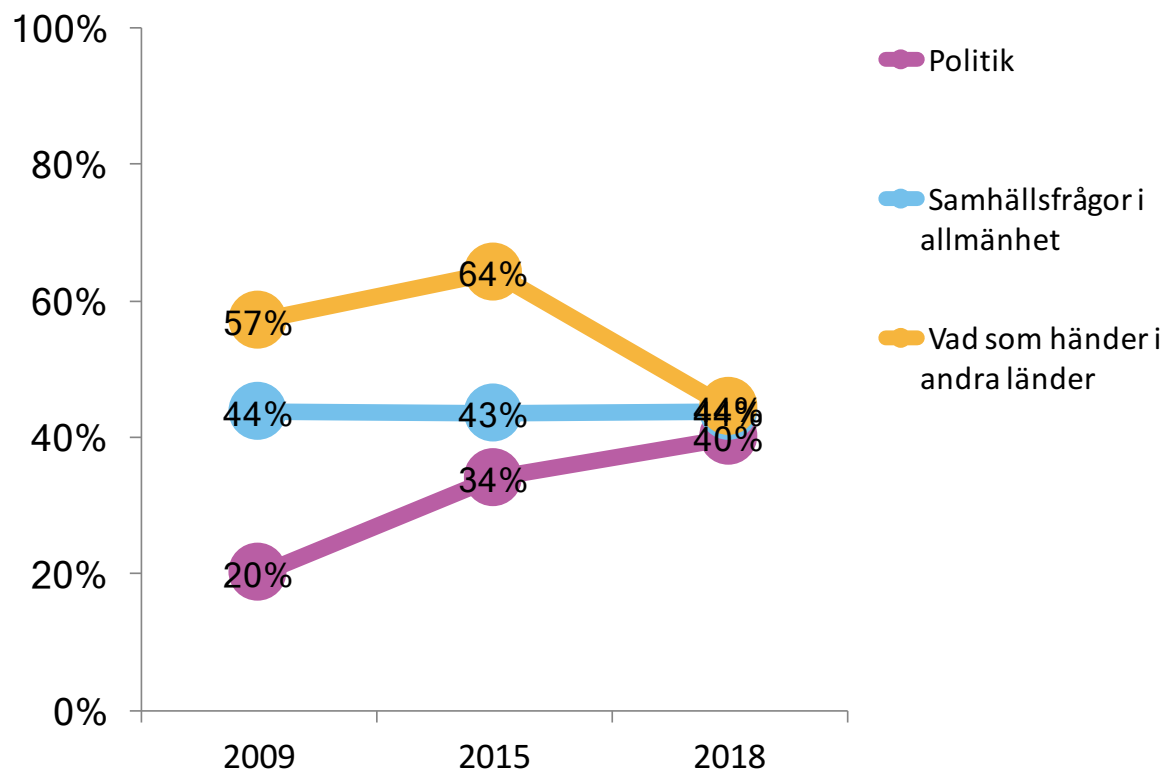
2 SKL 2014: Ungas inflytande och delaktighet

D1. Hur intresserad är du av följande?

Andel som svarat "mycket intresserad" eller "ganska intresserad"

D1a. Andel mycket eller ganska intresserade: Totalnivå: Utveckling över tid

D1b. Andel mycket eller ganska intresserade: Jämförelser

	Politik	Samhällsfrågor i allmänhet	Vad som händer i andra länder
Mönsterås	40%	44%	44%
Region	41%	48%	58%
Rikssnitt	40%	46%	57%

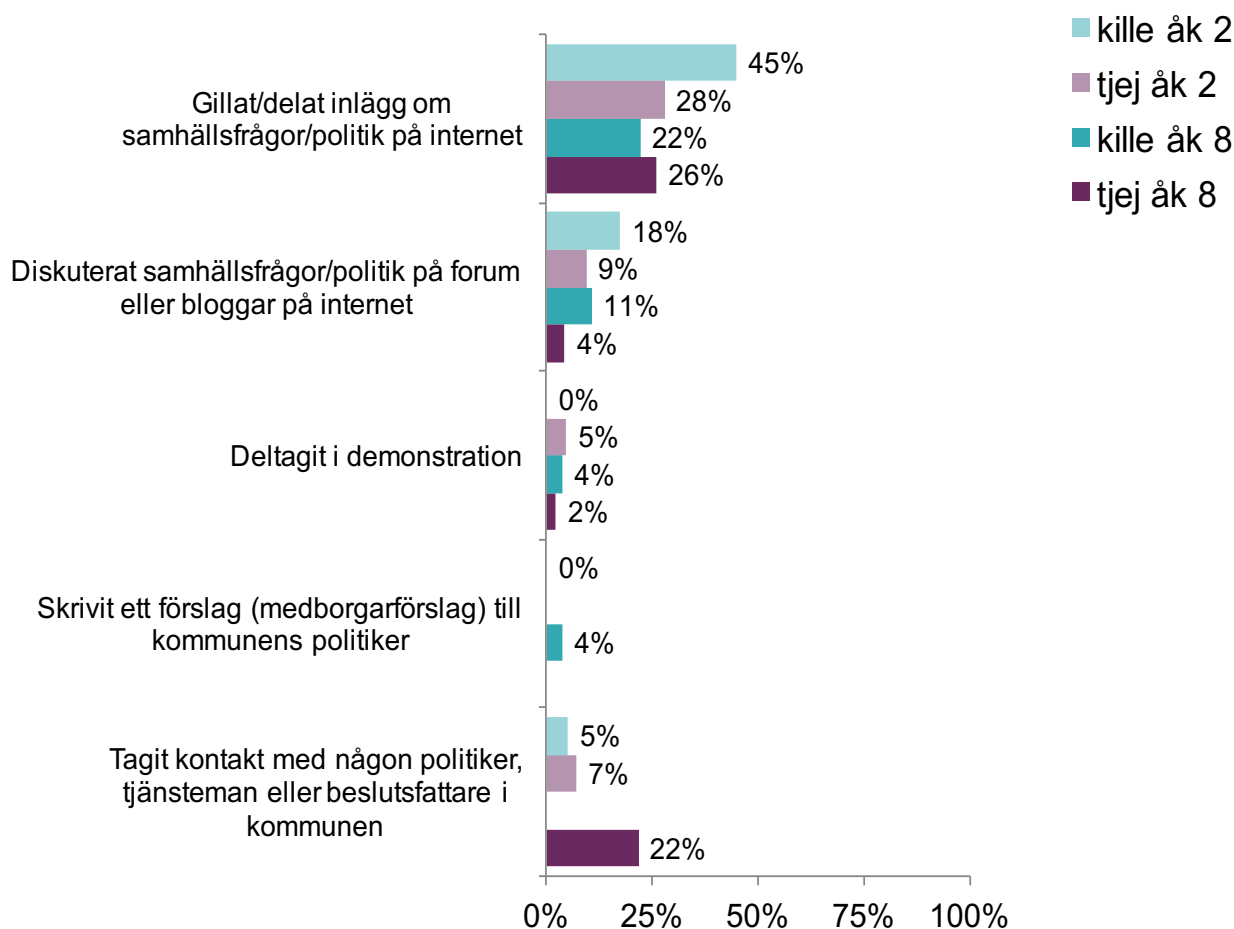
Aktivt samhällsengagemang

Formerna för det politiska engagemanget bland unga har som tidigare nämnts förändrats under senare år. Antalet unga som väljer att bli medlemmar i politiska partier och som är engagerade i de traditionella folkrörelseorganisationerna har minskat. Tidigare nämndes även att det inte nödvändigtvis behöver vara något negativt, men denna utveckling leder samtidigt till att färre unga får erfarenheter av den representativa demokratis beslutsprocesser, som exempelvis gemensamt beslutsfattande. Dessa erfarenheter är viktiga och ses som bidragande till känslan av delaktighet, tillhörighet och ansvarstagande¹.

I Lupp-enkäten ställs inte någon fråga om politiskt engagemang i partier, men däremot finns en fråga om ungdomarna gjort någon aktiv politisk handling eller någon form av engagemang under det senaste året. Vad som framgår i diagram D2 är att flest ungdomar, oavsett kön eller ålder, har gillat eller delat inlägg om politik eller samhällsfrågor på internet. Mellan 22-45 % av ungdomarna anger att de gjort detta det senaste året. Näst vanligast är det att ha diskuterat samhällsfrågor eller politik på internet, som mellan 4-18 % svarar att de gjort det senaste året.

De övriga formerna för engagemang är tydligt mindre vanliga bland unga. Däremot kan vi se att en hög andel högstadietjejer (22 %) svarar att de tagit kontakt med något politiker, tjänsteman eller beslutsfattare det senaste året.

D2. Under de senaste 12 månaderna, har du gjort något av följande?
Andel som svarat "ja"

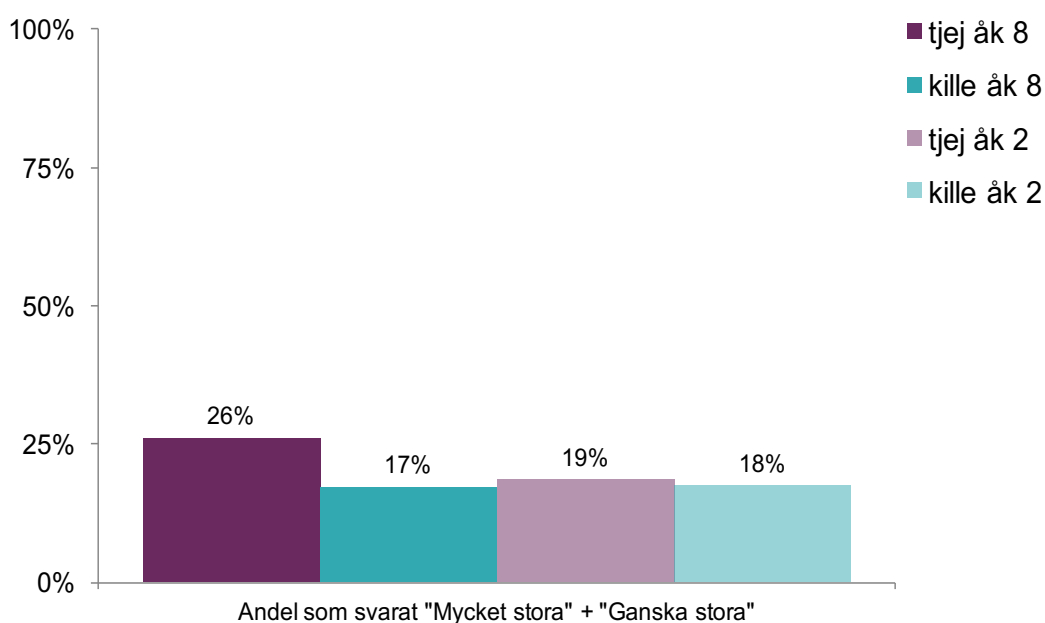
Möjligheter att påverka

En viktig faktor för att kunna öka ungas delaktighet i kommunen och samhället är att unga faktiskt ser att de har möjligheter att få sin röst hörd. En andel om mellan 17-26 % av ungdomarna i Mönsterås svarar att de har mycket eller ganska stora möjligheter att påverka. Högstadietjejerna är gruppen som har störst tilltro till sina möjligheter.

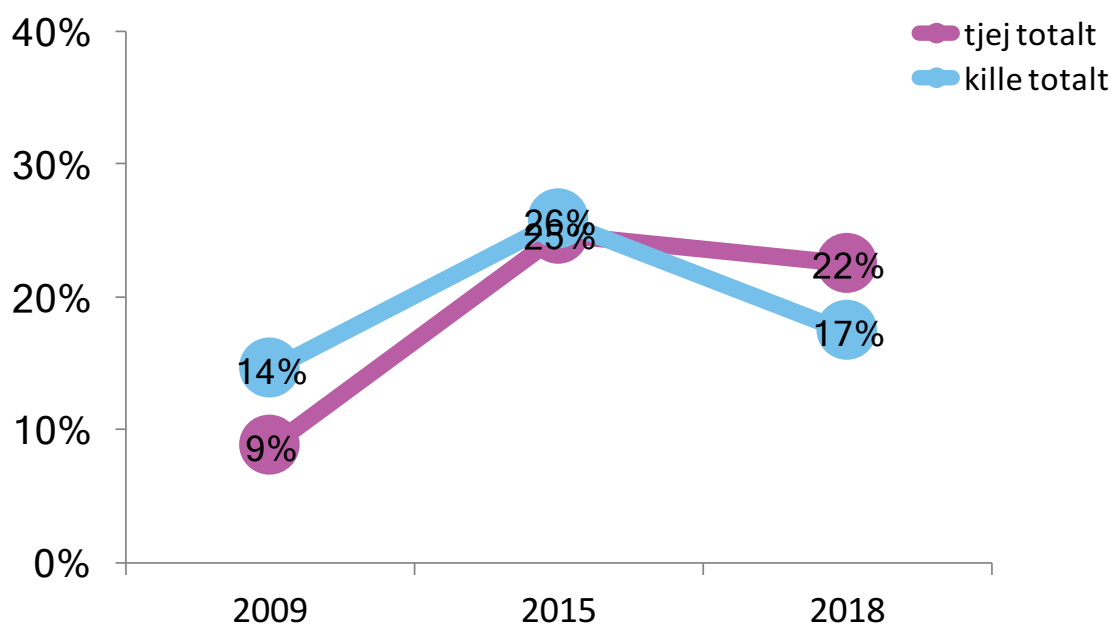
Över tid ser vi en tydlig positiv förändring från år 2009, men en negativ utveckling från år 2015.

Unga i Mönsterås svarar i något lägre grad än unga i regionen att de ser sig ha möjligheter att påverka, se diagram D3b.

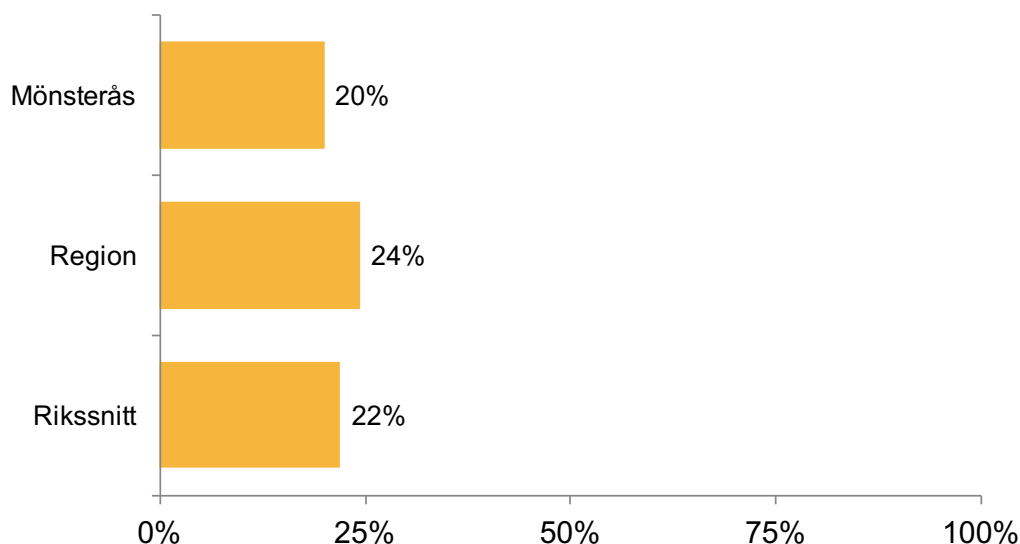
D3. Vilka möjligheter har du att föra fram dina åsikter till dem som bestämmer i kommunen? Andel som svarat "mycket stora" eller "ganska stora" möjligheter

D3a. Andel som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter: Utveckling över tid

D3b. Andel som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter: Jämförelser

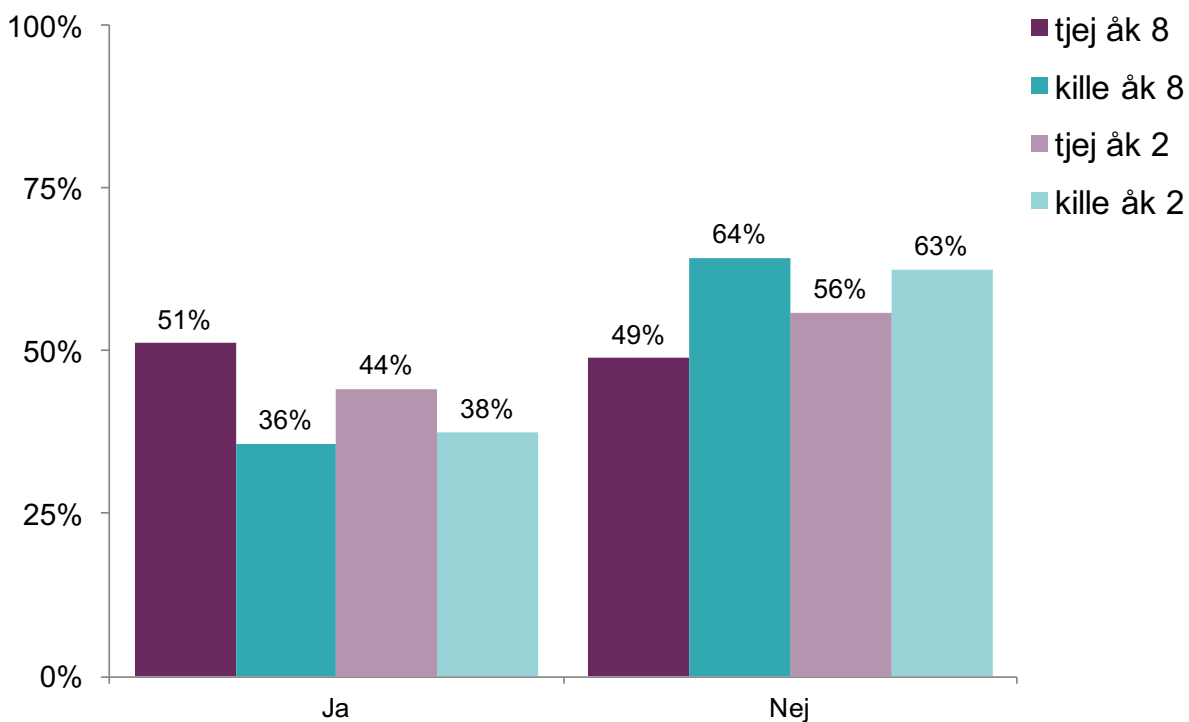

Vill vara med och påverka

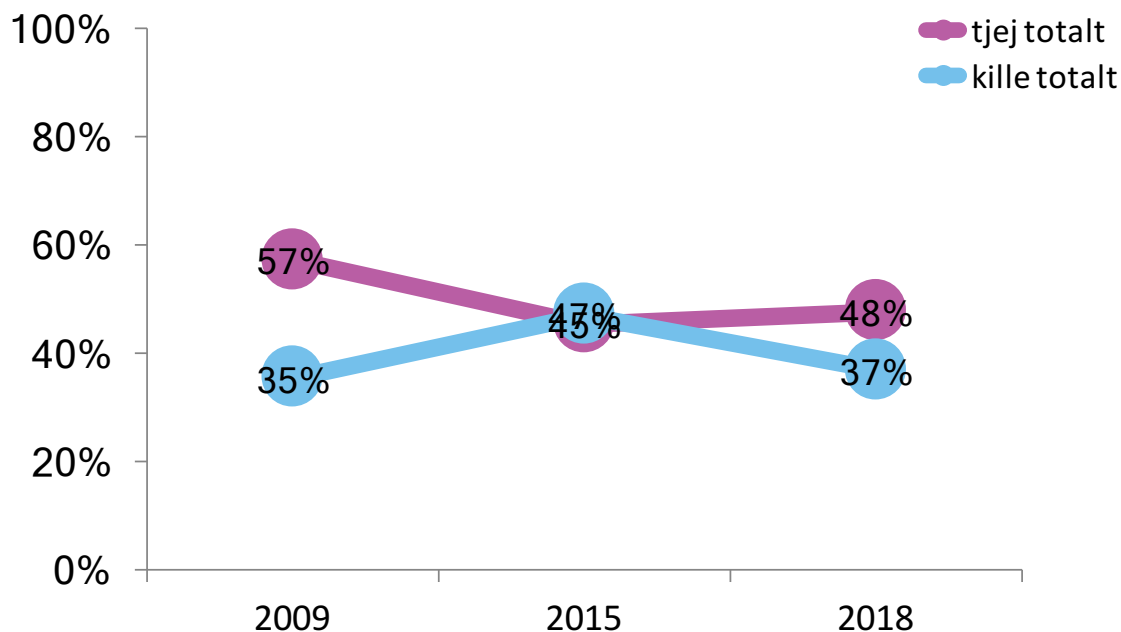
Ungdomarna svarade på en fråga om de vill vara med och påverka i frågor som rör sin kommun. Totalt svarar 42 % i kommunen att de vill vara med. Tjejer är i något högre grad än killar intresserade.

Över tid kan vi se att det skett en mindre negativ utveckling från år 2015 till årets resultat bland killarna, se diagram D4a.

D4. Vill du vara med och påverka i frågor som rör din kommun?

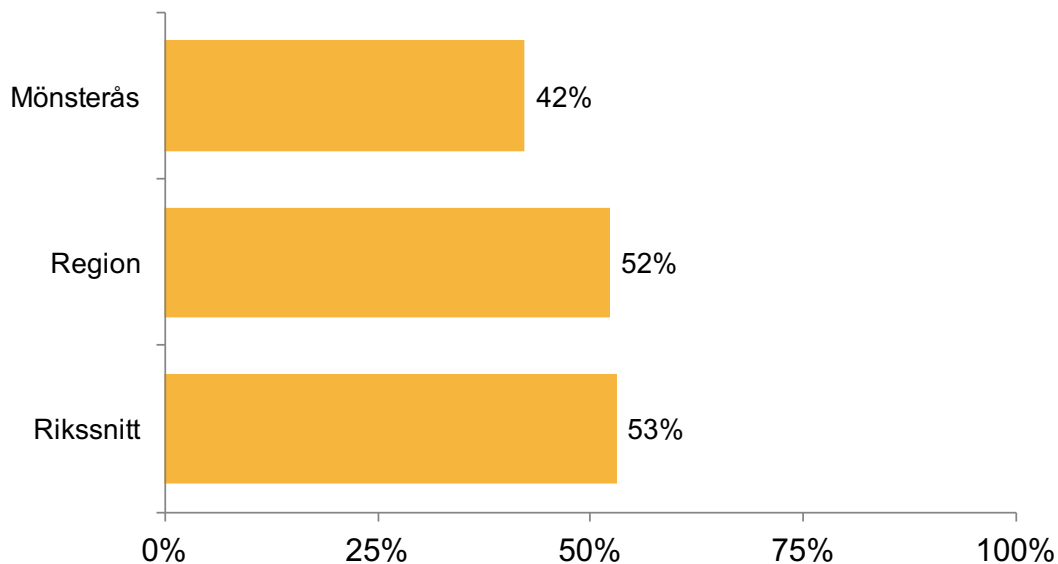

D4a. Andel som vill påverka i kommunen: Utveckling över tid

Gällande frågan huruvida man vill vara med och påverka i kommunen svarar ungdomarna i Mönsterås i något lägre grad ja på frågan, se diagram D4b nedan.

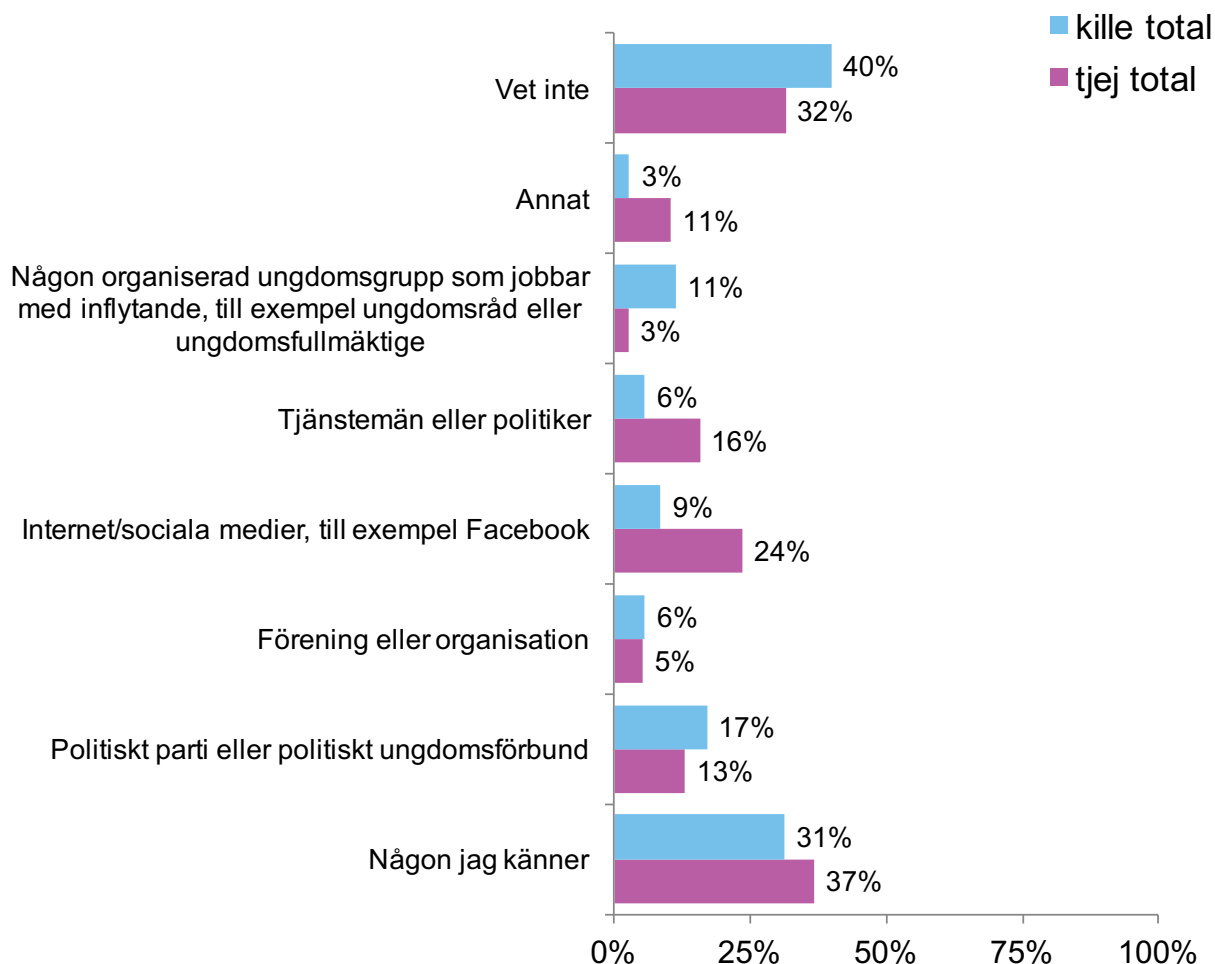
D4b. Andel som vill påverka i kommunen: Jämförelser

De som svarade att de vill påverka i kommunen fick en följdfråga gällande vem de skulle vända sig till om de vill påverka något. En andel om 32 % av tjejerna och 40 % av killarna svarar att de inte vet vart de skulle vända sig. 37 % av tjejerna och 31 % av killarna skulle vända sig till någon de känner. Fler tjejer än killar svarar att de skulle vänta sig till internet/sociala medier eller direkt till tjänstemän/politiker.

D4c. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun?

Besvarades endast av de som svarat att de vill påverka

D4c. Vad vill du påverka?

Ungdomarna som svarade att de ville påverka kunde även i fritext ta upp vad för typ av frågor de skulle vilja påverka. Många ungdomar nämner att de vill påverka frågor som rör skolan. Några nämner att de vill påverka skolan generellt, medan andra nämner att de vill påverka lektionstiden, skolmaten, arbetsmiljön och tillgången till datorer.

Flera ungdomar vill påverka i frågor som rör deras fritid, exempelvis tillgången till fritidsaktiviteter i tätorterna. Annat som ungdomarna vill påverka är kommunens budget, miljöfrågor samt säkerheten i kommunen. Flera nämner att de vill påverka invandringen.

Några utvalda citat redovisas på följande sida.

"Jag vill påverka skolan. Att det inte ska vara så långa lektioner eftersom (sammanfattat) vi sitter stilla på lektionerna och sitter med mobilen på rasterna eftersom det finns inget att göra på rasterna."

"Fritidsaktiviteter i tätorterna i Mönsterås kommun"

"Jag vill påverka säkerheten i kommunen"

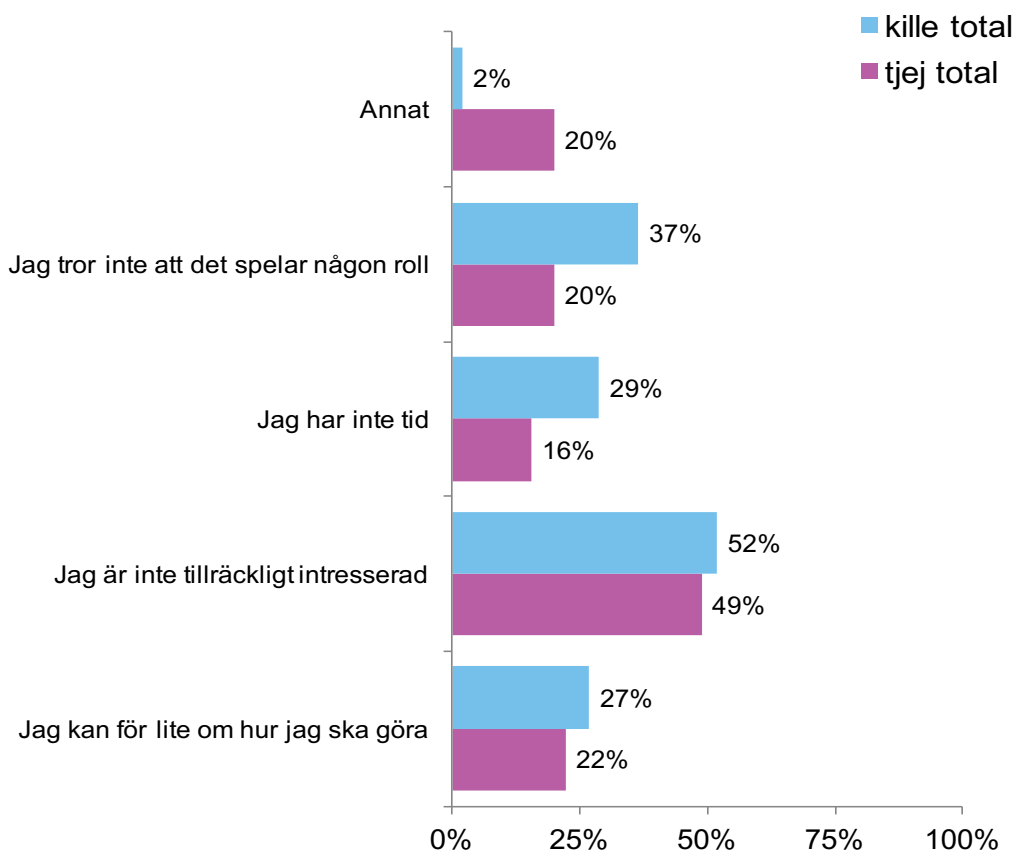
"Jag vill påverka om vad vi lägger pengarna på och vad de kan läggas på."

De som inte vill påverka

De som på fråga D4 svarade att de inte vill vara med och påverka i kommunen fick svara på en fråga om varför de inte vill det, se diagram D4d nedan.

Majoriteten, 52 % av killarna och 49% av tjejerna svarar att de inte är tillräckligt intresserade. 27 % av killarna och 22 % av tjejerna svarar att de kan för lite om hur de ska göra. Det är även en hög andel, speciellt av killarna, som svarar att de inte tror det spelar någon roll.

D4d. Vilken eller vilka är anledningarna till att du inte vill vara med och påverka?
Besvarades endast av de som svarat att de inte vill påverka

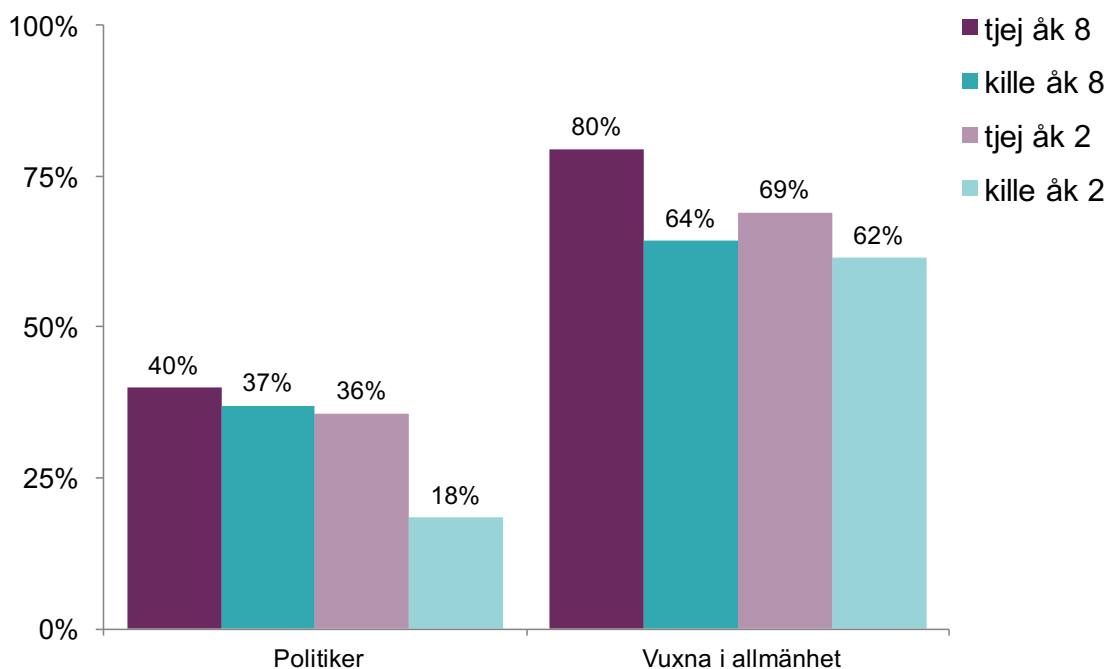

Förtroende för vuxna och politiker

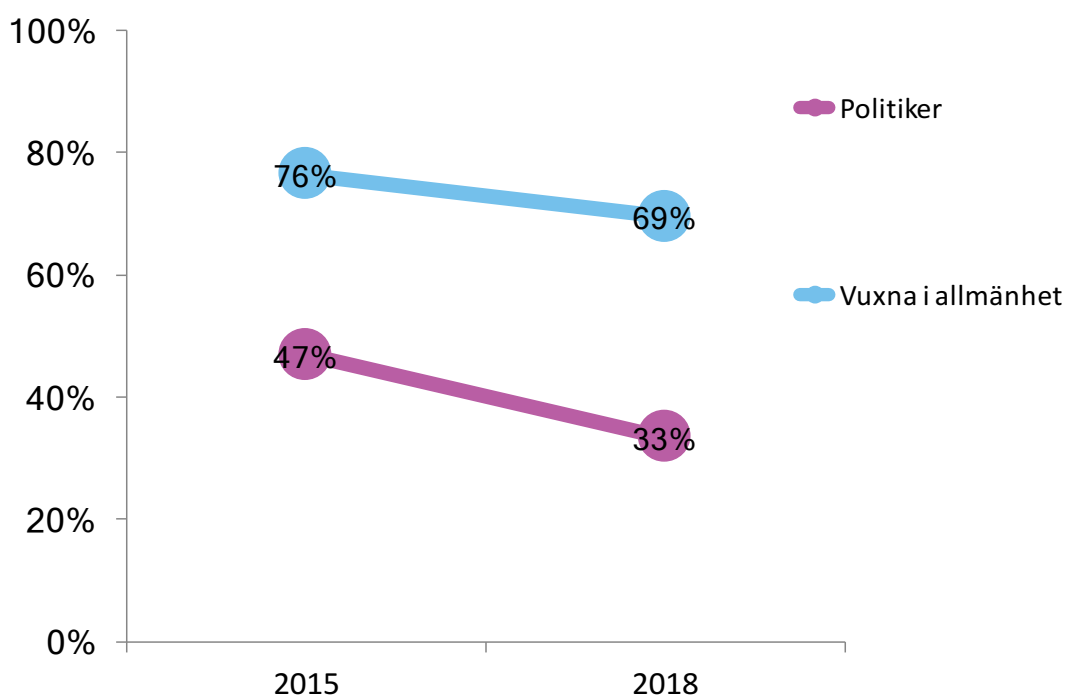
Ungdomarna svarade på en fråga om hur stort förtroende de har för vuxna i allmänhet respektive politiker. Vad som framgår är att 69 % av ungdomarna totalt svarar att de har ett mycket eller ganska stort förtroende för vuxna i allmänhet. Förtroendet för politiker är tydligt lägre, totalt 33 % i år.

Över tid ser vi att andelen som svarar att de har förtroende för vuxna och politiker minskat sedan år 2015.

D5. Hur stort eller litet förtroende har du för följande vuxna personer?
Andel som svarat "mycket stort" eller "ganska stort" Utveckling över tid

D5a. Hur stort eller litet förtroende har du för följande vuxna personer?
Andel som svarat "mycket stort" eller "ganska stort" Utveckling över tid

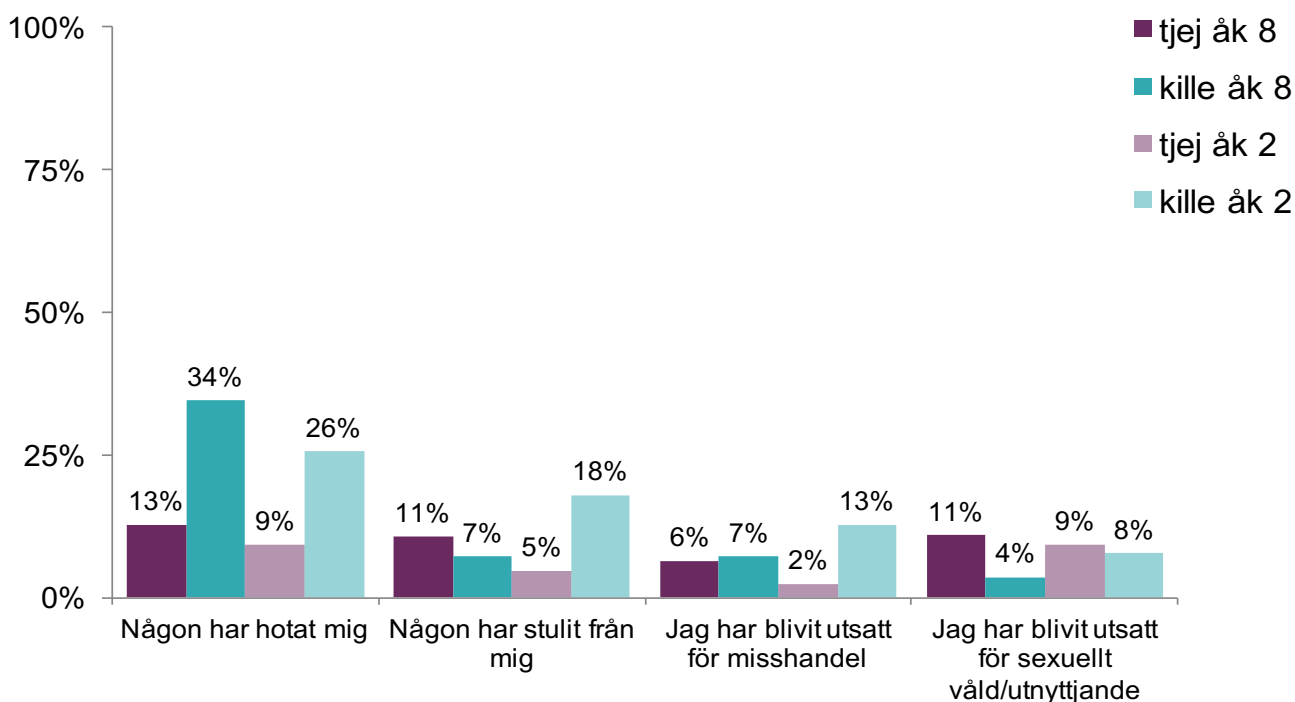
Att så många unga som möjligt får trygga uppväxtvillkor möjliggör en bra start i livet och goda möjligheter att utvecklas. Utsatthet för mobbning, kränkningar, trakasserier och våld påverkar hälsan och känslan av trygghet hos unga. MUCF konstaterar att en av de faktorer som påverkar ungas hälsa i störst utsträckning är om man under den senaste tiden har blivit utsatt för någon form av mobbning, men även andra former av utsatthet tas upp (hot, misshandel, utnyttjande)¹. Otrygghet och utsatthet kan även påverka den utsattes möjligheter till kunskapsutveckling i skolan och således potentiellt påverka möjligheterna för individen i framtiden. Att få bukt med denna typ av problem är därmed viktigt ur flera perspektiv.

Utsatthet för brott och otrygga situationer

I enkäten ställdes en fråga om man har blivit utsatt för någon otrygg situation de senaste sex månaderna. Som det framgår i diagram E1 är det totalt sett flest som svarar att de utsatts för hot, speciellt bland killarna. Var tredje kille i årskurs 8 och var fjärde kille i årskurs 2 svarar att de utsatts för hot det senaste halvåret. Andelen tjejer som svarar att de utsatts för hot är lägre, 9-13 %. Det framgår vidare att andelen killar i årskurs 2 som utsatts för stöld och misshandel är högre än i övriga grupper.

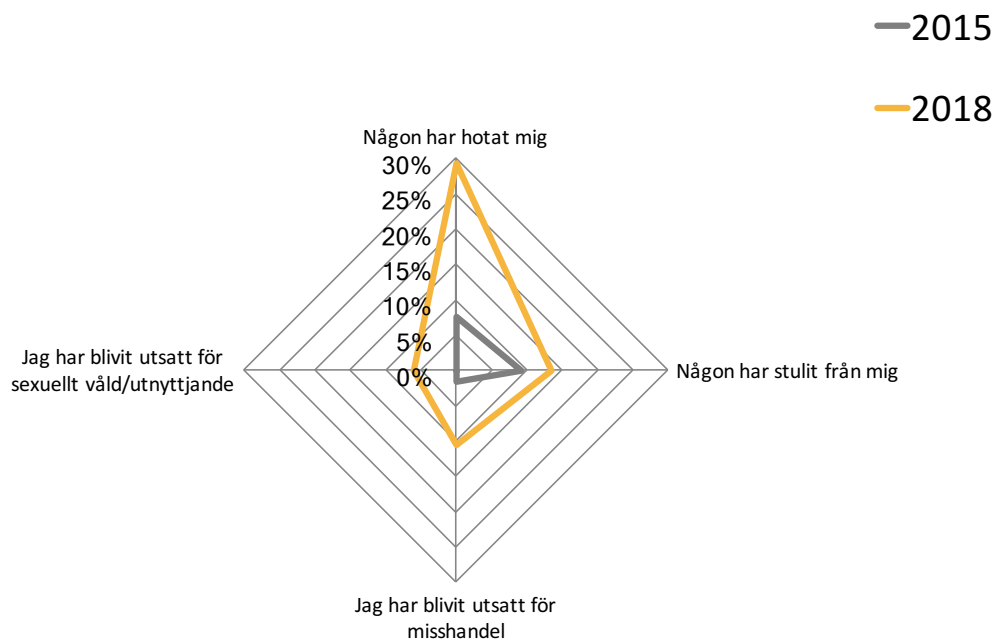
På följande sida kan vi se att andelen killar som svarar att de utsatts för hot ökat markant från år 2015. Andelen killar som utsatts för våld, misshandel och sexuellt våld har också ökat men i dessa frågor är ökningen inte lika kraftig. Bland tjejerna i Mönsterås är resultatet relativt likt år 2015, se diagram E1b.

E1. Nu vill vi att du tänker tillbaka på de senaste sex månaderna. Har något av detta hänt dig? Andel som svarat "ja"

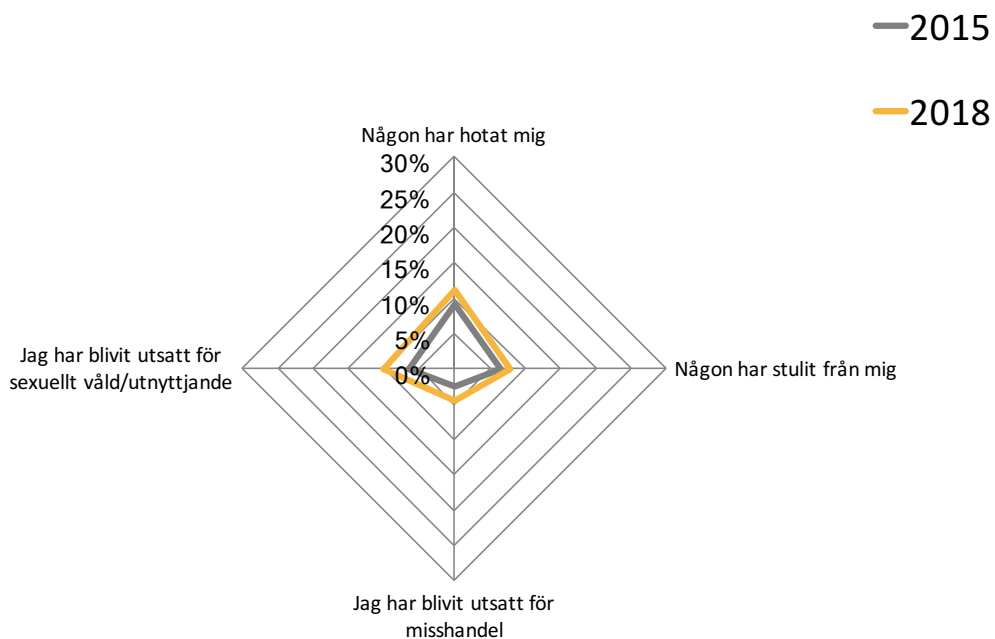

¹ MUCF 2007: Fokus 07: En analys av ungas hälsa och utsatthet

E1a. Killar totalt: Har något av detta hänt dig? Andel "ja"
Utveckling över tid

E1b. Tjejer totalt: Har något av detta hänt dig? Andel "ja"
Utveckling över tid

Andelen som utsatts för någon av de otrygga situationerna är totalt sett på en liknande nivå i Mönsterås som i regionsnitt och rikssnitt, se tabell E1c på följande sida.

E1c. Har något av detta hänt dig? Andel ja: Jämförelser

	Någon har hotat mig	Någon har stulit från mig	Jag har blivit utsatt för misshandel	Jag har blivit utsatt för sexuellt våld/utnyttjande
Mönsterås	19%	10%	7%	8%
Region	19%	13%	6%	6%
Rikssnitt	19%	14%	5%	5%

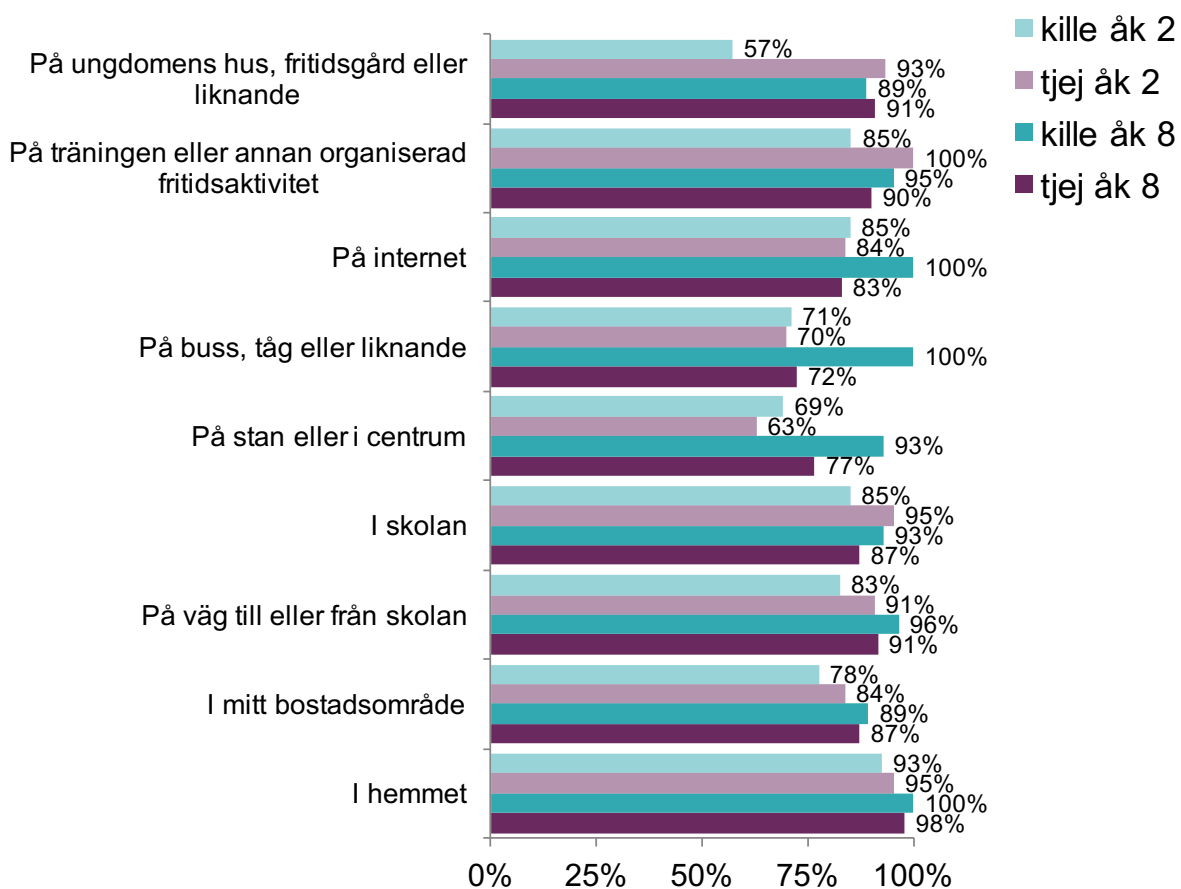
Trygghet

Ungdomarna fick svara på en fråga om hur trygga de upplever att de är på olika fysiska platser i kommunen samt på internet. Som det framgår i diagram E2 är en hög andel, omkring 90 % eller högre, alltid eller oftast trygga hemma, på väg till/från skolan, och på träningen. Tryggheten är generellt något lägre på stan eller i centrum, på buss, tåg eller liknande.

Över tid har andelen killar som känner sig trygga minskat något, se diagram E2a. Bland tjejerna är resultatet på en liknande nivå som år 2015, undantaget ungdomens hus/fritidsgård där tryggheten ökat något från år 2015.

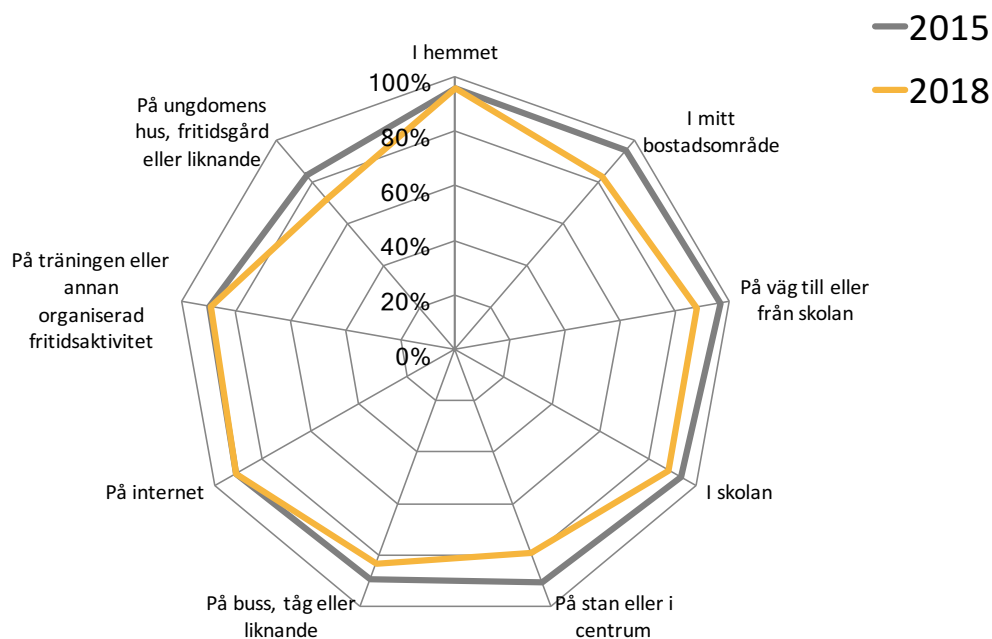
Vid en jämförelse med regionsnitt och rikssnitt framgår det att unga i Mönsterås i lägre grad är trygga på stan/i centrum, i kollektivtrafiken samt i bostadsområdet.

E2. Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen? * Andel som svarat att de "alltid" eller "oftast" är trygga

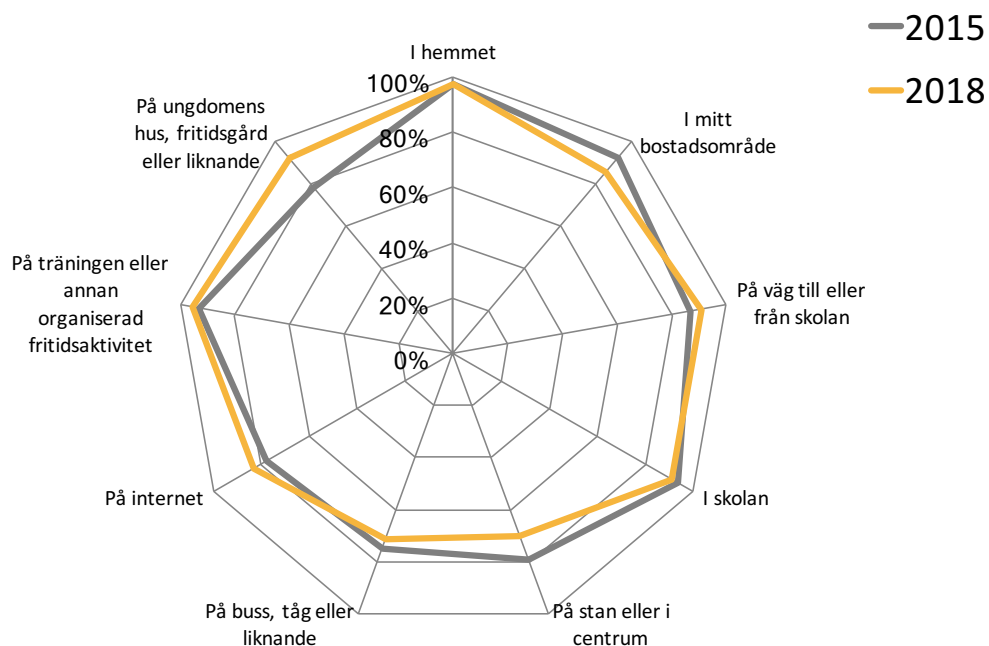

*Siffrorna i diagrammet och tabellen ovan visar endast de som svarat på frågan, dvs. svarsalternativet "ej aktuellt" är borträknat på alternativen "på ungdomens hus, fritidsgård" samt "på träningen eller annan fritidsaktivitet" samt "i skolan" och "på väg till/från skolan". Andelen som svarat "ej aktuellt" på fritidsgårdsalternativet är 50 %. Andelen som svarat vet ej på träning/fritidsaktivitet är 24 %. Andelen som svarat ej aktuellt på övriga är 0 %.

E2a. Kille totalt: Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?* Andel som svarat "alltid" eller "oftast"
Utveckling över tid

E2b. Tjej totalt: Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?* Andel som svarat "alltid" eller "oftast"
Utveckling över tid

E2c. Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?* Andel som svarat "alltid" eller "oftast"
Jämförelser

	I hemmet	I mitt bostadsområde	På väg till eller från skolan	I skolan	På stan eller i centrum	På buss, tåg eller liknande	På internet	På träningen	På fritidsgård
Mönsterås	96%	84%	90%	89%	74%	76%	86%	92%	82%
Region	97%	93%	93%	90%	81%	80%	89%	93%	81%
Riksnitt	97%	94%	93%	91%	81%	80%	88%	92%	79%

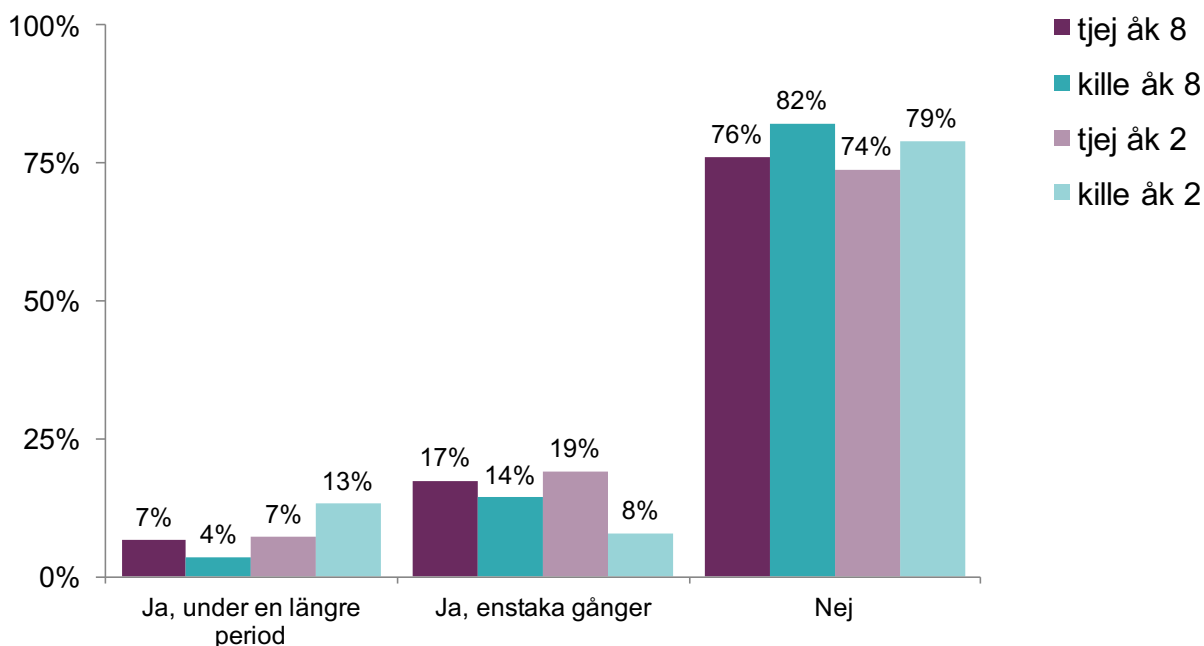
*Siffrorna i diagrammet och tabellen ovan visar endast de som svarat på frågan, dvs. svarsalternativet "ej aktuellt" är borträknat

Mobbning och trakasserier

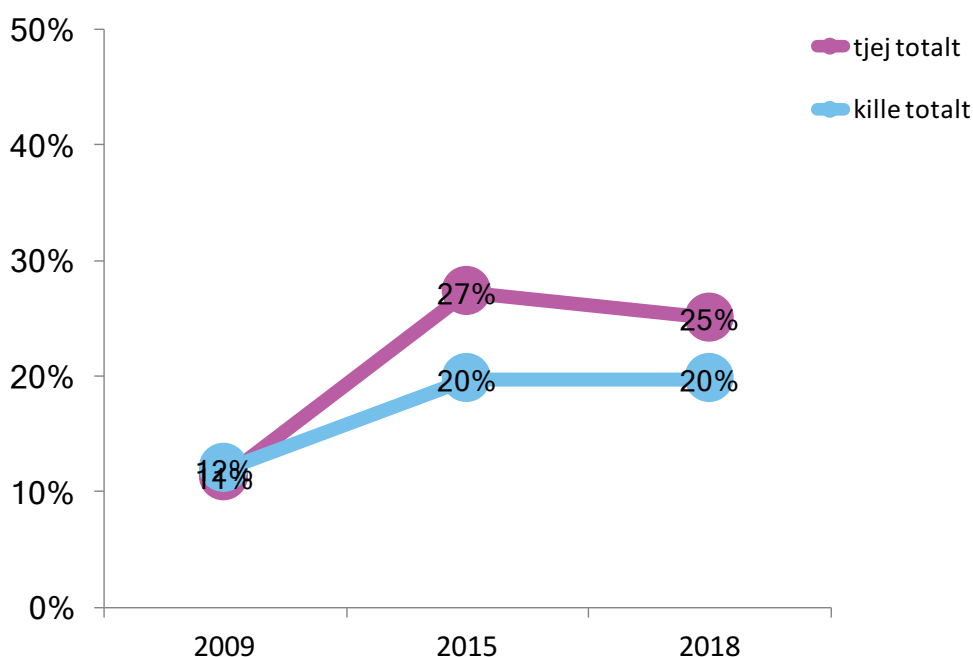
I denna del redovisas frågor som rör utsatthet för mobbning och trakasserier. Som tidigare nämnt är utsatthet för mobbning något som tydligt påverkar hälsan. Vad som framgår är att tjejer är något mer utsatta än killar. Totalt svarar 25 % av tjejerna att de utsatts enstaka gånger eller en längre period, motsvarande andel bland killar är 20 %.

Från år 2015 har inga större förändringar skett, se diagram E3a. Jämförelser till tidigare år än 2015 är något skevt på grund av andra svarsalternativ i frågan år 2012 samt 2009.

E3. Under de senaste sex månaderna, har du blivit mobbad, trakasserad eller utfryst?

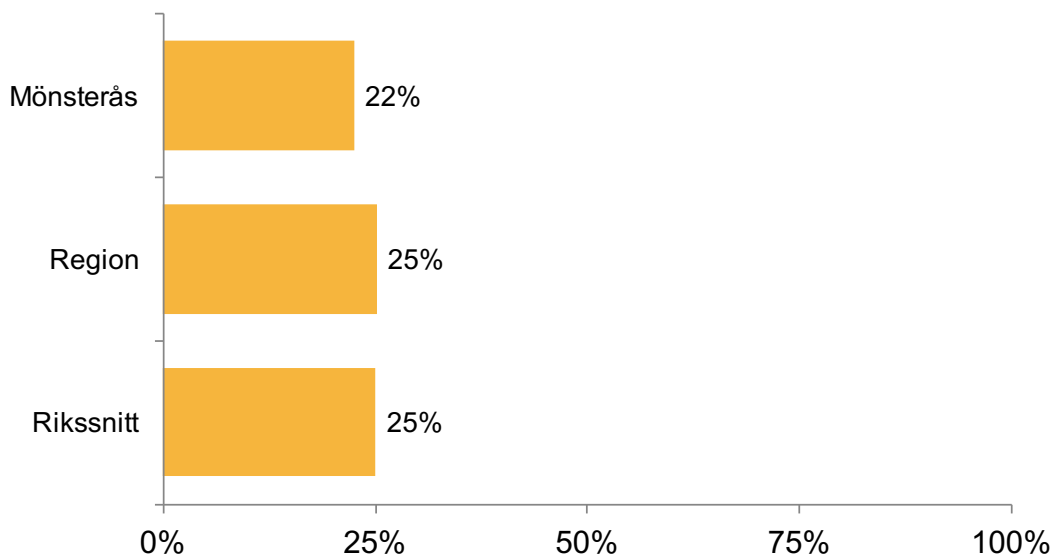

E3a. Andel som svarat "ja" på frågan om mobbning/trakasserier/utfrysning
Utveckling över tid**

**OBS! 2012 och tidigare fanns endast alternativen "ja" och "nej". I 2015 och 2018 års enkät fanns "ja, längre period", "ja, enstaka gånger", "nej". I diagrammet ovan är dessa sammanslagna. Detta påverkar jämförbarheten till år 2012 och tidigare.

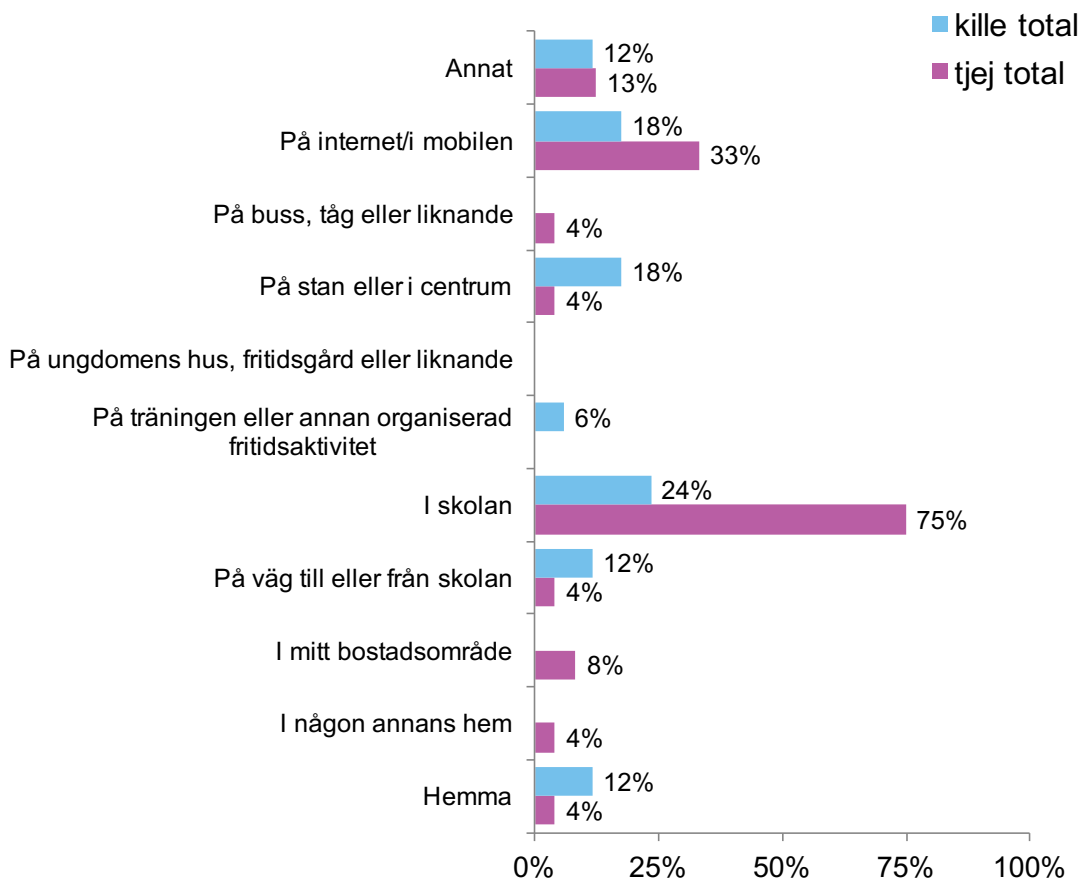
E3b. Andel som svarat "ja" på frågan om mobbning/trakasserier/utfrysning: Jämförelser

Majoriteten, 24 % av killarna och 75 % av tjejerna som utsatts för mobbning det senaste halvåret, svarar att de blivit utsatta i skolan. En andel om 18 % av killarna och 33 % av tjejerna svarar att de utsatts på internet eller i mobilen. Övriga platser är mindre vanliga.

E3c. Var blev du mobbad, trakasserad eller utfrysad?

Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för mobbning/trakasserier/utfrysning

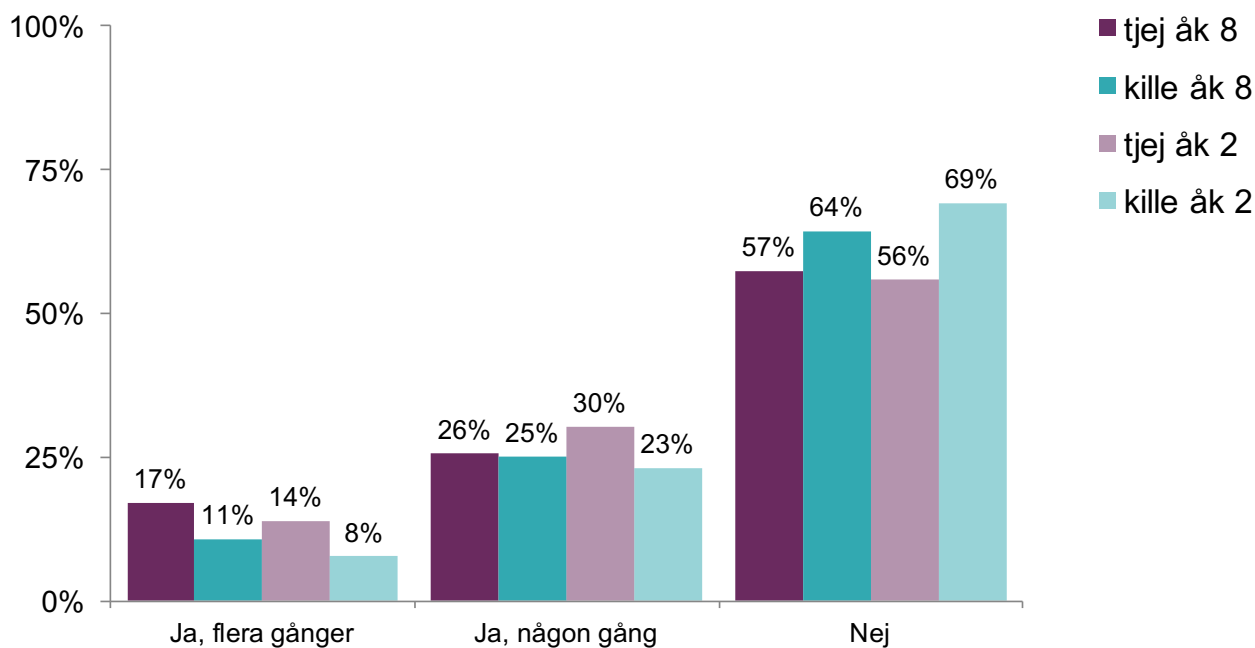

Orättvis behandling

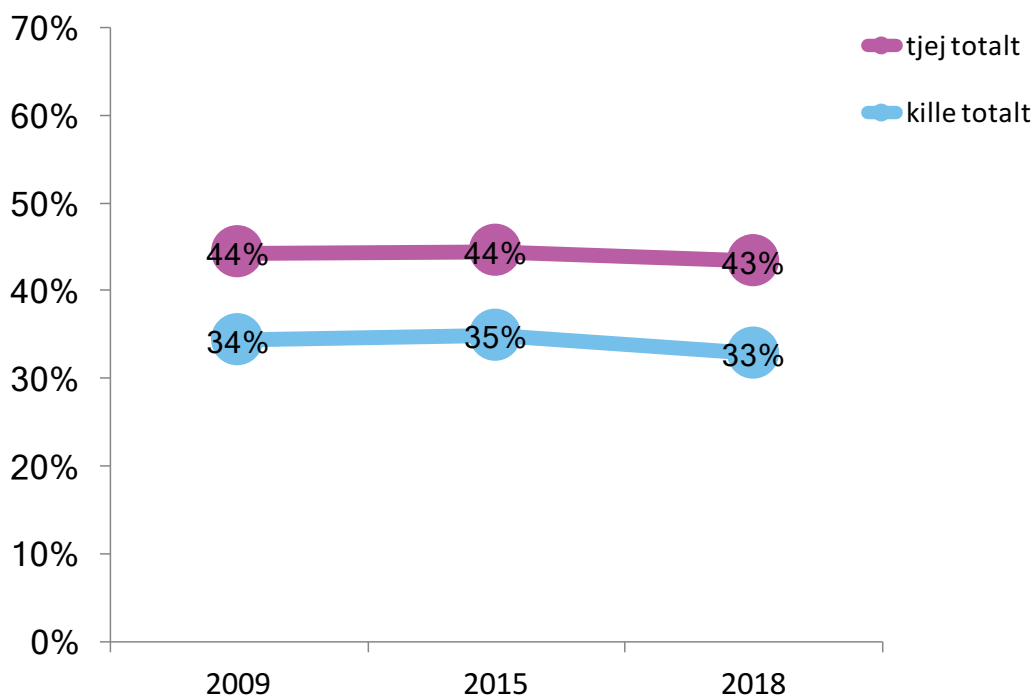
Ungdomarna fick även ange om de blivit orättvist behandlade på ett sätt som gjort att de mått dåligt. Även avseende orättvis behandling svarar tjejer i något högre grad än killar att de utsatts. Från år 2009 och 2015 har inga större förändringar skett, se diagram E4a.

I diagrammen på följande sida framgår det att majoriteten av de som utsatts har blivit utsatta av andra elever eller ungdomar, personal inom skolan eller familj/släkt.

E4. Har du de senaste sex månaderna, har du upplevt att du har blivit orättvist behandlad på ett sätt så att du har mått dåligt?

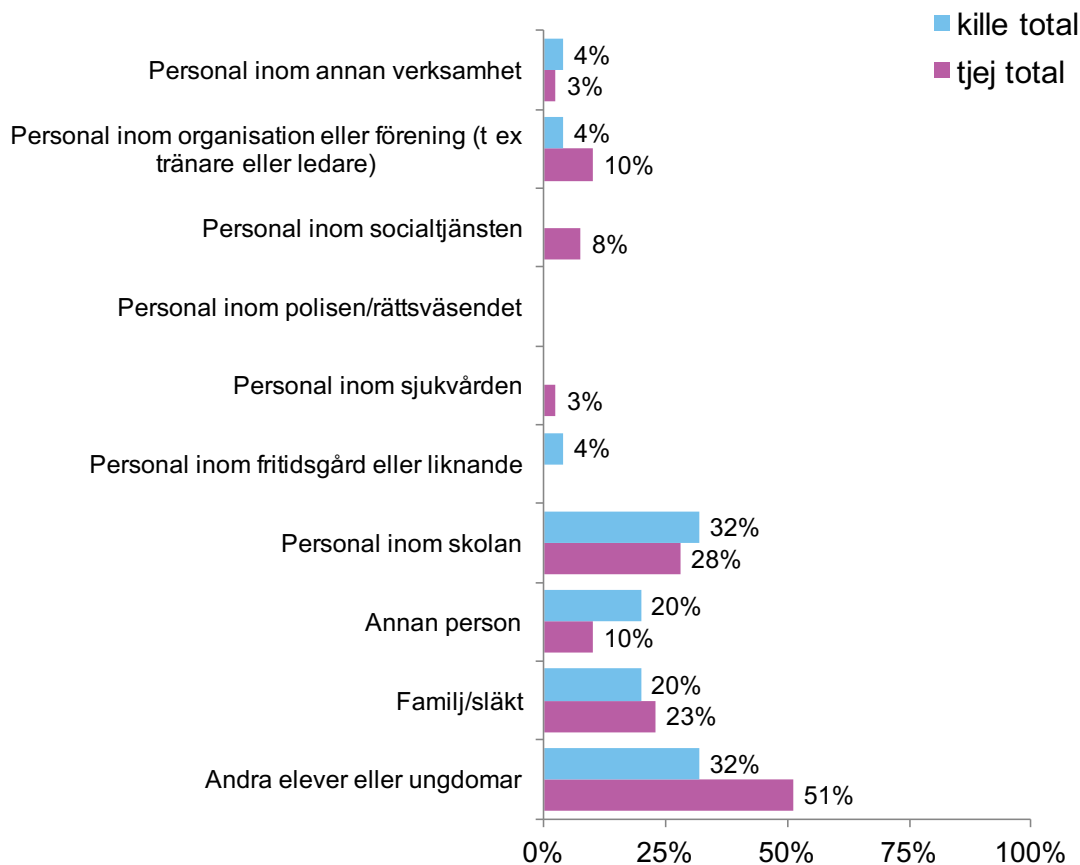

E4a. Andel utsatta för orättvis behandling (flera gånger + någon gång)
Utveckling över tid

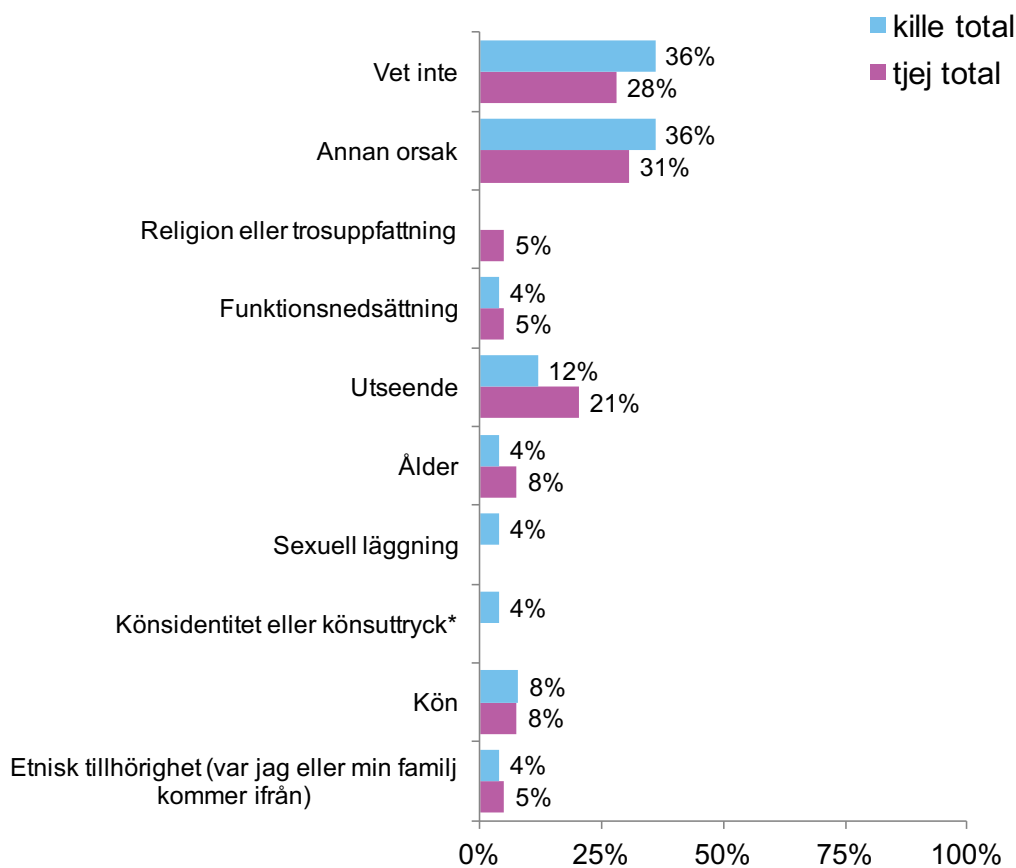
E4b. Vem eller vilka har du känt dig orättvist behandlad av?

Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för orättvis behandling

E4c. Av vilken eller vilka orsaker tror du att du blev orättvist behandlad?

Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för orättvis behandling

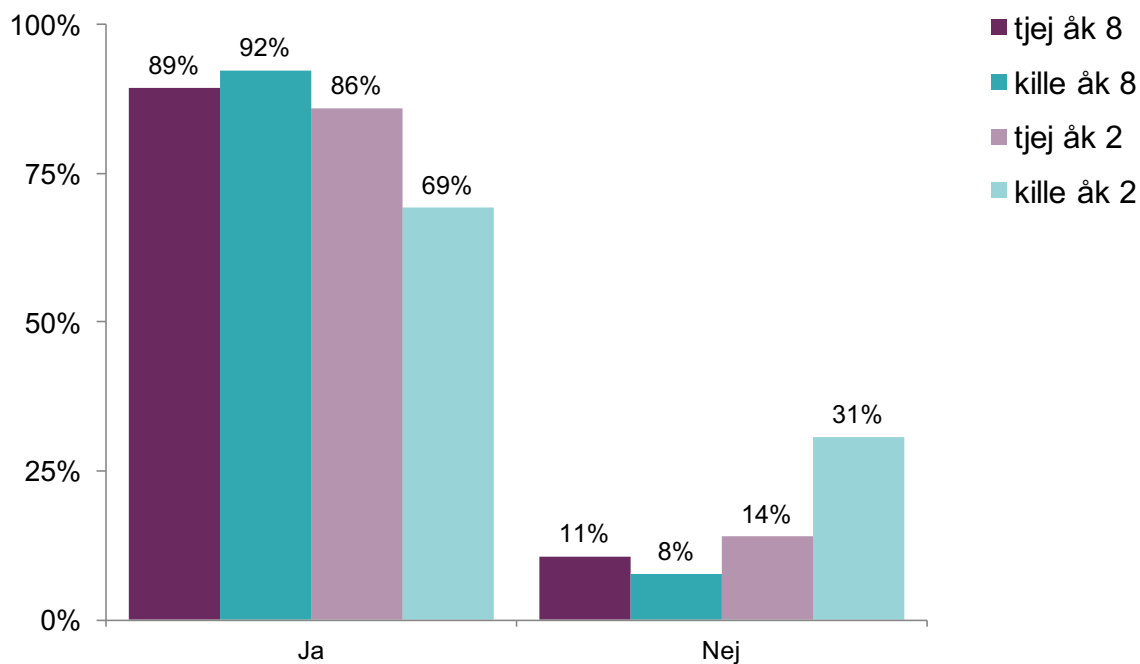

Stöd och hjälp

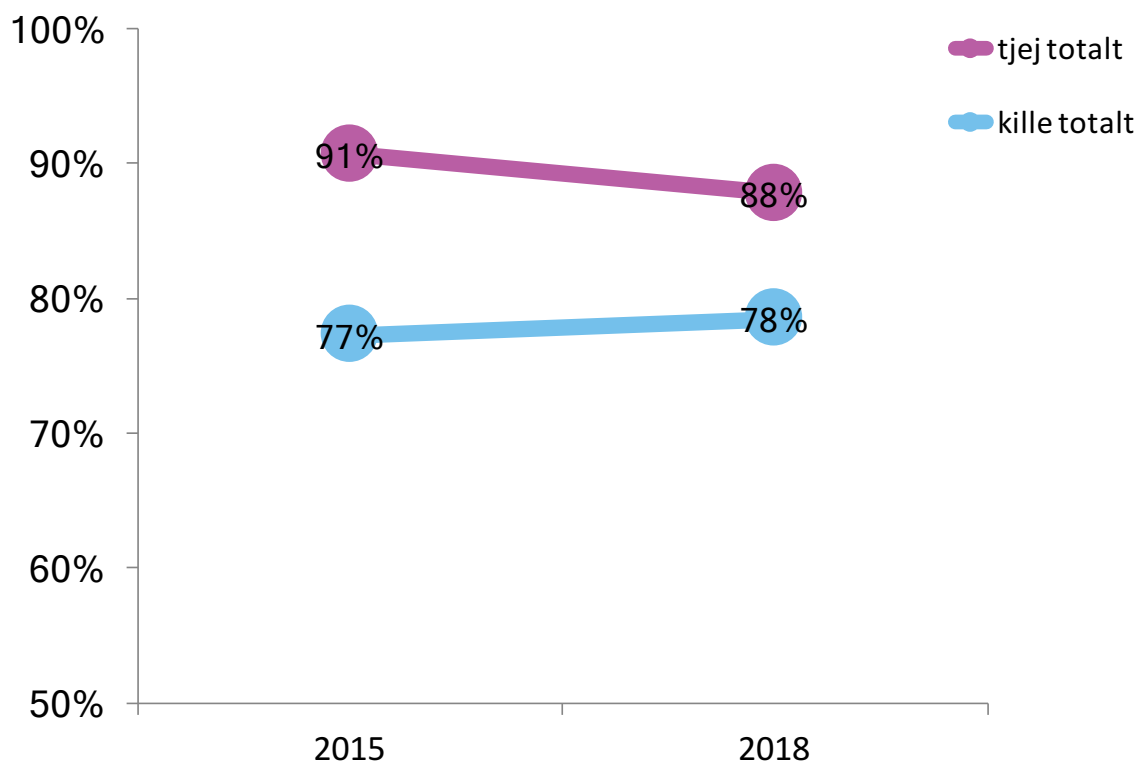
En hög andel, mellan 69-92 % av alla ungdomar svarar att de vet vart de kan vända sig om de blir illa behandlade eller mår dåligt. Killar på gymnasiet vet i lägst grad vart de kan vända sig.

Över tid har andelen tjejer som vet vart de kan vända sig minskat något, se diagram E5a.

E5. Vet du vart du kan vända dig för att få stöd om du skulle bli illa behandlad eller må dåligt?

E5a. Vet du vart du kan vända dig för att få stöd om du skulle bli illa behandlad eller må dåligt?
Andel ja: Utveckling över tid

I Lupp-enkäten finns även ett avsnitt som rör ungas hälsa. En god hälsa tidigt i livet leder till att unga kan skapa goda sociala relationer och tillgodogöra sig utbildning. Detta påverkar i sin tur bland annat möjligheterna till trygghet, arbete och inkomst. Ungas hälsa är därför avgörande för flertalet andra aspekter senare livet. Idag finns det dock stora skillnader i ungas hälsa, bland annat utifrån om man är kille eller tjej, vilken bakgrund man har och familjens ekonomiska situation. Det finns också hälsoskillnader mellan personer i särskilt utsatta situationer och den övriga befolkningen. Särskilt tydliga är dessa skillnader för personer med funktionsnedsättning, HBTQ-personer och vissa nationella minoriteter¹.

Ungas hälsa, i synnerhet den psykiska hälsan, har uppmärksammats i ett flertal rapporter under 2000-talet. Det konstateras att de flesta ungdomar i Sverige mår bra, men att psykisk ohälsa och psykosomatiska besvär har ökat betydligt de senaste årtiondena, för att under den senaste åren ha stannat på en relativt konstant och hög nivå i jämförelse med resten av befolkningen². Ungas psykiska hälsa är därför även ett av de prioriterade områdena i den nationella ungdomspolitikerna.

Relationer och nöjdhet med livet

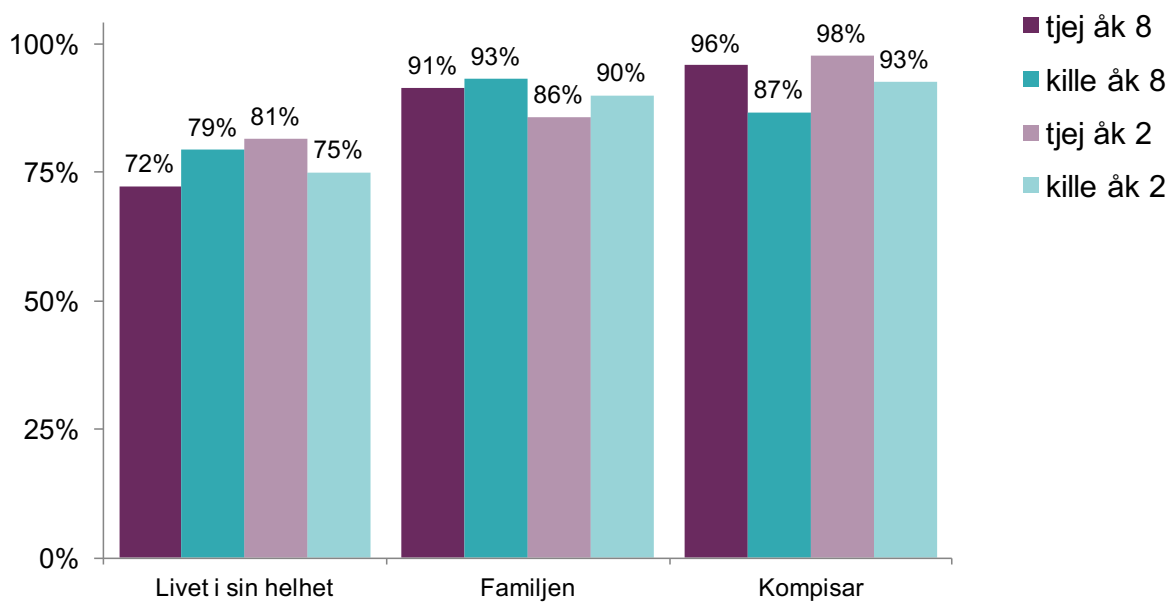
Familje- och kompisrelationer samt andra sociala nätverk är bestämningsfaktorer som påverkar en individs hälsa. Hur individen ser på livet som helhet är en fråga som ofta, med lite olika formuleringar, även används för att avspejla psykisk hälsa.

I diagram F0 på följande sida ser vi att en klar majoritet är nöjda med sina familje- och kompisrelationer. Andelen som är nöjda med livet i sin helhet är något lägre.

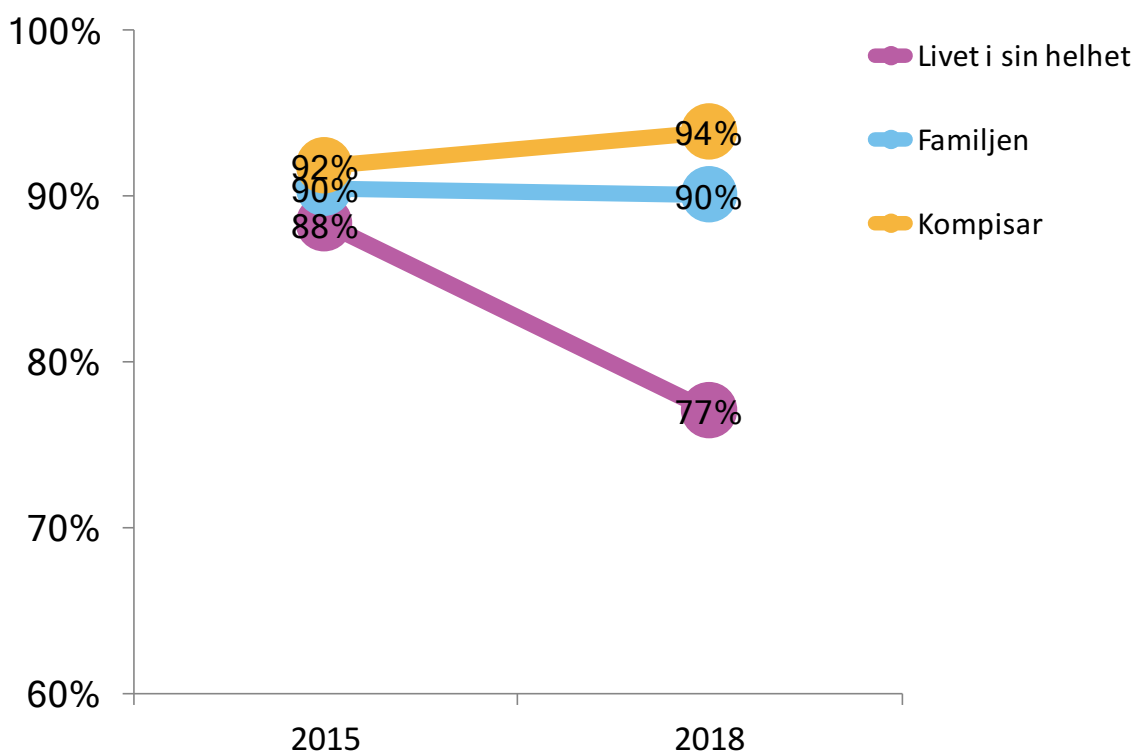
Nöjdheten med kompis- och familjerelationerna är på en liknande nivå som år 2015, se diagram F0a på följande sida. Avseende nöjdhet med livet i sin helhet har en negativ utveckling skett från år 2015.

¹ SOU 2016:55, Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa
² Regeringens proposition 2013/14:191

F0. Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om följande?
 Andel som svarat "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"

F0a. Andel nöjda med livet, familjen och kompisarna: Totalnivå. Utveckling över tid

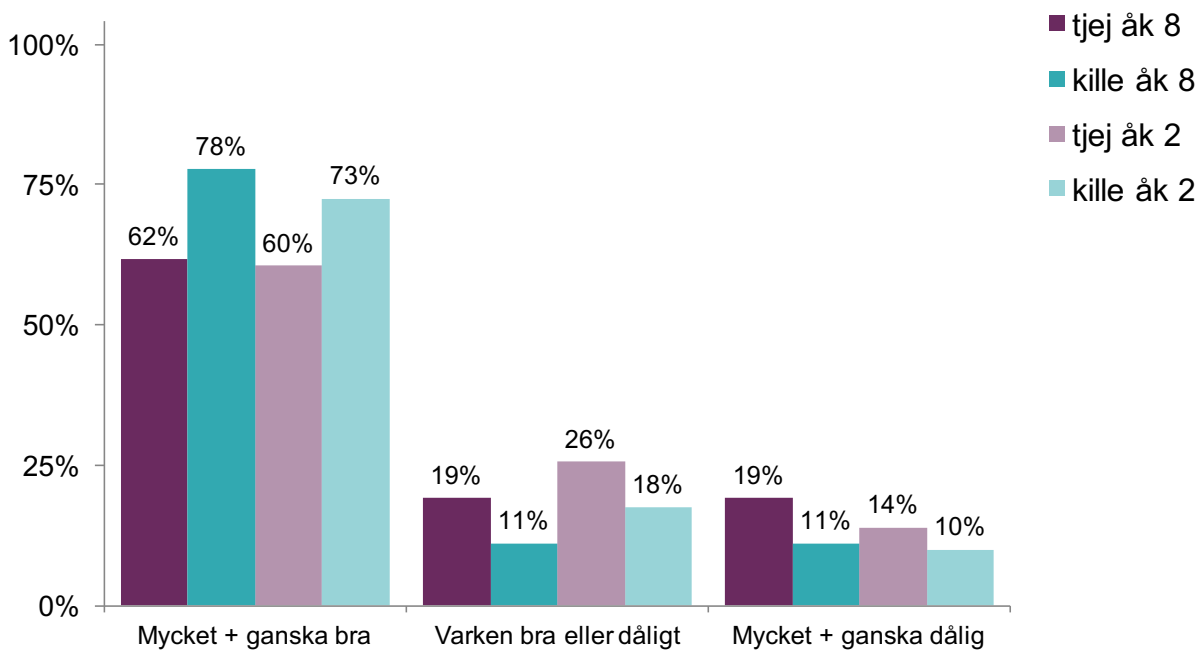

Självskattad hälsa

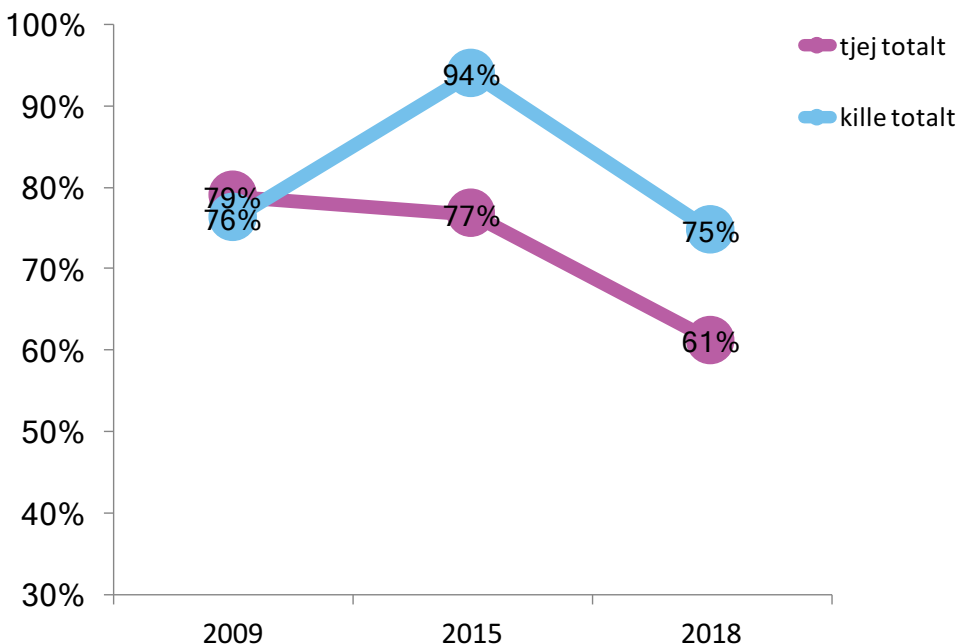
Självskattad hälsa innebär att individer ombeds att själva skatta sitt allmänna hälsotillstånd på en skala. Den självskattade hälsan är med andra ord ett subjektivt mått. Resultat av detta slag ifrågasätts ibland på grund av det subjektiva inslaget, men har visat sig stämma väl överens med mer objektiva och medicinska mått på hälsa¹.

Vad som framgår är att killar i klart högre grad än tjejer svarar att de mår mycket eller ganska bra. Från år 2015 har en negativ utveckling skett både bland killar och bland tjejer, se diagram F1a. Andelen killar som mår mycket eller ganska bra har gått från 94 % år 2015 till 75 % i årets resultat och andelen tjejer som mår bra har gått från 77 % till 61 %.

F1. Under de senaste sex månaderna, hur bedömer du din hälsa, hur du mår eller känner dig?

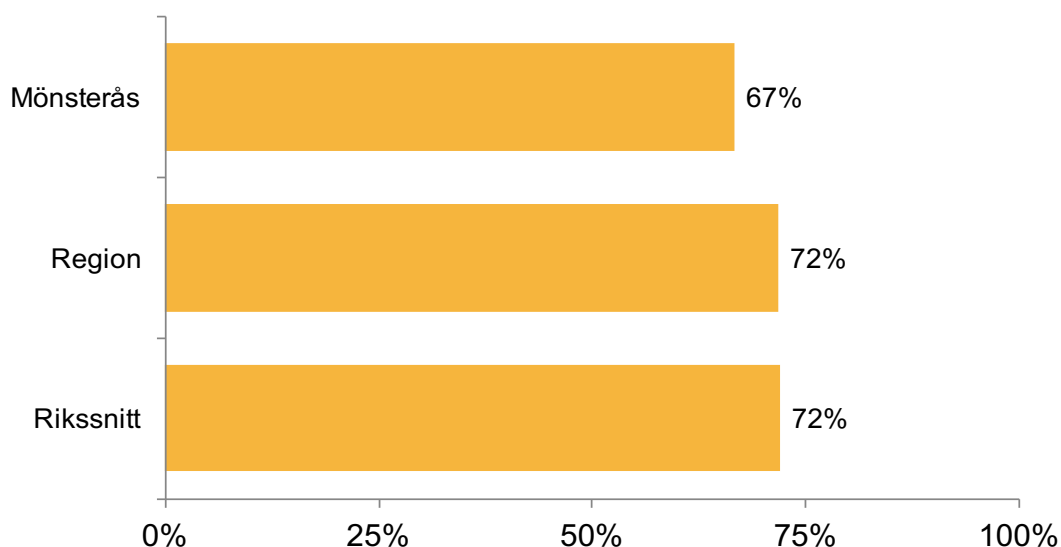

F1a. Andel som bedömer sin hälsa som mycket eller ganska bra: Utveckling över tid

Vid en jämförelse med regionsnitt och rikssnitt svarar unga i Mönsterås i något lägre grad att de mår bra, se diagram F1b.

F1b. Andel som bedömer sin hälsa som mycket eller ganska bra: Jämförelser

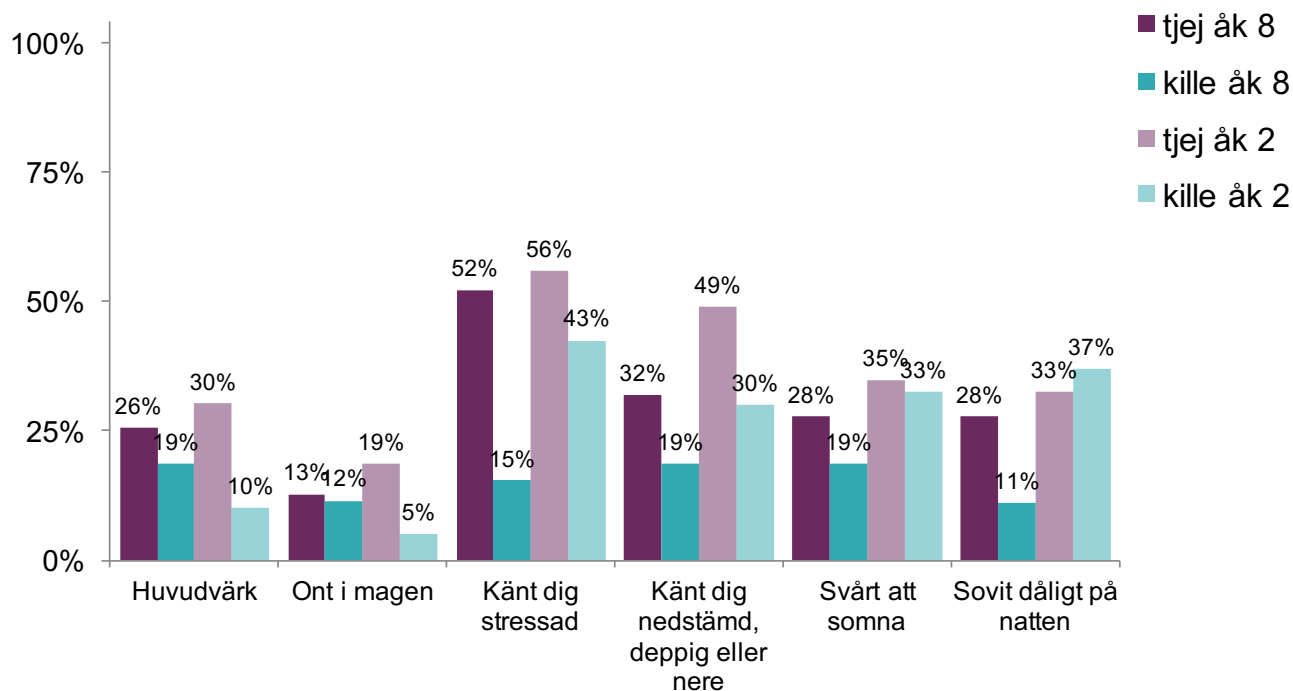
Psykiska och somatiska besvär

Ungdomarna fick svara på frågor om hur ofta de upplever olika psykiska och somatiska besvär, så som stress, huvudvärk, ont i magen, sömnsvårigheter och nedstämdhet. Enligt MUCF indikerar förekomsten av sådana besvär ohälsa om de förekommer flera gånger i veckan eller oftare under en längre period. Liknande kategorisering görs i Folkhälsomyndighetens undersökning "Hälsa på lika villkor".

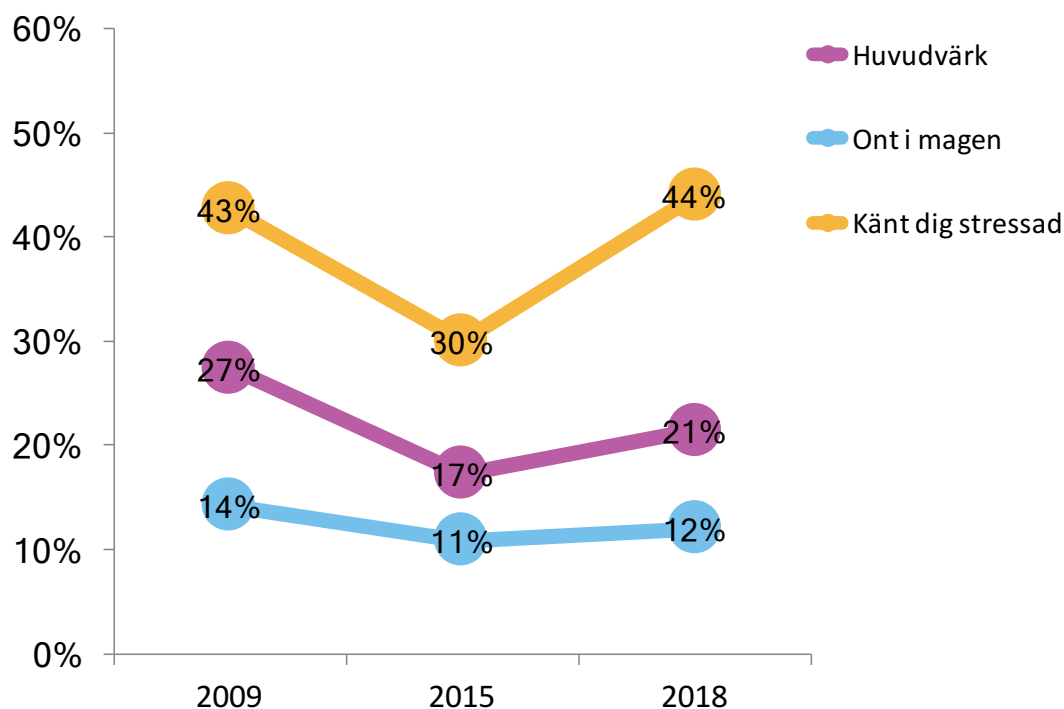
I diagram F2 redovisas andelen ungdomar som har de listade besvären regelbundet, det vill säga flera gånger i veckan eller oftare. En relativt stor andel av både tjejer och killar uppger att de har problem med stress flera gånger i veckan eller oftare, totalt 54 % av tjejerna och 32 % av killarna. Det är även en relativt hög andel, speciellt bland tjejerna, som uppger att de har problem med nedstämdhet,

I diagram F2a på följande sida redovisas andelen som regelbundet stressar, har ont i magen och har huvudvärk över tid. Sedan 2015 har en liten ökning skett avseende huvudvärk och störst ökning har skett avseende stress. I tabellen F2b redovisas besvären över tid per kön. Vad som framgår är att ökningen av de olika besvären skett bland både tjejer och killar.

F2. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna?
 Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare

F2a. Andel med besvär flera gånger i veckan eller oftare: Utveckling över tid, totalnivå

F2b. Andel med besvär flera gånger i veckan eller oftare: Utveckling över tid per kön¹

	Tjej totalt		Kille totalt	
	2015	2018	2015	2018
Huvudvärk	21%	28%	11%	13%
Ont i magen	16%	16%	3%	8%
Känt dig stressad	41%	54%	17%	32%
Svårt att somna	26%	31%	21%	27%
Känt dig nedstämd, deppig eller nere	25%	40%	13%	25%

¹ Vissa av delfrågorna var formulerade på ett annat sätt eller fanns inte innan år 2015, varför jämförelser endast görs mellan 2015-2018

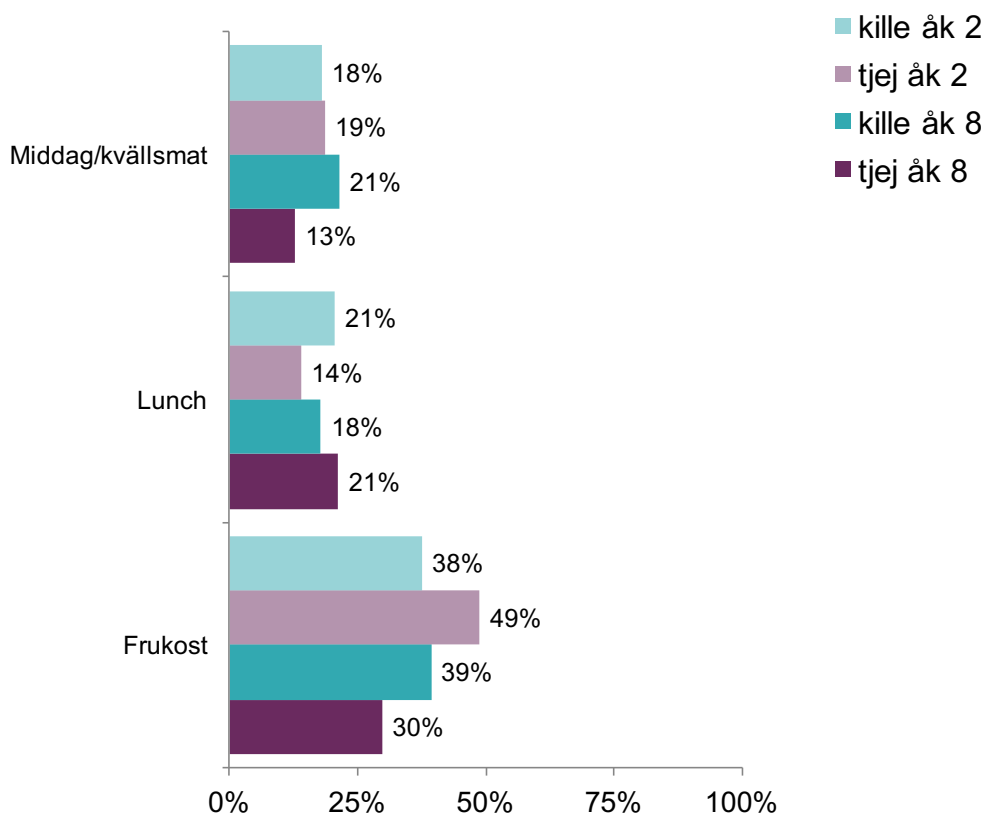
F2c. Andel med besvär flera gånger i veckan eller oftare: Jämförelser

	Huvudvärk	Ont i magen	Känt dig stressad	Svårt att somna	Känt dig nedstämd, deppig eller nere	Sovit dåligt på natten
Mönsterås	21%	12%	44%	29%	34%	29%
Region	21%	15%	42%	29%	28%	26%
Rikssnitt	18%	14%	43%	27%	28%	25%

Hoppa över måltider

I diagram F3 nedan redovisas andelen ungdomar som svarat att de hoppar över måltider flera gånger i veckan eller oftare. En relativt hög andel i alla åldersgrupper, mellan 30-49 % hoppar över frukosten flera gånger i veckan eller oftare. Andelen som hoppar över övriga måltider är lägre.

F3. Hur ofta händer det att du hoppar över följande måltider?
Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare

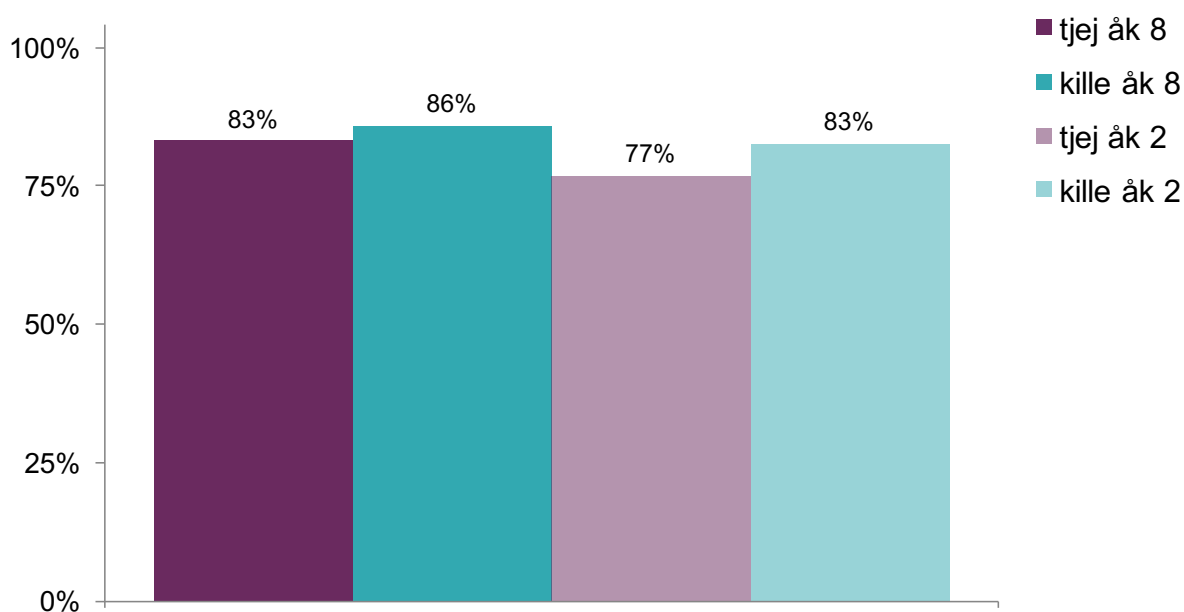

Träning och motion

Fysisk aktivitet är relaterat både till fysisk och psykisk hälsa. Andelen skolbarn som uppnår den rekommenderade mängden fysisk aktivitet (1 timme per dag enligt WHO) är fortsatt låg i Sverige. Det är en levnadsvana som inte har förbättrats över tid, konstaterar Folkhälsomyndigheten¹.

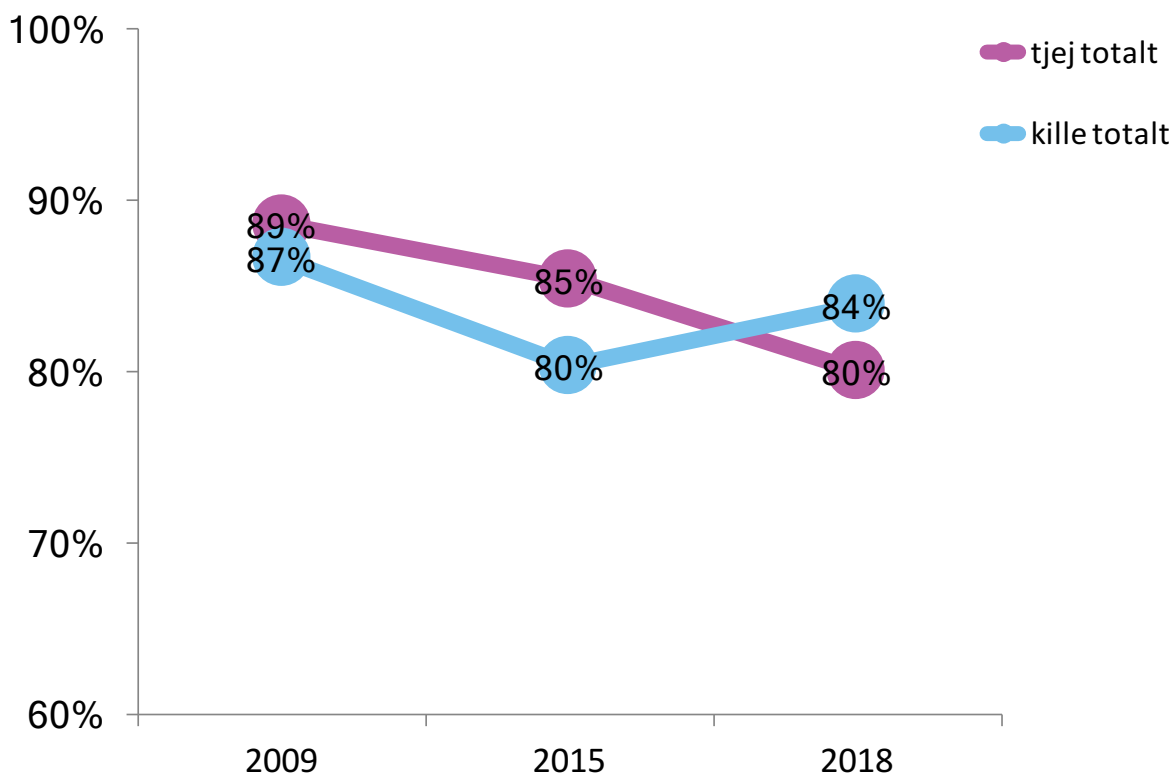
Vad som framgår i diagram F4 är att en andel mellan 77-86 % tränar minst en gång i veckan. Det är en högre andel killar än tjejer som tränar minst en gång i veckan. Andelen som tränar har minskat något bland tjejer men ökat bland killar, se diagram F4a.

F4. Hur ofta brukar du träna så att du blir andfådd eller svettas?
Andel som svarat "en gång i veckan" eller oftare

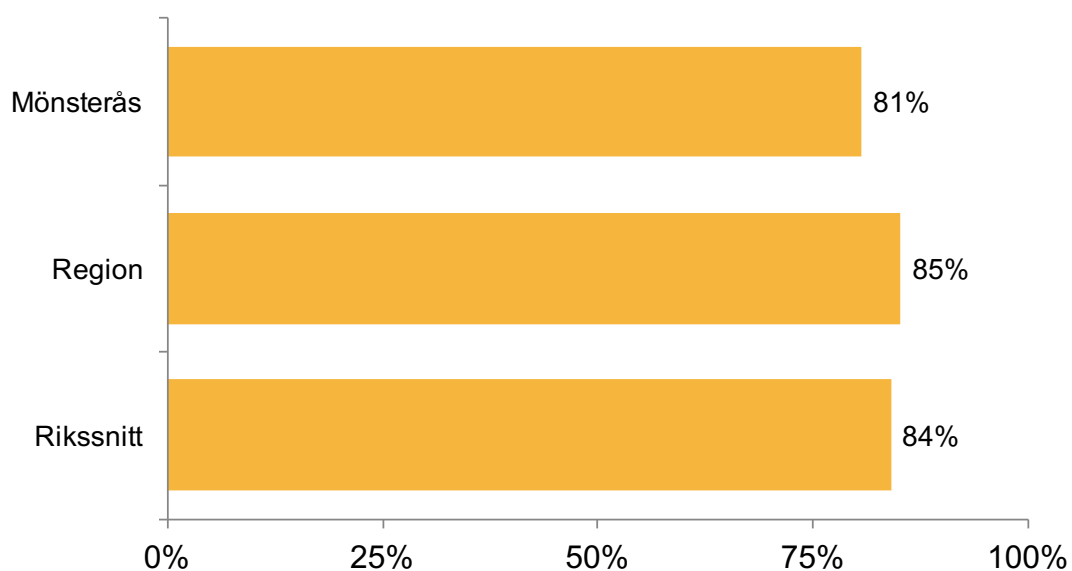

¹ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor 2013-2014

F4a. Andel som tränar minst en gång i veckan
Utveckling över tid

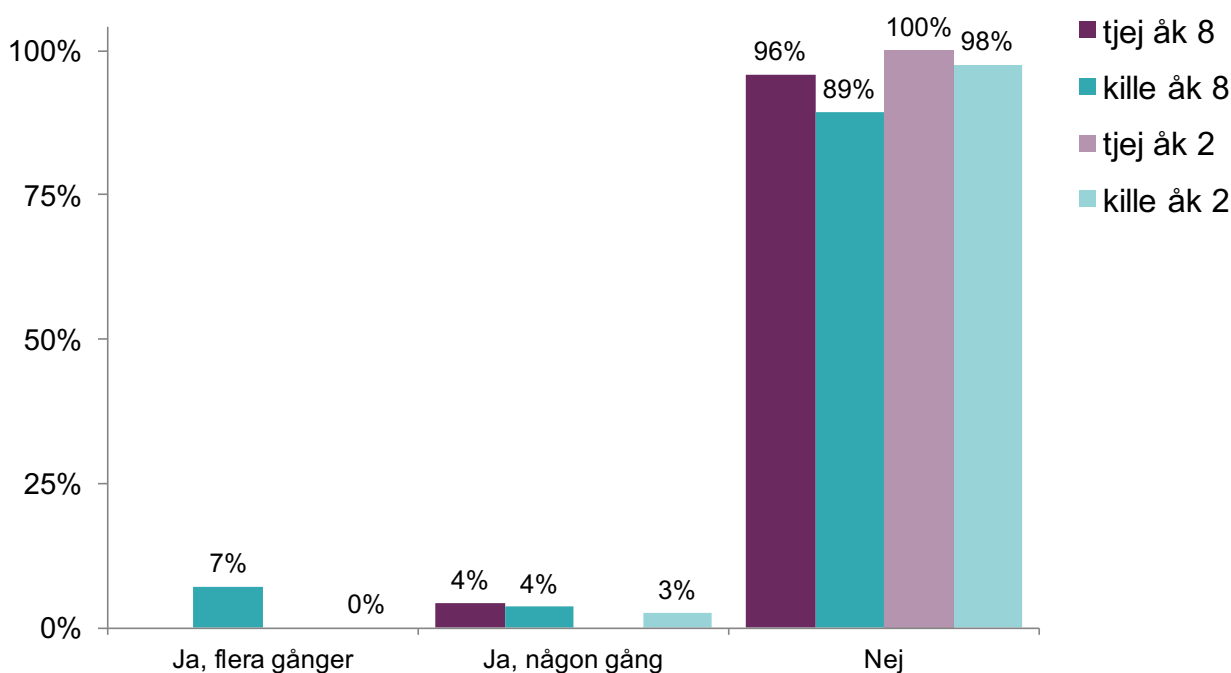
F4b. Andel som tränar minst en gång i veckan
Jämförelser

Prestationshöjande medel

I Lupp-enkäten ställs en fråga om användningen av anabola steroider eller motsvarande medel. Det är framför allt killar i årskurs 8 som svarar ja på frågan. 11 % av killar i årskurs 8 svarar att de använt denna typ av medel någon gång. Andelen i övriga grupper är 0-4 %.

F5. Har du någon gång använt anabola steroider eller andra motsvarande prestationshöjande medel?

Alkohol, tobak och snus

Lupp-enkäten innefattar också frågor om hur ofta man röker, snusar och dricker alkohol. I tabell F6 på följande sida redovisas resultaten för dessa frågor. Vad som framgår i Lupp-resultatet är att andelen som röker eller snusar minst en gång i veckan är högst bland killar i gymnasiet. 23 % av killar i gymnasiet snusar minst en gång i veckan och 15 % röker minst en gång i veckan.

Över tid kan vi se att regelbunden rökning minskat i årskurs 2 men däremot ökat med någon enstaka procent bland tjejer i årskurs 8. Vad gäller killarna i årskurs 2 har andelen som regelbundet snusat minskat kraftigt, från 54 % år 2015 till 23 % i år. Bland killar i årskurs 8 har däremot en högre andel i årets resultat svarat att de snusar minst en gång per vecka.

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) konstaterar att andelen skolelever i Sverige som använder tobak minskat de senaste åren. Vad gäller alkohol konstaterar CAN att såväl andelen alkoholkonsumenter som alkoholkonsumtionen bland svenska elever är på fortsatt historiskt låga nivåer.¹

¹ CAN: Skolelevers drogvanor 2018

F6. Hur ofta brukar du...

	Tjej åk 8		Kille åk 8		Tjej åk 2		Kille åk 2	
	2015	2018	2015	2018	2015	2018	2015	2018
Röka cigaretter?								
Aldrig/Sällan/En gång i månaden	98%	96%	93%	93%	75%	93%	82%	85%
Minst en gång per vecka	2%	4%	7%	7%	25%	7%	18%	15%
Snusa?								
Aldrig/Sällan/En gång i månaden	98%	100%	94%	86%	100%	100%	46%	78%
Minst en gång per vecka	2%	0%	6%	14%	0%	0%	54%	23%
Dricka folköl?								
Aldrig/Sällan	97%	91%	89%	89%	88%	95%	75%	68%
Minst en gång per månad	3%	9%	11%	11%	13%	5%	25%	33%
Dricka starköl, starkcider, alkohläsk, vin eller sprit?								
Aldrig/Sällan	95%	81%	87%	89%	31%	57%	46%	43%
Minst en gång per månad	5%	19%	13%	11%	69%	43%	54%	58%
Hur ofta dricker du så mycket alkohol att du känner dig full?*								
Aldrig/Sällan	50%	30%	56%	25%	20%	56%	0%	46%
Minst en gång per månad	50%	70%	44%	75%	80%	44%	100%	54%

*Av de som vid något tillfälle druckit alkohol

51 % av ungdomarna i Mönsterås svarar att de får tag i alkohol via kompisar, kompisars syskon eller en partner. 25 % har svarat "på annat sätt" medan 23 % svarar att de får tag i alkohol från en annan vuxen (inte föräldrarna).

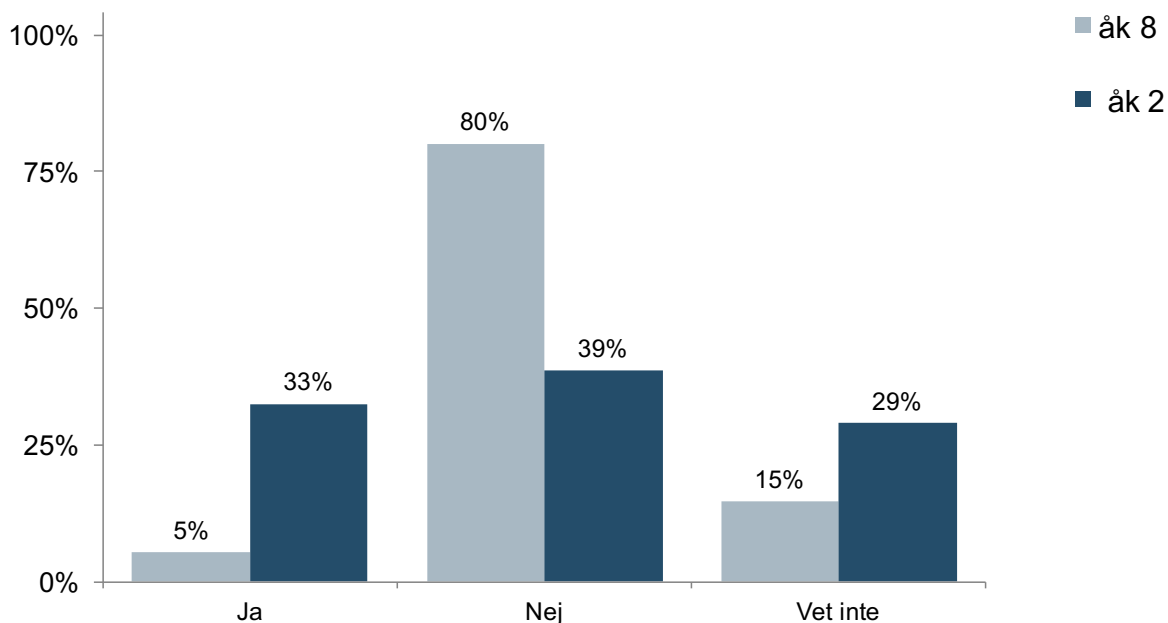
Som det framgår i diagram F7 svarar 5 % i årskurs 8 och 33 % i årskurs 2 att de får dricka alkohol för sina föräldrar.

F6a. Hur får du oftast tag på alkohol?

Besvarades endast av de som någon gång druckit alkohol

	Andel 2018
Köper själv i affären	5%
Beställer på internet	0%
Handlar utomlands	3%
Tillverkar själv	2%
Får från mina föräldrar	11%
Tar från mina föräldrar utan att de vet om det	11%
Från syskon	3%
Från kompisar, kompisars syskon, flickvän/pojkvän/partner	51%
Från annan vuxen	23%
På annat sätt	25%

F7. Får du dricka alkohol för din/dina föräldrar?

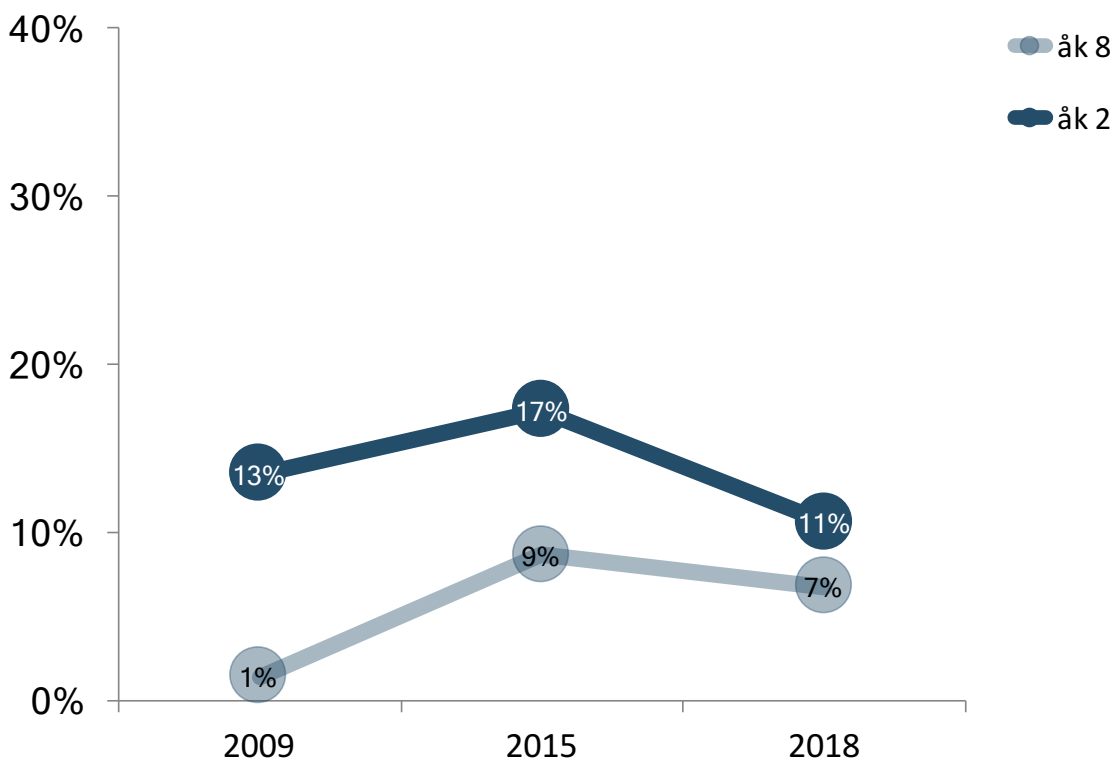

Narkotika

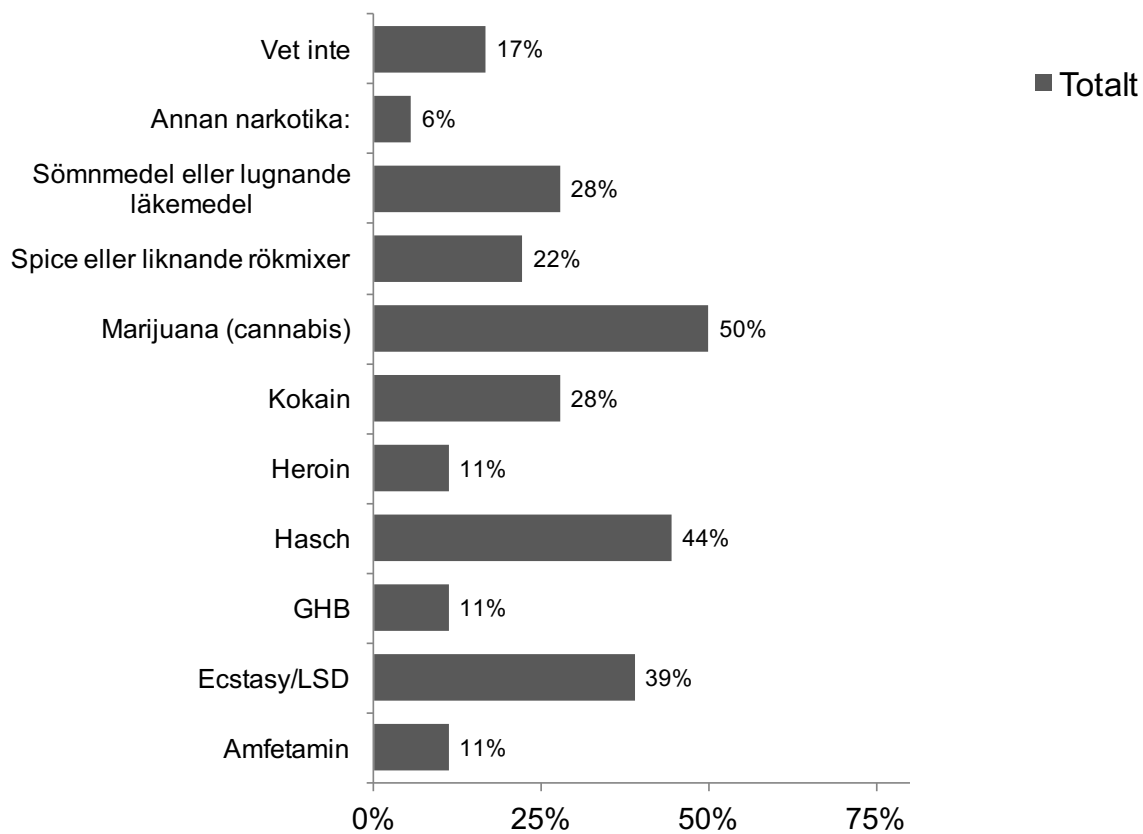
Lupp-enkäten innefattar också frågor om narkotikaanvändning. 7 % av högstadie-ungdomarna och 11 % av gymnasieungdomarna svarar att de en eller flera gånger har använt narkotika. I diagram F8a framgår det att andelen som någon gång använt narkotika minskat sedan år 2015.

På följande sida ser vi att hasch och marijuana är de narkotikasorter som flest ungdomar använt.

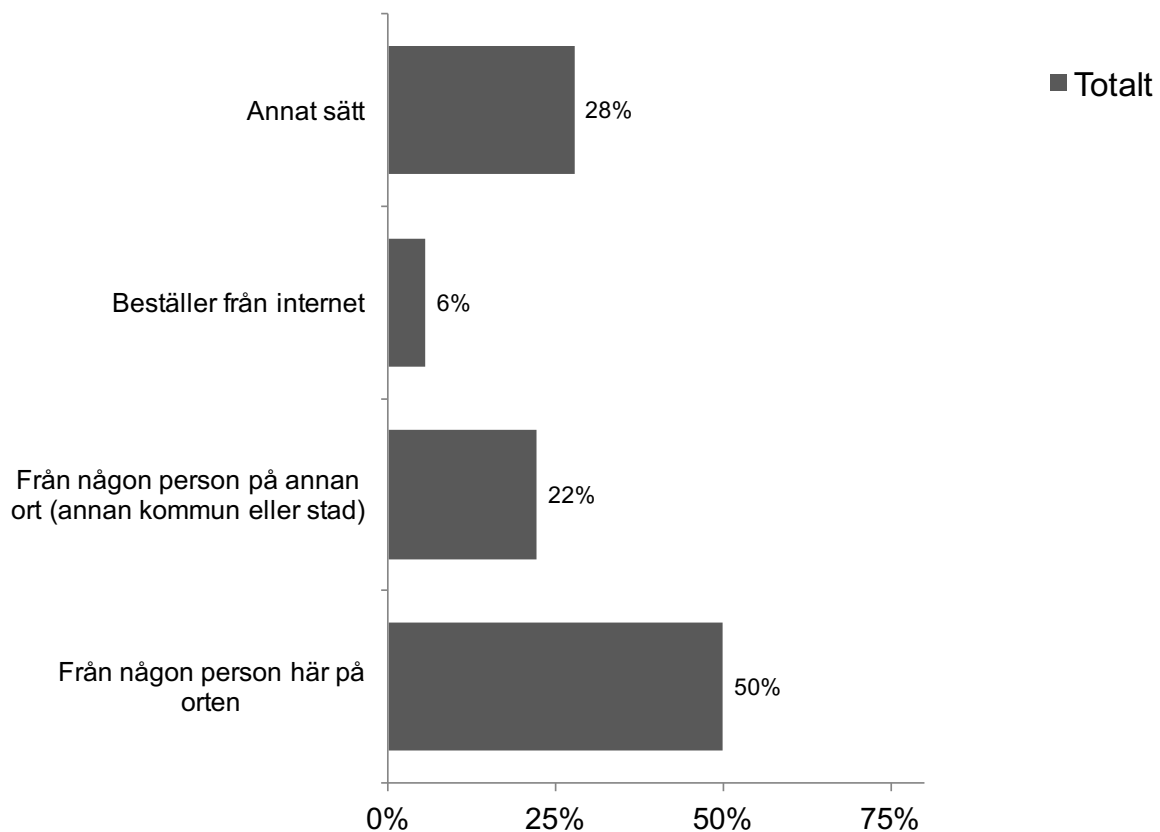
F8. Andel som använt narkotika över tid

F8a. Vilken eller vilka typer av narkotika har du använt?
Besvarades endast av de som någon gång använt narkotika

F8b. Hur fick du/får du tag på narkotika?
Besvarades endast av de som någon gång använt narkotika

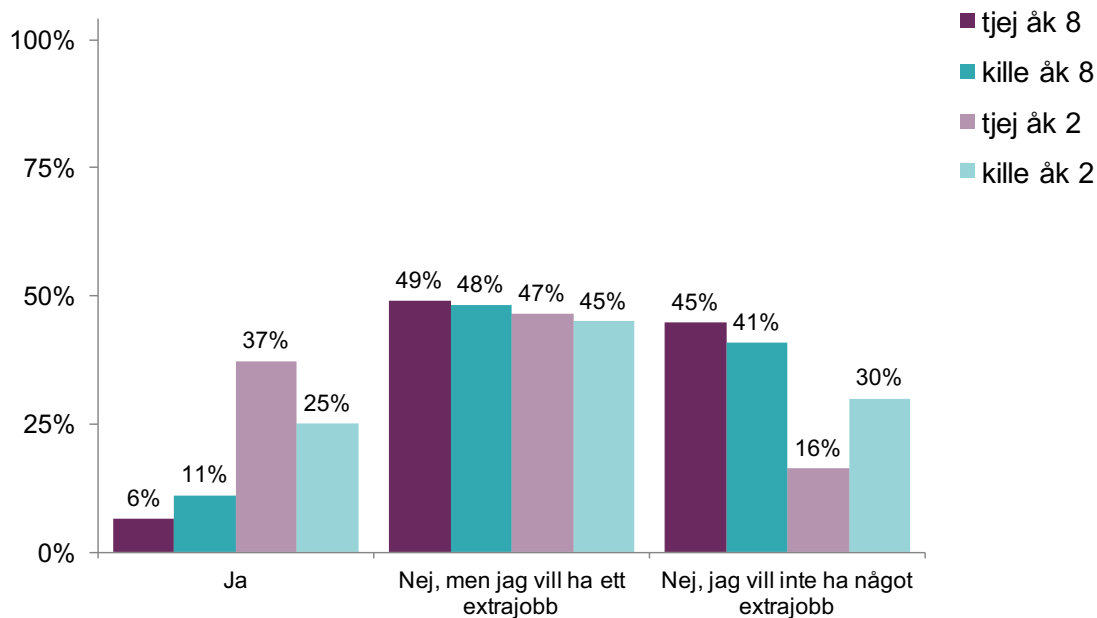

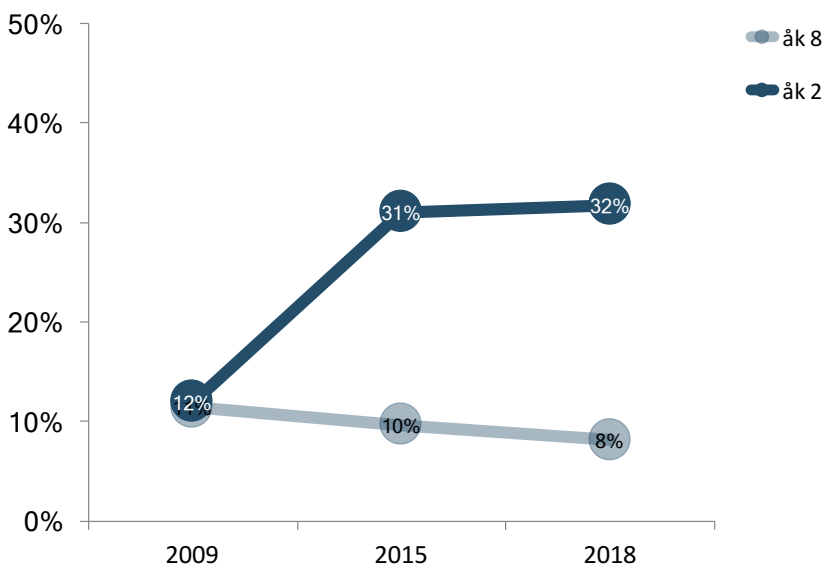
Arbete

I detta avsnitt redovisas några frågor gällande ungdomarnas relation till arbetsmarknaden. Totalt svarar 8 % i årskurs 8 och 32 % i årskurs 2 att de har ett extrajobb. Från år 2015 har andelen gymnasieungdomar med extrajobb varit stabil.

G1. Har du något extrajobb just nu?

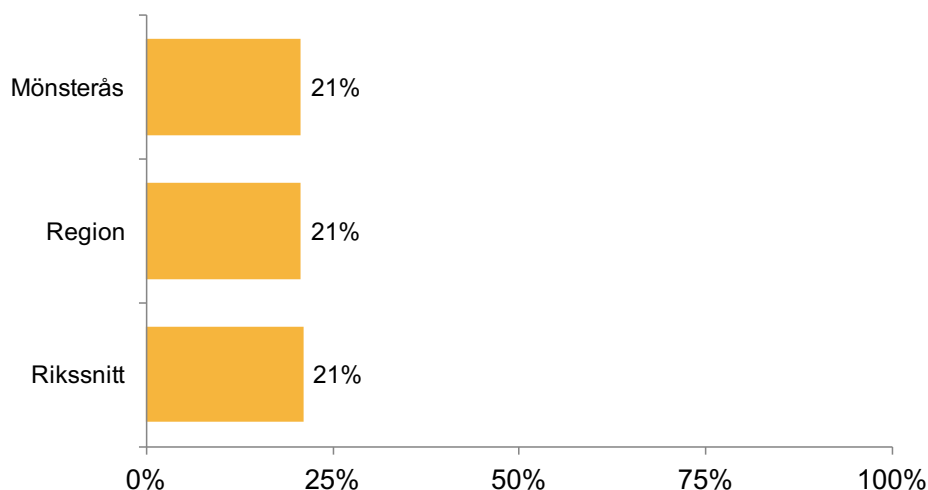

G1a. Andel med extrajobb: Utveckling över tid*

*Obs! 2009 och tidigare var svarsalternativen på frågan endast "ja" eller "nej" för att år 2012 och senare vara "ja", "nej", "nej men jag vill ha ett extrajobb" vilket kan påverka jämförbarheten.

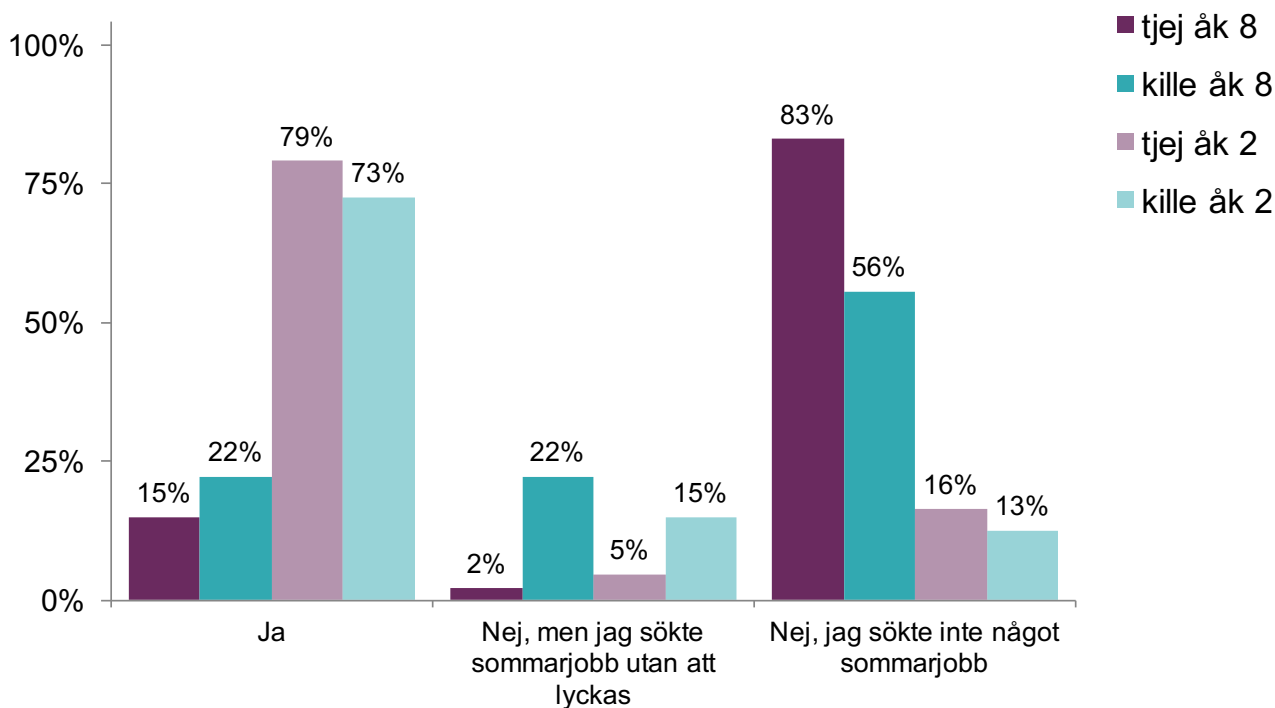
G1b. Andel med extrajobb: Jämförelser

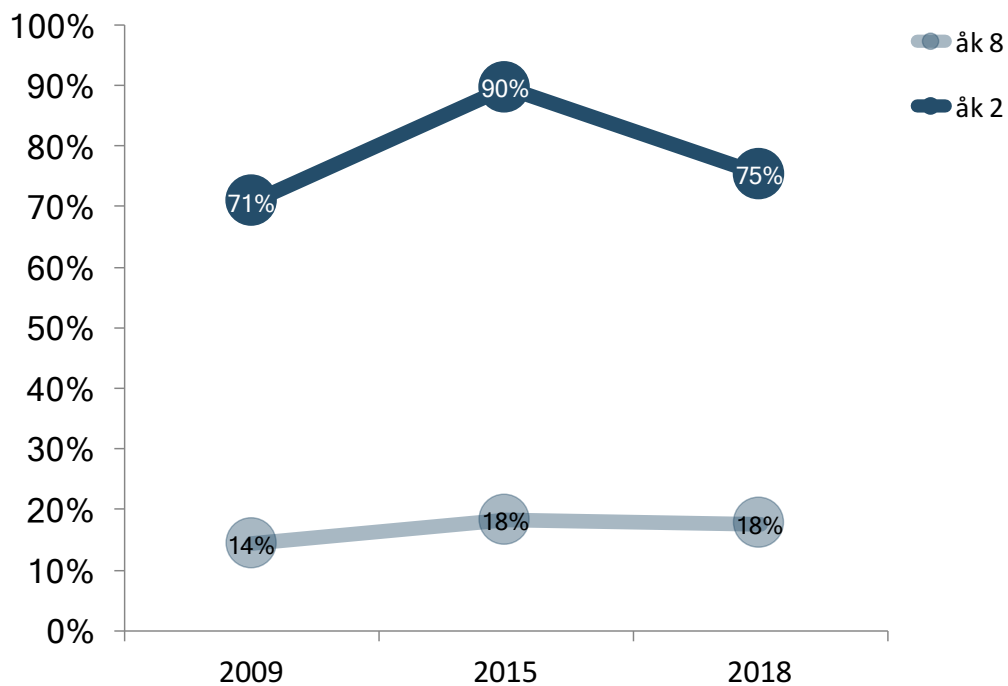
Totalt svarar 18 % av högstadieungdomarna och 75 % av gymnasieungdomarna att de hade ett sommarjobb i somras.

Andelen högstadieungdomar som har haft ett sommarjobb den senaste sommaren har varit på en relativt jämn nivå, se diagram G2a på följande sida. Andelen gymnasieungdomar som har haft ett sommarjobb har däremot minskat något från år 2015. Majoriteten av ungdomarna i årskurs 2 fick sitt sommarjobb genom kommunen, se diagram G2c. Bland ungdomarna i årskurs 8 har majoriteten fått sitt sommarjobb genom någon i familjen eller släkting/bekant.

G2. Hade du ett sommarjobb i somras?

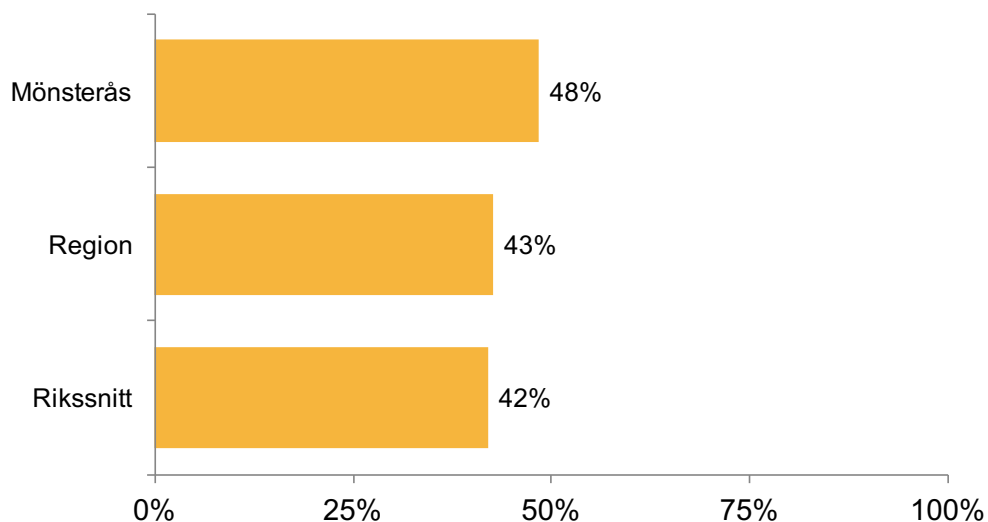

G2a. Andel med sommarjobb den senaste sommaren
Utveckling över tid

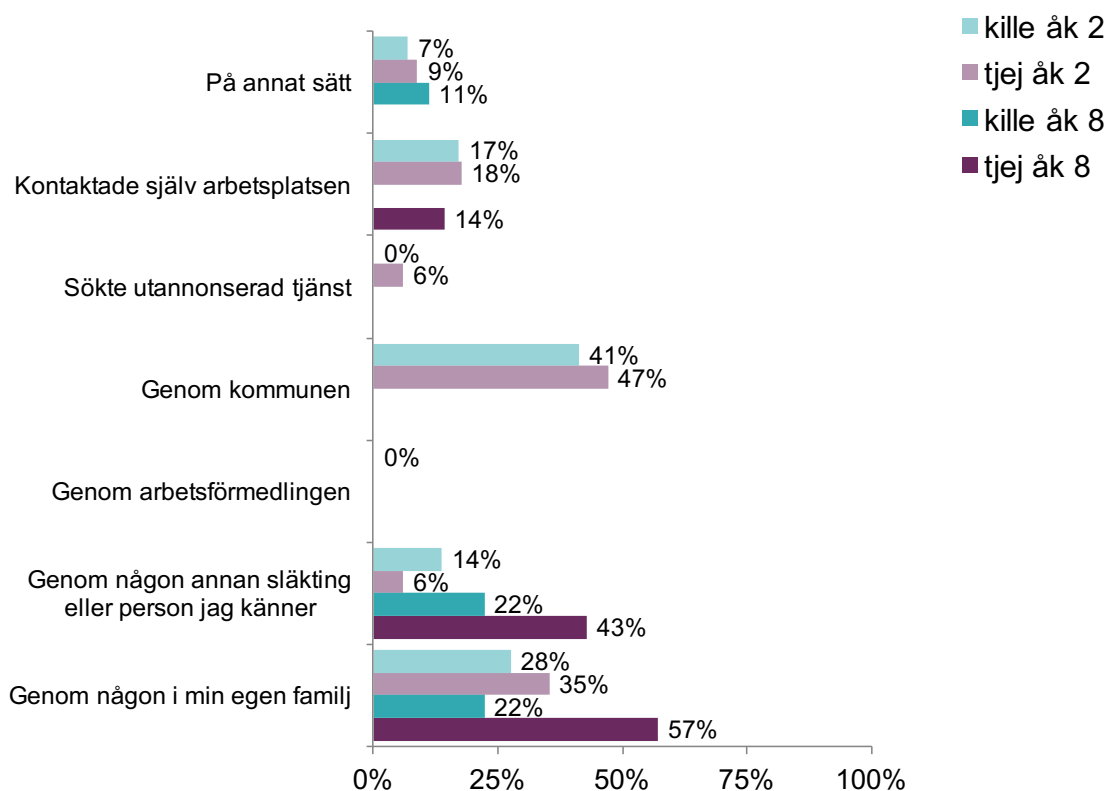
Vid en jämförelse med regionsnitt och rikssnitt ser vi att unga i Mönsterås i något högre grad svarat att de hade ett sommarjobb i somras.

G2b. Andel med sommarjobb den senaste sommaren
Jämförelser

G2c. Hur fick du ditt sommarjobb?

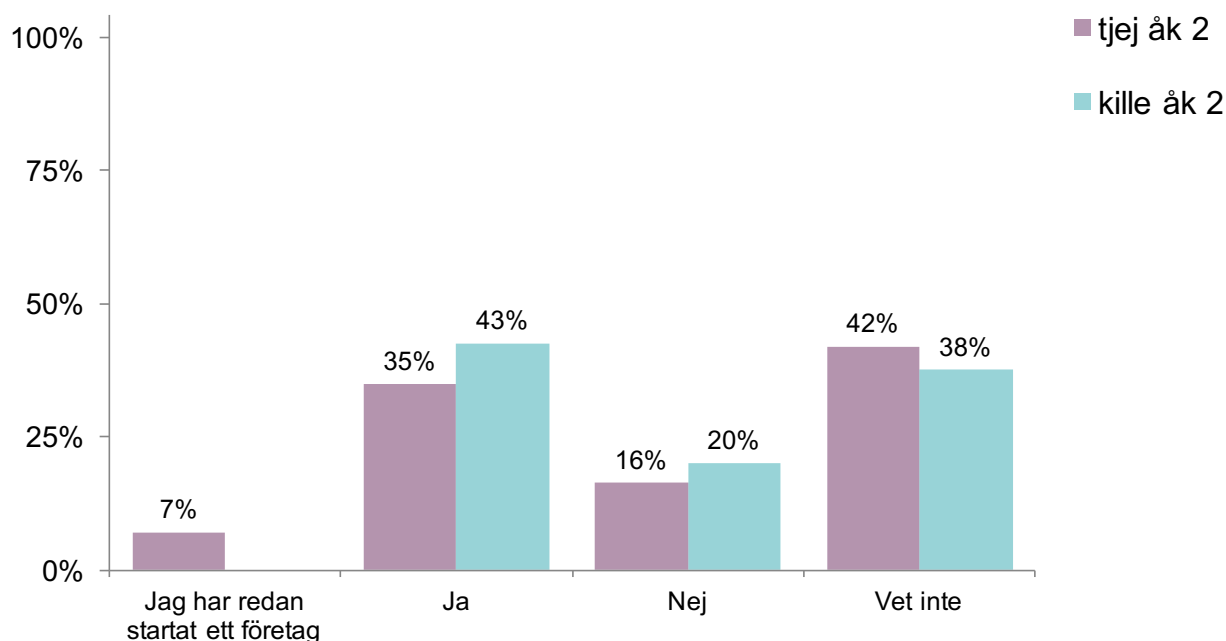
Besvarades endast av de som hade ett sommarjobb i somras

Inställning till eget företagande

Gymnasieungdomarna fick svara på en fråga om deras inställning till att starta eget företag. En andel om 7 % av tjejerna svarar att de redan har ett företag medan 35 % av tjejerna och 43 % av killarna svarar att de skulle kunna tänka sig att starta eget företag i framtiden.

G3. Skulle du kunna tänka dig att starta eget företag i framtiden?

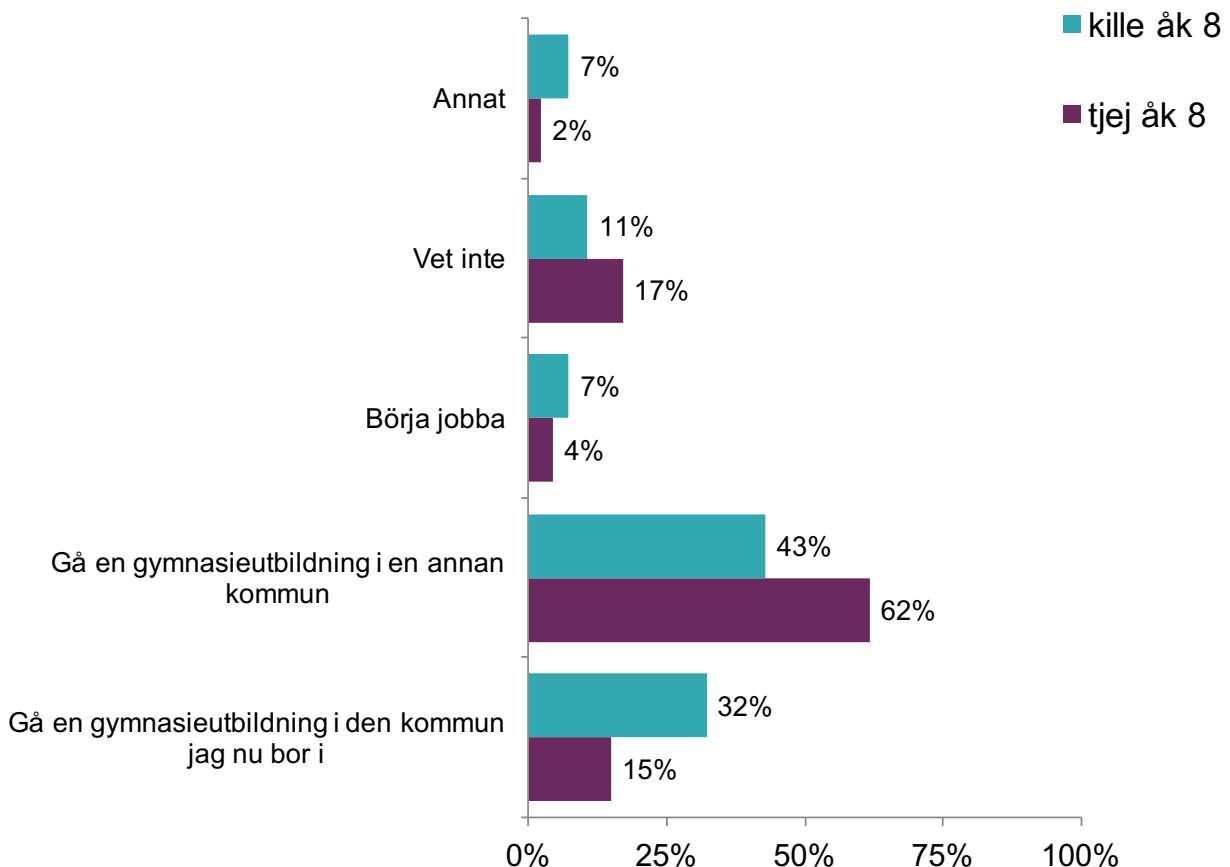
I det sista avsnittet i Lupp-enkäten ställs frågor om hur ungdomarna ser på framtiden, vad de vill göra och huruvida de planerar att flytta från kommunen.

Vad unga i årskurs 8 vill och tror att de kommer att göra

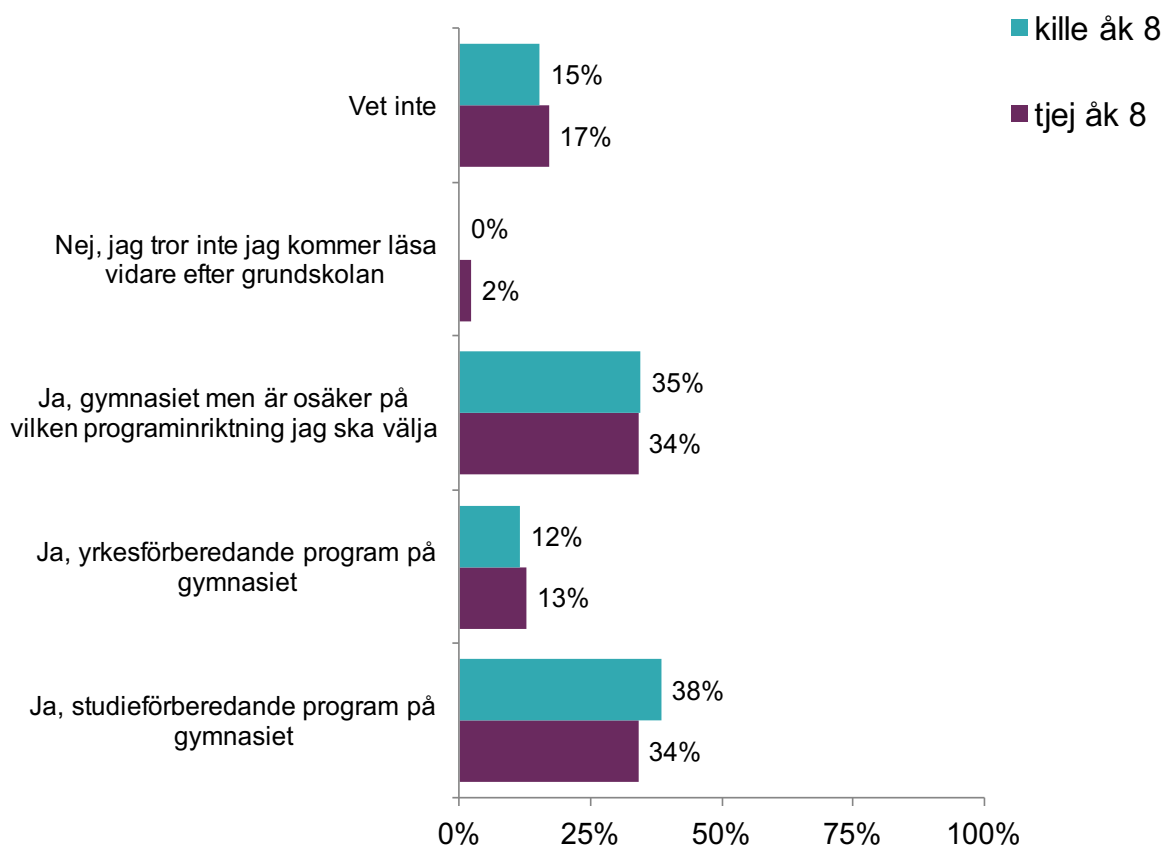
75 % av killarna och 77 % av tjejerna i årskurs 8 skulle helst gå en gymnasieutbildning direkt efter grundskolan, se diagram H1a. 7 % av killarna skulle helst jobba. Motsvarande siffra bland tjejerna är 4 %.

Vad gäller planer på vidare studier är det en väldigt stor andel som tror de kommer läsa vidare (direkt eller senare), se diagram H1b på följande sida. Endast 2 % av tjejerna tror inte att de kommer läsa vidare. 15 % av killarna och 17 % av tjejerna är osäkra och svarar "vet inte".

H1a. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter grundskolan?

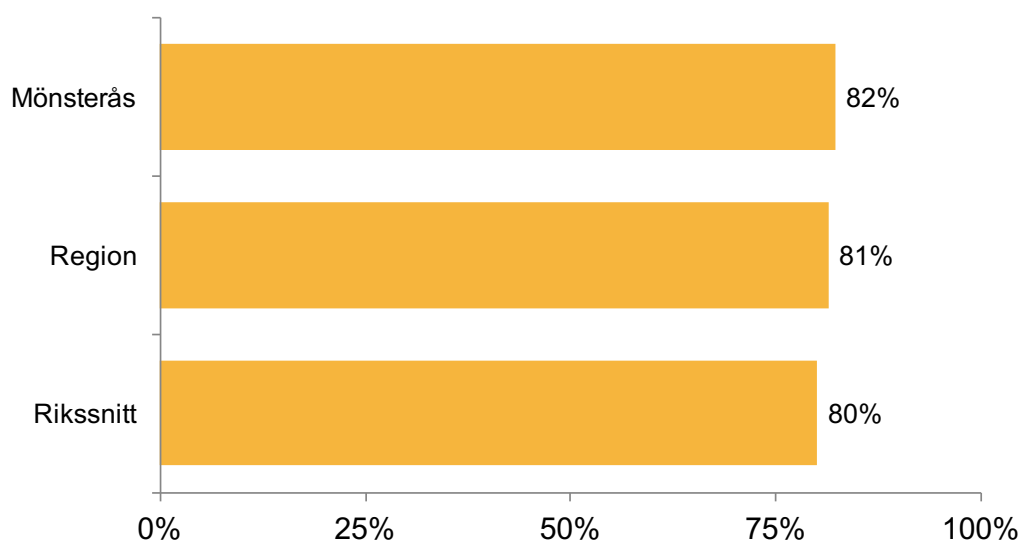

H1b. Tror du att du kommer läsa vidare efter grundskolan (direkt eller senare)?

Andelen som tror de kommer läsa vidare efter grundskolan är på samma nivå i Mönsterås som i regionsnitt och rikssnitt.

H1c. Tror du att du kommer läsa vidare efter grundskolan (direkt eller senare)? Andel ja: Jämförelser

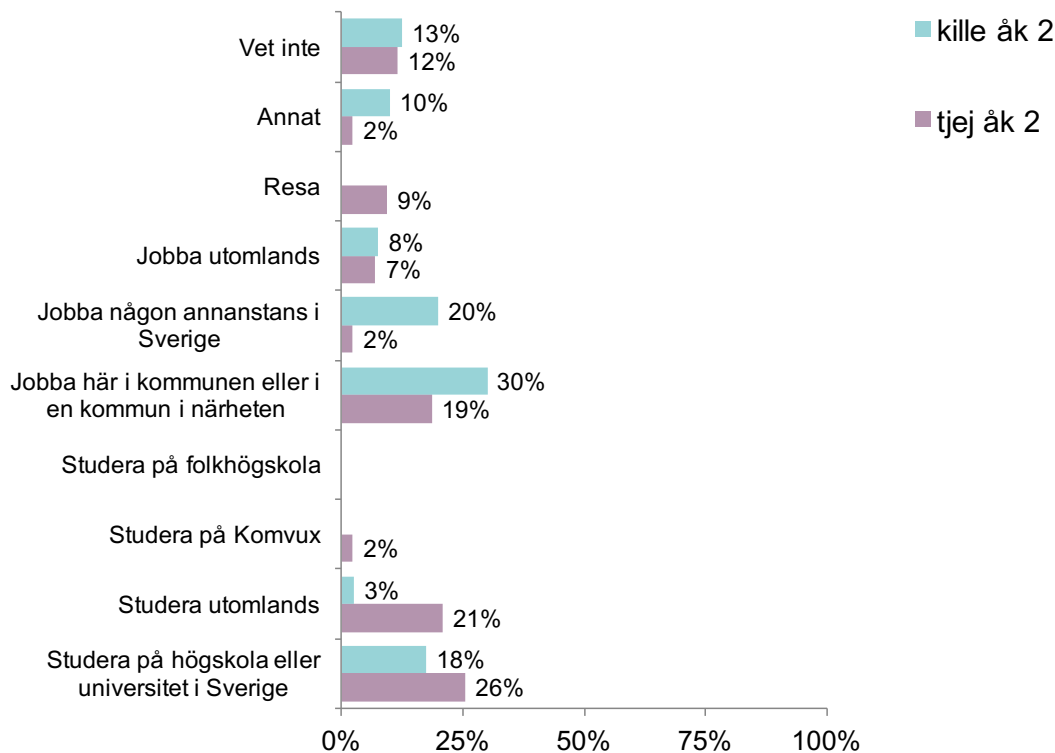

Vad unga i årskurs 2 vill och tror att de kommer att göra

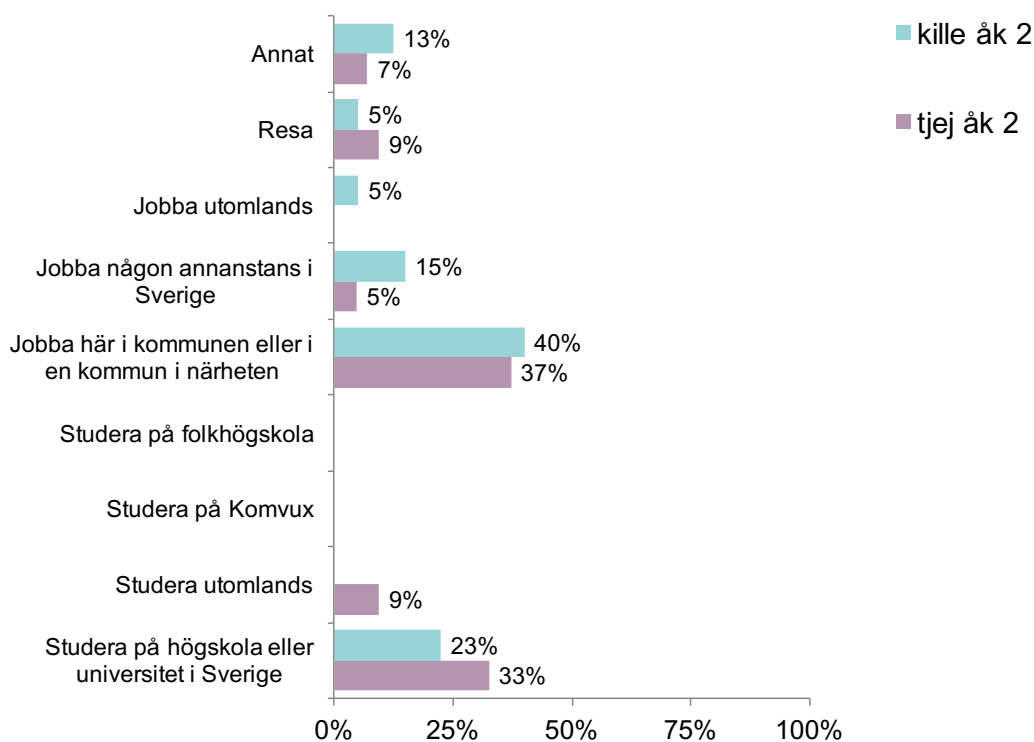
Vad gäller frågan om vad ungdomarna i årskurs 2 helst skulle vilja göra direkt efter gymnasiet svarar 26 % av tjejerna och 18 % av killarna att de vill studera på högskola eller universitet i Sverige, se diagram H2a. 30 % av killarna och 19 % av tjejerna skulle helst jobba i kommunen eller i en kommun i närheten.

I diagram H3 på följande sida framkommer det att 67 % av tjejerna och 28 % av killarna i årskurs 2 tror att de kommer studera vidare efter gymnasiet. Det finns alltså en tydlig könsskillnad i denna fråga.

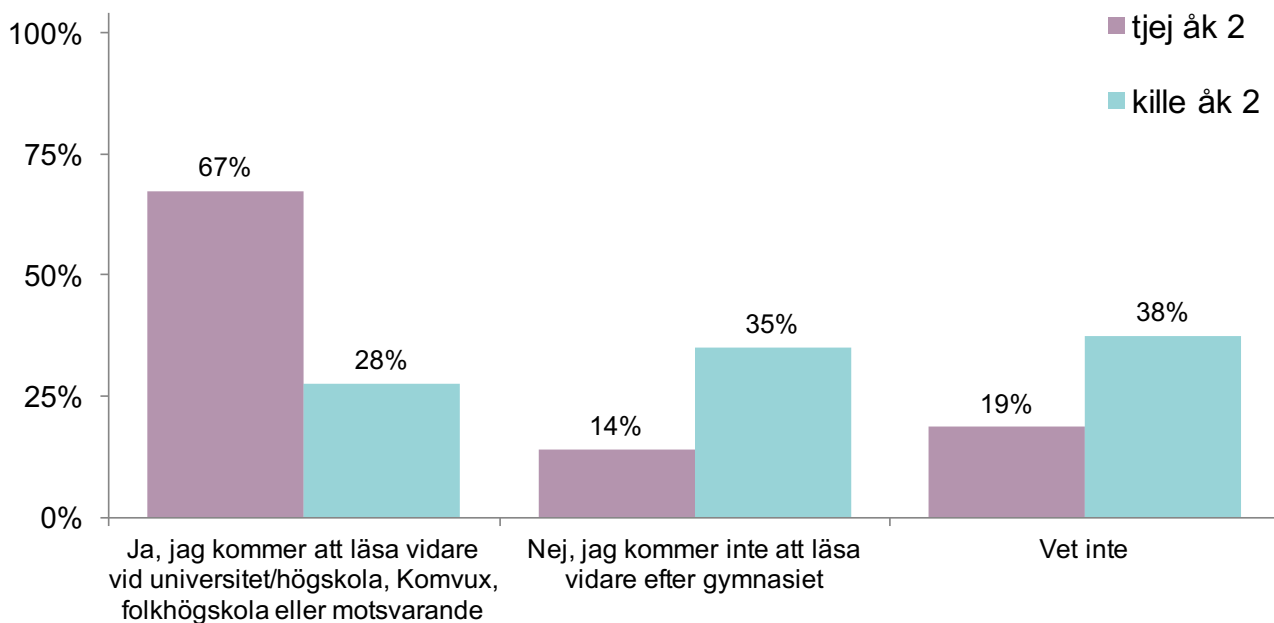
H2a. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter gymnasiet?

H2b. Vad tror du att du kommer göra direkt efter gymnasiet?

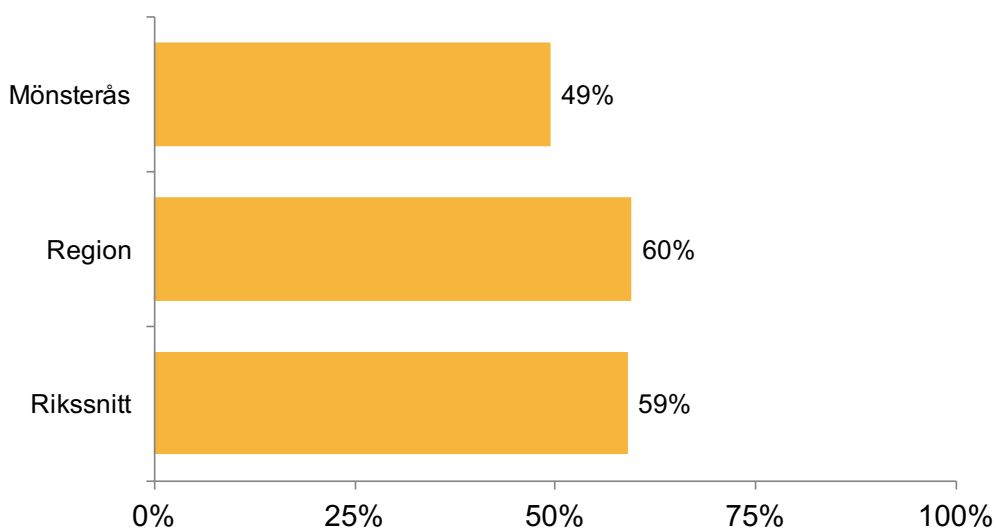

H3. Tror du att du kommer läsa vidare efter gymnasiet, direkt eller senare?

Andelen gymnasieungdomar som tror att de kommer läsa vidare (direkt eller senare) är lägre i Mönsterås än i regionsnitt och rikssnitt.

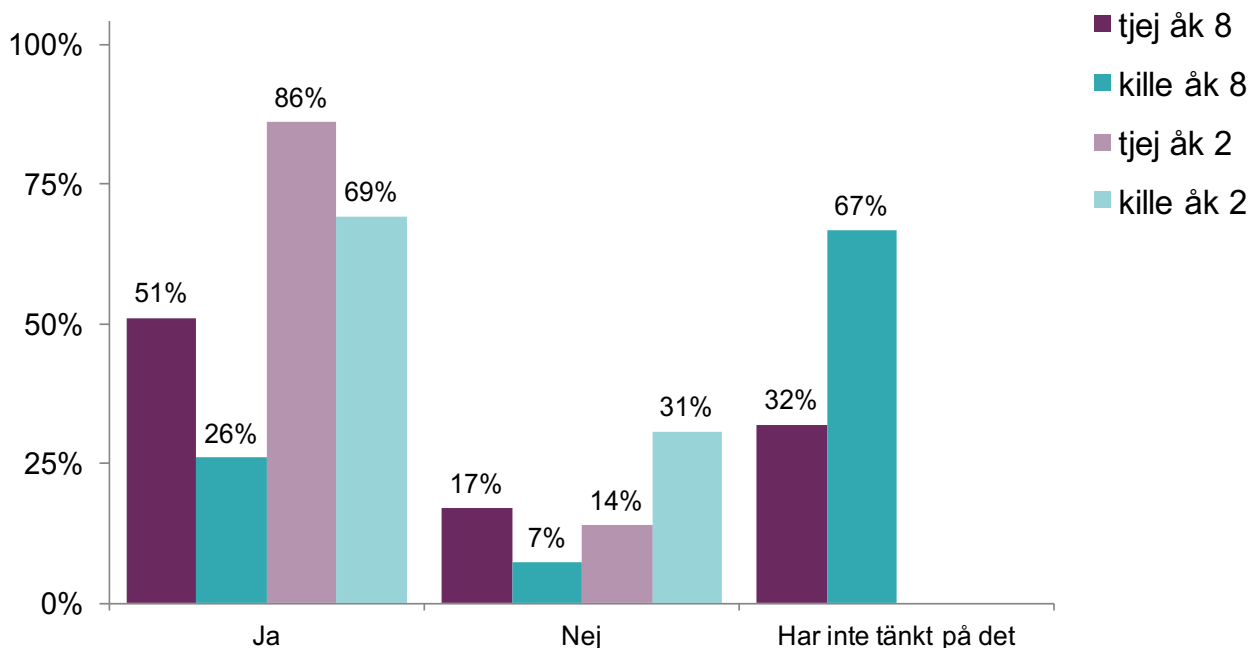
H3a. Tror du att du kommer läsa vidare efter gymnasiet (direkt eller senare)? Andel ja: Jämförelser

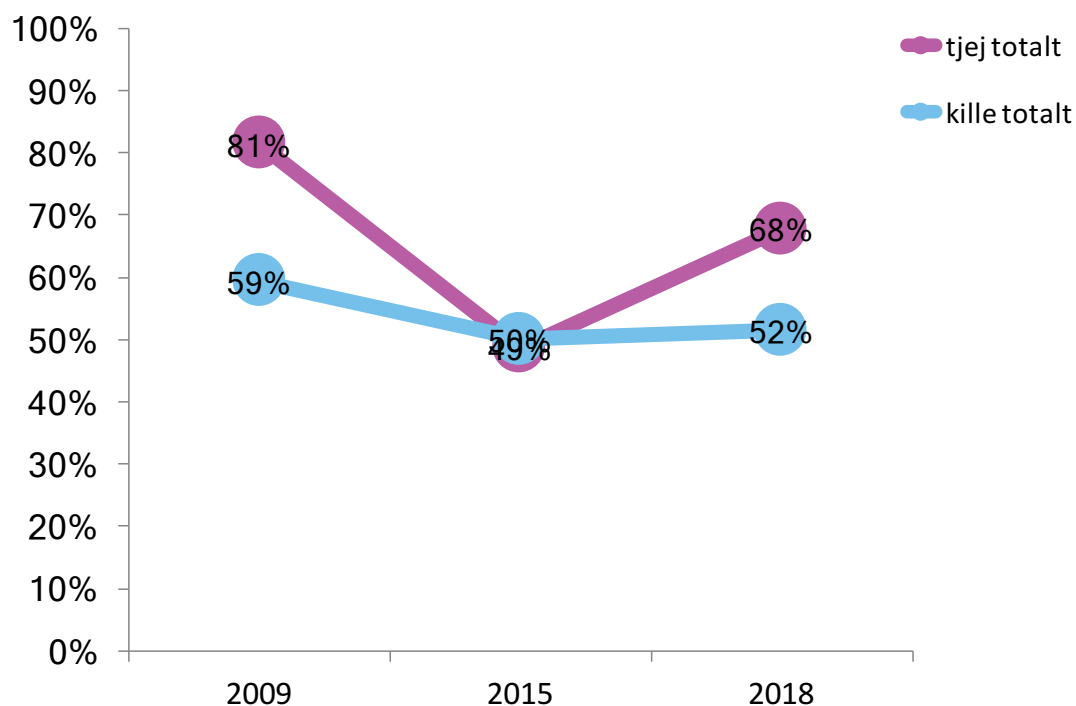
Flytta eller stanna i kommunen

32 % av tjejerna och 67 % av killarna i årskurs 8 svarar att de inte tänkt på huruvida de tror att de kommer flytta från kommunen de bor i eller inte, medan 51 % av tjejerna och 26 % av killarna svarar att de tror att de kommer flytta. Bland ungdomarna i årskurs 2 är andelen som tror att de kommer flytta högre. 86 % av tjejerna och 69 % killarna i årskurs 2 tror att de kommer flytta. Andelen som tror att de kommer flytta från kommunen har ökat något bland tjejerna sedan år 2015, se diagram H4a.

H4. Tror du att du kommer att flytta från kommunen där du bor?

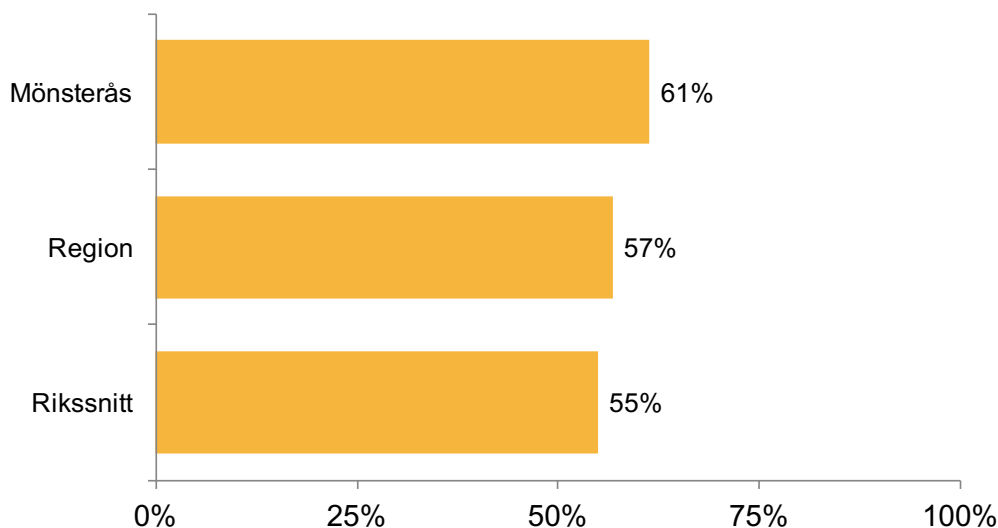

H4a. Andelen som tror de kommer flytta över tid*

*Andelen ja-svar redovisas över tid. Observera att svarsalternativen på frågan 2014 och tidigare varit ja/nej/vet inte, för att i år vara ja/nej/har inte tänkt på det

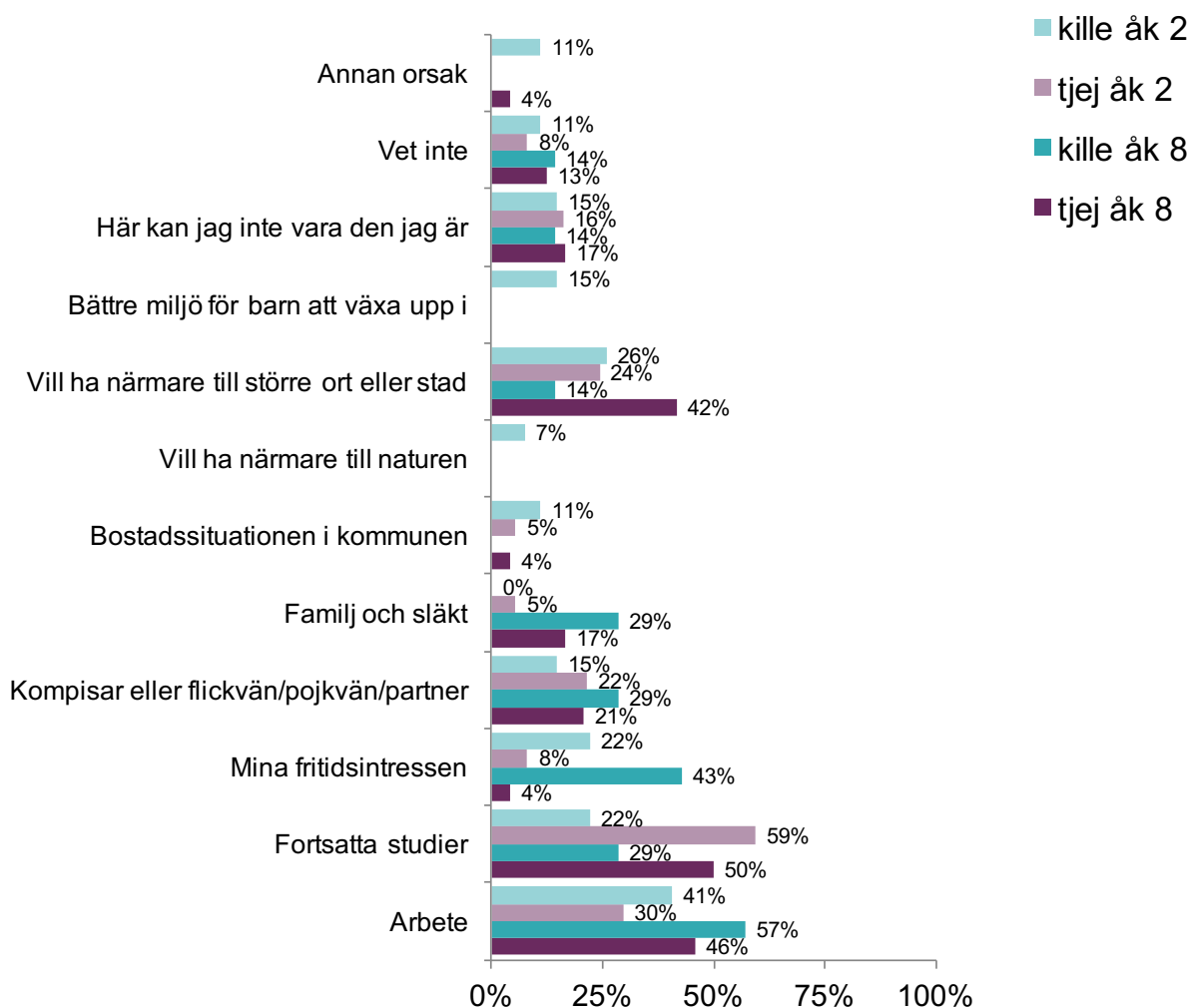
H4b. Andelen som tror de kommer flytta: Jämförelser

De som svarade att de tror att de kommer flytta fick svara på en följdfråga om varför. Flest har angett fortsatta studier, arbete och att de vill ha närmare till större ort eller stad. En relativt hög andel killar i årskurs 8 uppger att deras fritidsintressen är en anledning till att de tror de kommer flytta.

H4c. Av vilken anledning tror du att du kommer flytta från kommunen?

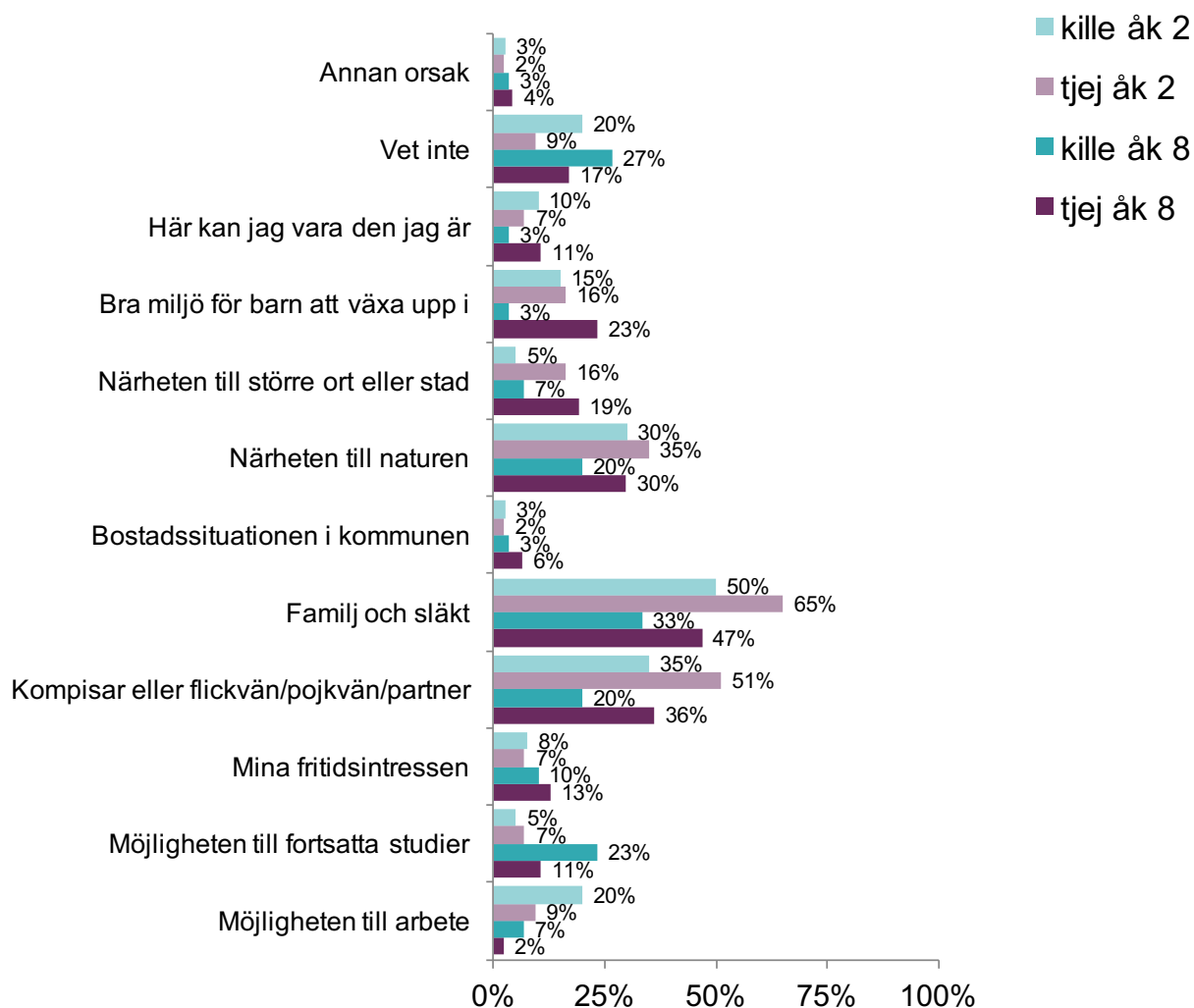
Besvarades endast av de som tror de kommer flytta

Det bästa med kommunen

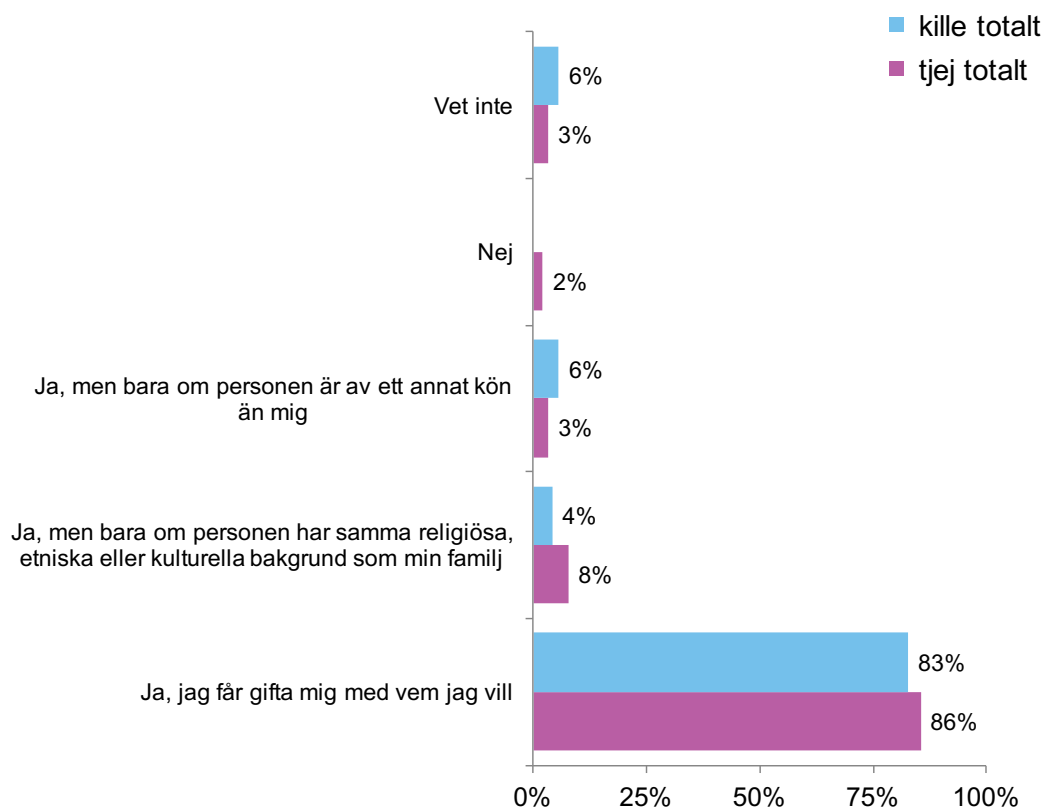
I Lupp-enkäten ställdes även en fråga om vad som är det bästa med att bo i kommunen. Familj och släkt, kompisar och partner samt närheten till naturen är det som flest anger.

H5. När du tänker på hur det är att bo i din kommun, markera det eller de alternativ som du tycker är det bästa med att bo i din kommun?

I enkäten ställdes en fråga om huruvida eleverna får gifta sig med vilka de vill. 86 % av tjejerna totalt och 83 % av killarna svarar att de får gifta sig med vem de vill. se diagram H6 på följande sida.

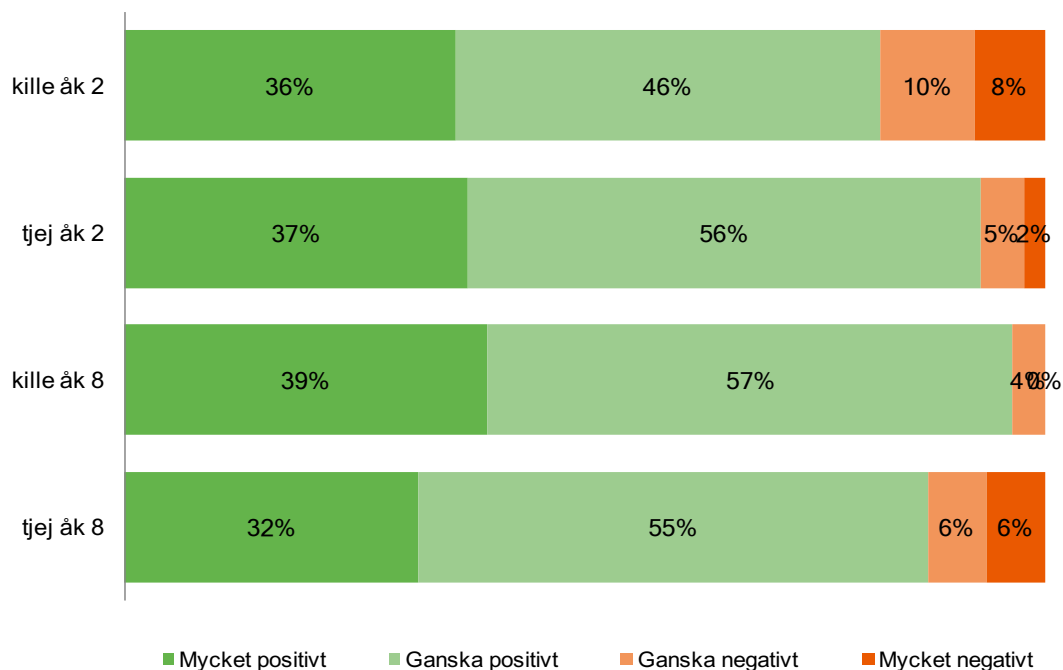
H6. Får du gifta dig med vem du vill?

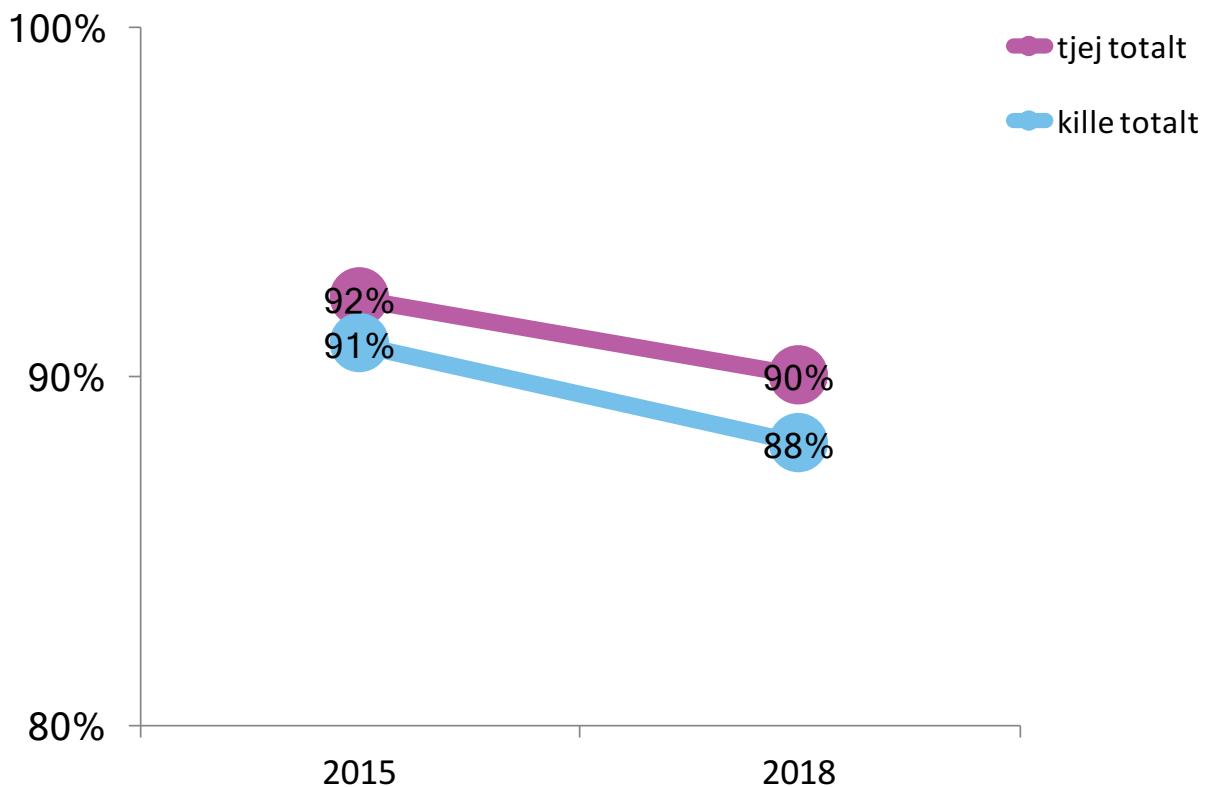
Framtid

Som det framgår i diagram H7 svarar en väldigt hög andel, 89 % totalt i Mönsterås, att de ser mycket eller ganska positivt på framtiden. Över tid har dock en mindre negativ utveckling skett, se diagram H7a.

H7. Hur ser du på framtiden?

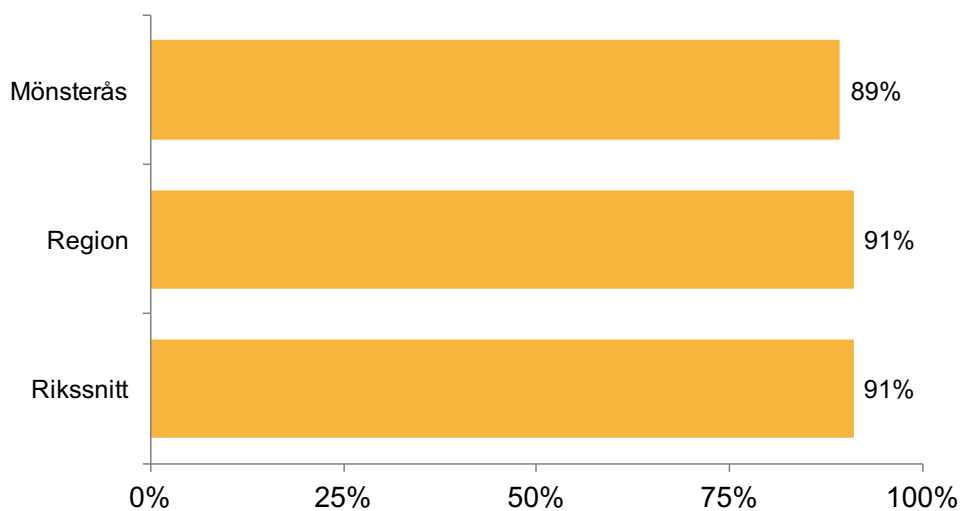

H7a. Hur ser du på framtiden? Utveckling över tid

Andelen med positiv framtidssyn är på en liknande nivå i Mönsterås som i regionsnitt och rikssnitt.

H7b. Hur ser du på framtiden? Andel som svarat "mycket positivt" eller "ganska positivt"
Jämförelser

Referenser

- Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning: Skolelevers drogvanor 2018
- Folkhälsomyndigheten 2014: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2013-2014
- Kommittédirektiv 2014:111. Demokratisk delaktighet och inflytande över det politiska beslutsfattandet
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2007: Fokus 07: En analys av ungas hälsa och utsatthet
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor: Fokus 14: Om ungas fritid och organisering
- Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa
- Regeringens proposition 2013/14:191. Med fokus på unga - en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande
- Skolinspektionen 2010: Framgång i undervisningen
- SOU 2009:64 Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det?
- SOU 2016:5 "Låt fler forma framtiden" del A
- SOU 2016:55 "Det handlar om en jämlik hälsa"
- Sveriges Kommuner och Landsting 2014: Ungas inflytande och delaktighet

